

16570

Dirina

Ohutustehnika

JA

TÖÖSTUSTERVISHOID

MÄÄRUSTE
KOGU

1 9 4 6

RK „POLIITILINE KIRJANDUS“

2/12076

Duplüm

OHUTUSTEHNIKA
JA
TÖÖSTUSTERVISHOID

MÄÄRUSTE KOGU

RR

POLIITILINE KIRJANDUS
TALLINN 1946

22076

A-16040

SAATEKS

Sotsialistlikus ühiskonnas on riik suuresti huvitatud sellest, et iga töötaja püsiks võimalikult kaua tervena ja töövõimelisena. Sellest ei sõltu mitte ainult töötaja isiklik eluõnn, vaid ka riigi majandusliku võimsuse ja üldise heaolu tõus. Seetõttu määrab riik ettevõtetele igal aastal töötingimuste tervendamiseks ja tööohutuse tõstmiseks suuri summasid. Ainuüksi Eesti NSV ulatuses oli näiteks 1945. aastal töökaitseabinõude teostamiseks määratud üle 3,5 miljoni rubla.

Assigneeritud summade kõige otstarbekohasemaks kasutamiseks peavad majandusmehed, insener-tehnilised töötajad ja ametiühinguorganisatsioonide töötajad tundma kõiki ohutustehnika ja tööstustervishoiu alal kehtivaid määrusi ja eeskirju. Aga neid määrusi ja eeskirju peab tundma ka iga töötaja, et ohutute töömeetodite ja kaitseabinõude rakendamisega vältida võimalikke tööõnnetusi ja vähendada tööstuslike pahede terviskahjustavat mõju.

Käesolevasse määruste kogusse on sisse võetud kõik tähtsaimad määrused ja eeskirjad, mis on antud NSVL Töö RK, ÜAÜKN ja ENSV RKN poolt ohutustehnika ja tööstustervishoiu alal. Määruste kogusse polnud võimalik sisse võtta „Tööstuslike ettevõtete projekteerimise sanitaarseid norme ja eeskirju“, kuna need on ümber-töötamisel. Sellest puudusest hoolimata loodab ohutustehnika ja tööstustervishoiu määruste kogu koostaja, et mainitud kogu aitab suuresti kaasa töökaitseolukorra parandamisele ettevõtetes.

KOOSTAJA

Väljavõtted VNFSV Töökoodeksist

V. Töölepingust

36. Tööandja ei tohi nõuda töötajalt tööd..., mis on seoses ilmse ohuga elule või mis on vastuolus tööseadustega.

XIV. Töökaitse

138. Ühtki ettevõtet ei tohi avada, käiku lasta või üle viia teise hoonesse ilma tööinspektsiooni ja sanitaar-tööstusliku ning tehnilise järelevalve loata.

139. Kõik ettevõtted ja asutused peavad võtma tarvitusele vajalikud abinõud terviskahjulike töötingimuste kõrvaldamiseks või vähendamiseks, õnnetusjuhtumite vältimiseks ja töökoha hoidmiseks nõutavas sanitaar-hügieenilises seisundis, vastavalt kohustuslikele üld- ja erimäärustele üksikute tootmisalade kohta, mis antakse Töö Rahvakomissariaadi poolt.

140. Masinad, ajamid ja tööpingid tuleb töövaheajadeks seisma panna, välja arvatud juhud, kui nende seismapanek on tehniliste tingimuste tõttu võimatu või kui neid kasutatakse ventilatsiooni, veekõrvalduse, valgustuse jne. otstarbel.

141. Kõigil eriti terviskahjulikel tööil ja tööil, mis nõuavad töölise viibimist ebanormaalses temperatuuris, või niiskuses või põhjustavad ta keha määrdumist, samuti juhtudel, mil see on tingitud ühiskondliku hügieeni kaalutlusist, antakse töötajatele ettevõtte arvel erirõivastus ja kaitsevahendid (prillid, maskid, respiratorid, seep, jms.) tööde nimekirjade ja normi järgi, millised määrab Töö Rahvakomissariaat.

142. Tootmisaladel, mis on seotud kutsealase mürgitumise ohuga, antakse töötajatele vastumürgina rasv- või neutraliseerivaid aineid tööde nimekirjade järgi ja hulgal, mille määrab Töö Rahvakomissariaat.

Need väljaandmised teostatakse ettevõtte arvel.

143. Töö Rahvakomissariaadile ja tema kohalikele organitele antakse õigus sisse seada eriti terviskahjulikel tootmisaladel või

-ettevõtetes kõikide töölevõetavate või üksikute tööliste gruppide (naiste ja alaealiste) kohustuslik eelläbivaatus, samuti nende tervise perioodiline kontroll.

145. Ettevõtted, asutused ja majapidamised on kohustatud nähtavale kohale välja panema kõik tööliste ja teenistujate töökaitse kohta kehtivad määrused ja eeskirjad ja pidama raamatuid, mida nõuavad sellel alal Töö Rahvakomissariaadi määrused.

Töötajate sanitaar-tehnilise tervendamise abinõude kohta käivate Töö RK organite ja majandusorganite vaheliste kokkulepete (lepingute) teostamise korras

(NSVL Töö RK ja Rahvamajanduse Ülemnõukogu ringkiri 21. augustist 1926. Töö RK — nr. 181 (371), Rahvamajanduse Ülemnõukogu — 58)
(Väljavõte)

Töökaitse nõuete kooskõlastamiseks tööstuse taastamise ja arendamise protsessiga ja ettevõtete sanitaar-tehnilise olukorra tervendamiseks seoses olevate abinõude plaanikohase teostamise kindlustamiseks, kohustavad Töö RK ja Rahvamajanduse Ülemnõukogu... võtta juhenduseks järgmine kord kokkulepete (nn. „lepingute“) sõlmimisel majandusorganite ja töökaitse organite¹ vahel:

1. Kokkulepped peavad sisaldama:

a) põhilisi üritusi ohutustehnika ja tööstustervishoiu alal, miliseid tööinspeksioon koos majandusorganitega kavatses teostada tegevusaasta jooksul ja mis nõuavad suuri kulutusi või erassigneeringuid nagu: juurde- ja äraooluventilatsioon, ruumide põhiline ümberseadistamine, keskküte, valgustuspinna tunduv laiendamine, suurte töökodade kubatuuri suurendamine, tööpinkide põhiline ümberpaigutamine, terviskahjulikest töödest isoleerimine, kui see on seoses ruumide kapitaalsete ümberehitamisega, tõste- ja transportseadised jne.;

b) nende abinõude teostamise korra ja tähtajad.

3. Materjalide ettevalmistamine kokkulepete jaoks eelseisvaks majandusaastaks peab toimuma majandusorganite ja Töö RK organite poolt õigeaegselt, niisuguse arvestusega, et trust kindlustaks töökaitseorganite ettepanekutest tulenevate abinõude ja

¹ Praegu sõlmitakse kokkulepped töökaitse alal majandusorganite ja kaitsekomitee vahel.

nendega seoses olevate kulude sissevõtmise tootmis- ja rahandusplaanidesse. Kokkulepete lõplik allakirjutamine peab toimuma hiljemalt 1. jaanuaril.

4. Kokkulepete sõlmimisel Töö RK organid ja majandusorganid peavad arvestama töökaitse nõuete kõrval (nii tööstustervishoiu kui ka ohutustehnika alal) ka ettevõtte rahanduslik-tootmislikke võimalusi ja arendamise väljavaateid, samuti kavatsesavat tootmise arendamist, tehaste ümberseadistamist või sulgemist.

5. Tööstustervishoiu, ohutustehnika ja tööhügieeni alal tehtavad kulutused tuleb eelarvetes ja rahandusplaanis näidata iseseisva paragrahvi all.

Trustidel on keelatud esitada kõrgemalseisvatele organitele läbivaatamiseks ja kinnitamiseks oma tootmis- ja rahandusplaanid neisse vastavais kokkuleppeis ettenähtud töökaitse-abinõusid sisse võtmata.

Vastavates eelarvetes ja plaanides töökaitse ürituste teostamiseks ettenähtud krediite... ei saa kasutada teisteks vajadusteks.

6. Punkt 1 all tähendatud kokkulepped sõlmitakse üks kord tegevusaastas.

Selle kõrval on lubatud kokkuleppeid sõlmida ka tegevusaasta kestel tähtsate abinõude suhtes, mida lepingulased ei osanud kokkulepete sõlmimise ajal arvestada, kuna need olid tingitud järgmistest asjaoludest, nagu: tööliste arvu suurendamine, ettevõtte sisemine ümberseadistamine või töö ümberjaotamine, tootmismeetodite muutmine ning uute tööde, tööpinkide ja masinate rakendamine...

7. Töö RK organite ja majandusorganite vahel sõlmitud kokkulepe jõustub lepingu allakirjutamisega.

Kokkulepete täitmata jätmist majandusorganite poolt käsitatakse tööinspektsiooni ettekirjutuste mittetäitmisena.

(NSVL Töö RK Teataja, 1926, nr. 34)

Töökaitsealaste plaanikohaste assigneeringute määramise korrast tööstuses

(VNFSV RKN määrus 5. oktoobrist 1928 — VSKK 1928, nr. 129, art. 832)
(Väljavõtte)

1. Tööstuses eraldatakse töökaitsealaste kulutuste kontrollarvud tööstuse kapitalmahutuste üldistest kontrollarvudest ja paigutatakse eripeatüki alla.

2. Pärast kontrollarvude kinnitamist ettenähtud korras jaotab VNFSV Rahvamajanduse Ülemnõukogu VNFSV RKN ja ÜAÜKN esindajate osavõtul kuu jooksul kontrollarvudega kindlaksmääratud summad töökaitse alal vaadeldava tööstusharu ulatuses.

Üldmainitud korras määratud töökaitsealased assigneeringud tuleb võtta riiklike trustide ja muude riiklike ning kooperatiivsete ettevõtete tööstus-rahandusplaanidesse.

3. Summade jaotamine töökaitse alal nende riiklike tööstusharude ulatuses, mis ei allu VNFSV Rahvamajanduse Ülemnõukogule, samuti kooperatiivtööstuse ulatuses, teostatakse eelmises (2.) paragrahvis ettenähtud korras, selle vahega, et assigneeringute jaotamist Rahvamajanduse Ülemnõukogu asemel teostavad asjaosalised keskasutused või vastavad kooperatiivkeskused.

5. Juhul, kui tööstus-rahandusplaanide kinnitamine majandusaasta alguseks viivitub, peavad tööstuslikud ettevõtted asuma töökaitse alal esmajärguliste tööde ettevalmistamisele ja läbi viimisele koostatud ja Töö RK organite ning majandusorganite vahel kooskõlastatud tööde kava alusel, kusjuures kuni tööstus-rahandusplaanide kinnitamiseni on lubatud töökaitse otstarbeks teha kulutusi 50% ulatuses eelmise aasta töökaitsealaseist assigneeringuist.

6. Summad, mis on assigneeritud töökaitsealasteks töödeks, tuleb kasutada määratud otstarbeks.

Juhul, kui assigneeritud summasid ei kasutata täielikult ära seoses tööde odavamate teostamisega või üksikute töökaitse-abinõude väljalangemisega, jaotab ülejäänud summad ettevõtte administratsioon kokkuleppel tööinspeksiooniga täiendavate töökaitse-abinõude teostamiseks.

7. Juhul, kui töökaitsealaseid assigneeringuid ei kasutata täielikult ära määratud otstarbeks ja kui majandusorganid ei täida kohustusi, mis on ette nähtud töökaitsealastes kokkulepetes, samuti käesoleva määruse rikkumise korral võetakse vastavate majandusorganite juhatajad tööinspeksiooni poolt kohtulikule vastutusele.¹

---

¹ Plaanikohaste assigneeringute määramine töökaitse alal riikliku kohaliku tööstuse jaoks toimub VNFSV RKN poolt 30. oktoobril 1928 tööstuse iga-aastase planeerimise korra kohta antud määruse alusel (VSKK 1928, nr. 137, art. 897).

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus aruandmise korra kohta tegevates ettevõtetes töötingimuste parandamisel nomenklatuuris märgitud abinõudeks kulutatud summade üle

(Avaldatud ENSV T 1941, 15, 173)

§ 1. Avaldada eestikeelses tõlkes teadmiseks ja täitmiseks riiklikele ja kooperatiivseile ettevõtetele NSVL Riikliku Plaani Rahvamajandusliku Arvestuse Keskvalitsuse käskkiri 25. märtsist 1939, nr. 10—197 tegevates ettevõtetes töötingimuste parandamisel nomenklatuuris märgitud abinõudeks kulutatud summade üle aruande vormi kinnitamise kohta, ühes aruande vormiga ja juhendiga aruande täitmiseks, ning NSVL Töö Rahvakomissari poolt 14. märtsil 1933, nr. 22 all kinnitatud tööstus-rahandusplaanide eriossa lülitamiseks kuuluvate töökaitse-abinõude nomenklatuur.

§ 2. Kehtetu.

§ 3. Käesoleva määruse § 1 nimetatud NSVL Riikliku Plaani Rahvamajandusliku Arvestuse Keskvalitsuse käskkiri 25. märtsist 1939 nr. 10-197 ühes lisandatud aruandevormi ja juhendiga ning NSVL Töö Rahvakomissari poolt 14. märtsil 1933 nr. 22 all kinnitatud nomenklatuur võtta kohaldamisele arvates 1. jaanuarist 1941.

Tallinn, 25. jaanuaril 1941. Nr. 119.

Lisa nr. 1.

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu
25. jaan. 1941 määruse nr. 119 juurde.

NSVL Riikliku Plaani Rahvamajandusliku Arvestuse Keskvalitsuse käskkiri 25. märtsist 1939 nr. 10—197

NSVL RKN juures asuva Majandusnõukogu loa põhjal 21. märtsist 1939 nr. MN-712-13 võtta rahvakomissariatide ja asutuste kehtivasse aruannete nimistusse veerandaasta aruanne „Krediidide kasutamisel tegevates ettevõtetes töökaitsealasteks kapitalabinõudeks“.

Kinnitada aruande vorm „Tegevates ettevõtetes töötingimuste parandamise alal nomenklatuuris märgitud abinõudeks kulutatud summade üle“.

Lisa nr. 2.

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu
25. jaan. 1941 määruse nr. 119 juurde.

Kooskõlastatud ENSV Riiklikus Arves-
tusvalitsuses 3. jaan. 1941, otsus nr. 14.

NSVL RKN juures asuva Majandus-
nõukogu loa põhjal 21. märtsist 1939,
nr. MN-712-13.

Kinnitatud NSVL Riikliku Plaani Rah-
vamajandusliku Arvestuse Keskvalitsu-
se poolt 25. märtsil 1939, nr. 10-197.

I. Aruanne esitatakse: ettevõtete poolt hiljemalt aruande-
veerandaastale järgneva kuu 20. päevaks: 1) peavalitsusele
(trustile) või alluvuse korras muule kõrgemale majandus-
organile, 2) vastava ala ametiühingu keskkomiteele või oblas-
tikomiteele, 3) kaevandustööstuse alal ka kaevandustehnilisele
inspeksioonile.

II. Peavalitsuste (trustide) poolt hiljemalt aruande-vee-
randaastale järgneva kuu 25. päevaks: 1) rahvakomissariaa-
dile või kompetentsele valitsusele, 2) vastava ala ameti-
ühingu kesk- või oblastikomiteele.

III. Liidu ja liiduvabariiklike rahvakomissariatide ning
ametkondade poolt hiljemalt aruande-veerandaastale järgneva
kuu 30. päevaks: 1) NSVL Riikliku Plaani Rahvamajandus-
liku Arvestuse Keskvalitsusele, 2) Üleliidulisele Ametiühin-
gute Kesknõukogule.

IV. Vabariiklike (hariduse, kohaliku tööstuse, kommu-
naalmajanduse ja sotsiaalkindlustuse) rahvakomissariatide
poolt hiljemalt aruande-veerandaastale järgneva kuu 30. päe-
vaks: 1) Liiduvabariigi rahvamajanduse arvestusvalitsusele.

ARUANNE

tegevates ettevõtetes töötingimuste parandamise alal nomenkla-
tuuris märgitud abinõudeks kulutatud summade üle.

a) Kapital-investeeringide ja ettevõtete uuenduste (töökaits-
e otstarbeks) krediitide arvel.

b) Eksploatatsioonisummade arvel.

194..... a. .... veerandaasta eest.

Nimetus [ettevõtte, peavalitsus (trust), rahvakomissariat] .....

Address .....

Järjekorra nr.	Parandamis-, tervendamis-abinõude nimetus nomenklatuuri jaotuse järgi.	I. Kapital-investeeringimiste ja ettevõtete uuenduste (töökaitse otstarbeks) krediitide arvel.						II. Eksploatatsiooni-summade arvel					
		Plaani järgi aastaks määratud		Tegelikult kulutatud				Aastaks määratud		Tegelikult kulutatud			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	A												
1.	Kaitsetehnika alal . .												
2.	Ventilatsiooni alal . .												
3.	Töötervishoiu alal . .												
4.	Sanitaar-heatolu seadmete alal												
5.	Muude nomenklatuuris märgitud vahendite alal												

"....." ..... 194..... a.

allkirjad

Lisa nr. 3

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu
25. jaan. 1941 määruse nr. 119 juurde.

Juhendid aruande läitmiseks tegevais ettevõttes töötajimuste parandamise alal nomenklatuuris märgitud vahendeiks kulutatud summade üle

Krediidid tegevates ettevõtetes töötajimuste parandamise alal nomenklatuuris märgitud abinõude teostamiseks määratakse kahe finantseerimisallika järgi: töökaitse alal kapital-investeeringimiste

ning ettevõtete uuenduste kulude arvel ja eksploatatsioonisummade arvel.

Ettevõtted esitavad aruandeid aruandes märgitud aadresside järgi hiljemalt aruande-veerandaastale järgneva kuu 20. päevaks. Peavalitsused (trustid) koostavad ettevõttele saadud aruannete põhjal samas vormis üldaruande kogu peavalitsuse kohta.

Juhul, kui trust kuulub peavalitsuse süsteemi, esitab ta trusti kohta üldaruande peavalitsusele. Sama vormi järgi rahvakomisariaadid ja ametkonnad koostavad üldaruande peavalitsustelt saadud aruannete põhjal.

Parandamis-, tervendamis-abinõude teostamine jaotatakse aruandes rühmade järgi vastavalt nomenklatuuri jaotusele.

1. Kaitsetehnika alal kantakse kulud mehhaniseerimiseks, automatiseerimiseks, signalisatsiooniks jne. aruandes ainult sel juhul, kui nad on tingitud ohutuse nõudeist. Jooksva remondi kulud kaitsetehnika alal kantakse aruande II jaotusse (eksploatatsioonikulude arvel).

2. Ventilatsiooni alal kantakse aruandesse kulutused ventilatsiooniseadmete ehitamiseks, ümberehitamiseks ja kapitalremondiks, tööruumide õhuvahetuse ning õhu konditsioneerimise teostamiseks jne. Jooksva remondi kulud kantakse aruande II jaotusse.

3. Töötervishoiu alal kantakse kuluaruandesse valgustuse ratsionaliseerimise, kütte tugevdamise, kära vastu võitlemise seadmete, kahjulike tööprotsesside isoleerimise ja hermetiseerimise, jaoskondade joogiveega varustamise kulud jne. Eri rõivastuse, kaitseseadmete, eriseebi, eripiima soetamise ja gaseeritud vee valmistamise kulud aruandesse ei kanta.

4. Sanitaarse heaolu seadmete alal kantakse kuluaruandesse duši- ja riietusruumide, pesuruumide, käimlate, tervishoiutubade, erirõivastise pesuköökid, samuti kuivatiste ja erinõu töörõivastise desinfitseerimise ruumide korraldamise kulud.

5. Muude nomenklatuuris märgitud abinõude alal kantakse kuluaruandesse kõigi muude nomenklatuuris toodud abinõude kulud, mida pole kantud eelmisse nelja punkti.

Aruande I jaotusse [Kapitaal-investeeringute ja ettevõtete uuenduste (töökaitse otstarbeks) krediitide arvel] kantakse lahtrisse 3, 4, 5 ja 6 nii plaanis ettenähtud (lahtrid 1 ja 2) kui ka plaani ületavad kulusummad (kulud näidatakse raamatupidamise andmeil).

Aruande II jaotusse (lahtrid 7, 8, 9, 10, 11 ja 12) kantakse eks-

pluatsioonisummade arvel teostatud töökaitse-abinõude kulud, näit.: amortisatsiooni mahaarvamise arvel, tootmise ettevalmistuse arvel, tehaste ja jaoskondade üldkulude arvel, direktori fondi arvel, ületarbimiskasude arvel, ratsionaliseerimissummade arvel jne.

Aruandele kirjutavad alla:

Ettevõtte poolt: 1) ettevõtte peainsener või direktor, 2) peaaramatupidaja, 3) insener kaitsetehnika alal.

Peavalitsuse (trusti) poolt: 1) peavalitsuse (trusti) juhataja, 2) insener kaitsetehnika alal.

Rahvakomissariaadi poolt: 1) töökaadrite ja töötasu osakonna juhataja (või töökaitse ja kaitsetehnika osakonna juhataja), 2) insener kaitsetehnika alal.

Lisa nr. 4

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu
25. jaan. 1941 määruse nr. 119 juurde.
Lisa NSVL TRK määruse 14. III 1933,
nr. 22 juurde

Tööstus-rahandusplaanide eriossa lülitamiseks kuuluvate töökaitseabinõude nomenklatuur

A. Üldised abinõud kõigile ettevõtetele

I. Kaitsetehnika

1. Täiendavate kaitsetõkete ehitamine masinatele, tööpinkidele, elevaatoritele, lokomobiilidele, traktoritele, põllutöömashinatele ja elektrifitseeritud seadmetele, mis tagaksid liikumise ajal nende ohutu teenindamise: seibide, transmissioonide, rihmade, hammasajamite, völliude, hoorataste, transportööride jm., samuti transmissiooni redelite, ripprõdude ning rõdude kaitsetõkked ja mitmesugused seadmed kiir-automatseks sisselülitamiseks ja väljalülitamiseks jm.

2. Kaitsetõkete ja kaitseseadmete (püüdeseadmete, uste automaatsulgude jm.) ehitamine tõstukitele. Kaitsetõkete ja kaitseseadmete (ohutute käepidemete, tõste automat-väljalülitajate, kraanadele teisaldamise piirajate jm.) ehitamine tõstemehhanismidele. Alaliste rõdude ja treppide ehitamine pääsuks sildkraanadele. Tõstukite ja tõstemehhanismide ümberehitamine ohutuse otstarbel.

3. Kaitsetõkete ehitamine avadele, aukudele, kanalitele ja luukidele tööliste viibimiskohtadel.

4. Ohutute käivitamis-seadmete ehitamine sise põlemis- ja teiste masinatele.

5. Igasuguste maanduste ehitamine elektriseadmetele peale nende, mis on ette nähtud ohutuse eeskirjades ja tugevvoolu madal- ning kõrgepinge elektriseadmete installatsiooni eeskirjades (NSVL TRK sundmäärus 8. X 1929 nr. 327 — TRK Teataja 1929 nr. 45—46). Igasuguste elektriseadmete ja elektrijuhtmete suhtes kõrgendatud nõudmiste teostamine tööohutuse otstarbel, samuti piksevarraste ehitamine (tööorganite nõudmisel).

6. Igasuguste signaalseadmete ehitamine ohutuse otstarbel agregaatide, masinate ja jõumasinate vahele töökodades, ehitustel ja põllutöomasinate puhul.

7. Mehhanismide ja aparaatide ümberehitamine ning teisaldamine ohutuse ja kahjustamatuse otstarbel.

8. Seadmete ehitamine töömasinate ohutuks käivitamiseks ja kiireks peatamiseks.

9. Erivalgustuse (madalpingelise) sisseseadmine katlakolletes, kateldes, tsisternides, aparaatides, kaevudes jm. tehtavatel töödel ohutuse juhendeis ettenähtud juhtudel.

10. Tööohutust hõlbustavate ja kindlustavate tõsteseadmete ehitamine tööpinkide ja masinate juurde (tõstetali raskete esemete töötlemise pingi juures) materjali automaatne etteandmine hõõvelmasina lõiketeradele, käsi-juhtseadmete asendamine mehhaniseeritud juhtseadmetega jm.

11. Põrandate tasandamine ja ümberehitamine vedeliku äravoolu kindlustamiseks kaitsetehnika ja töötervishoiu otstarbel.

12. Automaatmäärijate sisseseadmine ohtlike töömomentide kõrvaldamiseks.

13. Täiendav mehhaniseerimine ohutuse kindlustamiseks raskuste tõstmisel, allalaskmisel ja teisaldamisel üksikute ohtlikumate tööde ajal juhtudel, kui esialgsel ehitamisel polnud võimalik mehhaniseerimist arvestada.

14. Ohutute ülekäikude ja purrete ehitamine kohtades, kus töölised massiliselt liiguvad üle raudtee kaitise ja jaoskonna territooriumil.

15. Töökohtade ratsionaliseerimine tööpinkide ja mehhanismide juures.

16. Karpide ja võrkude sisseseadmine ohutuse otstarbel neetide, tööriistade, raualõikude jne. püüdmiseks kõrguses toimuvatel igasuguste metalloosade monteerimise töödel.

II. Töötervishoid

17. Loomuliku valgustuse ratsionaliseerimine ja laiendamine juhtudel, kui see on vajalik töökaitse ja kaitsetehnika otstarbel:

- a) valgustuslaternate ehitamine,
- b) valgustusframuugide ehitamine,
- c) uute akende ehitamine.

18. Akende ja framuugide mehhaniseeritud puhastamise ja pühkimise, samuti nende avamise vahendite sisseseadmine.

19. Üldise kunstliku valgustuse tugevdamine ja ratsionaliseerimine töö- ja kõrvalruumides ning õuedes ja julgeoleku signaalvalguse sisseseadmine (inspeksioonide nõudmisel).

20. Kütteseadmete (vee, auru jt.) tugevdamine tööruumides, kui seda tugevdamist teostatakse töö huvides tööorganite nõudmisel. Tuulekodade ja teiste seadmete ehitamine tõmbetuulega võitlemiseks.

21. Töölisi kiirgamissoojuse eest kaitsvate seadmete ehitamine.

22. Tervist kahjustavate osakondade ja teiste tervist kahjustavate kohtade eraldamine.

23. Mürkainete töötlemine või tolmu ja kahjulikke aineid eritavate tööprotsesside mehhaniseerimine ja hermetiseerimine juhtudel, kui seda nõuavad töökaitse huvid. Käitise territooriumil või väljaspool seda kahjulike õhureostuste levimist vältivate seadmete ehitamine.

24. Igasuguste põrandakatete ehitamine töötingimuste parandamiseks.

25. Töökohtade juurde viivate soojade käikude ehitamine ja käimlate soojapidavaks tegemine ning laiendamine ja uute käimlate ehitamine kohtadel ning juhtudel, kui neid polnud teostatud kapitaalhitamisel.

26. Desinfektsiooniseadmete või -aparaatide sisseseadmine või kohastamine toorainete või töödeldavate ainete desinfitseerimise juhtudel, kui need abinõud ei ole normaalse tootmisprotsessi osiseiks.

27. Tolmuimejate ehitamine ja soetamine tolmu ja igasuguste kahjulike lisandite kõrvaldamiseks.

28. Joogivee purskeseadmete või joogiveega tsentraliseeritud varustuse sisseseadmine (töökohtadel vee gaseerimise, filtrimise ja puhastamise seadmete soetamine).

III. Ventilatsioon

29. Ventilatsiooniseadmete ning ärarimejate ehitamine ja kapitalne remont (välja arvatud juhud, kui õhu eemaldamise või vahetamise organisatsioon taotleb puht-tootmise ja -tehnoloogilisi sihte).

IV. Kõrvalehitused ja sisseseaded

30. Järgnevate ehitamine, sisseseadmine ja täiendav sisseseadmine:

a) perekonna tarvitamiseks mittemääratud saunad juhtudel, kui need on nõutavad TRK sundmäärustega, kuid ei olnud ehitatud kapitallehitamise ajajärgul, samuti kantavate erirõivaste pesukodade, degaseerimise ja desinfitseerimise ruumide ehitamine (tööinspektsiooni nõudmisel);

b) dušid määrivail, tolmustel ja kuumadel töödel ning töödel, mis on seotud keemiliste ainete ja mürkidega seemnete peitsimisel jne.;

c) rõivastusruumid;

d) puhke- ja söögitoad;

e) soojendamisruumid talvisel ajal välisõhus tehtavatel töödel (tööorganite nõudmisel);

f) erirõivaste kuivatamise ruumid;

g) erirõivaste kapid;

h) pesemisnõude ning keedukatelde jm. ruumid.

V. Abinõud kaitsetehnika ja töötervishoiu organiseeritud juhtimise ning propaganda alal

31. Kaitsetehnika ja töötervishoiu abinõude projektide koostamine.

32. Kaitsetehnika ja töötervishoiu instrumentide, aparaatide, käsiraamatute, plakatite, raamatute, lehtede, diapositiivide ja filmide soetamine kaitsetehnika ja töötervishoiu juhatajate poolt, mis on vajalikud jooksva töö ja kultuur-haridustöö tegemiseks tööliste keskel, samuti nurgakeste ja näituste korraldamine nende küsimuste alal.

33. Õppekursuste korraldamine töölistele tööhutatute meetodite alal, samuti ettekannete, loengute, vestluste jt. korraldamine (kaasa arvatud ka tööprotsesside õppimise ajajärk kaitse töötamise ajal).

VI. Töölalase kehakultuuri abinõud

34. Eraldatud kohtade sisseseadmine jaoskondadesse töölalase kehakultuuri harrastamiseks.

35. Töölalase kehakultuuri harrastamiseks vajaliku inventari soetamine.

36. Jaoskondades ja vahetustes töölalast kehakultuuri korraldajatele instruktoritele töö eest tasu maksmine.

37. Katselis-näiteliste baaside korraldamine töölalase kehakultuuri harrastamise alal.

B. Eriabinõud metallurgiatööstuse alal

(Täiendavalt käesoleva nomenklatuuri A-jaotuse all toodud abinõudele)

I. Kõrgahju-majandus

1. Täiendavad töökaitse-abinõud, mis on seoses materjalide mahalaadimisega estakaadidel ja kihtmaterjalide ettevalmistamise protsesside mehhaniseerimisega ja nende transportimisega kaevanduse õues (kokkuleppel tööorganitega).

2. Täiendavad abinõud kõisteede ehitamise ja puusõe peale ning mahalaadimise ja transportimise tööde mehhaniseerimisel (kokkuleppel tööorganitega).

3. Üksikud abinõud ahjude täitmise hermetiseerimise alal ja ohutute tööttingimuste loomisel talitusrõdudel.

4. Täiendavad abinõud tootmis- ja transporditalituste mehhaniseerimisel aglomeratsioonivabrikuis ning kaitsetõkete ja kaitsetehnika arendamine.

5. Räbu ja malmi väljavoolu avade ning furmide teenindusega seotud tööde mehhaniseerimine ja vastavate kaitseseadmete ehitamine.

6. Ohutus-abinõud hangunud tükkide väljamurdmisel rennidest ja nende transportimisel.

7. Ratsionaalsete ning ohutute äralõikavate ja ümberlülivate seadmete ehitamine ning sisseseadmine rennidetele ja kanalitele.

8. Täiendavad abinõud malmi valamise ja koristamise mehhaniseerimise sisseseadmisel (nii valukojas kui valamismasinates juures).

9. Täiendavate kaitsetõkete ehitamine automaatkaitsmetele ja isesulguvatele ventiilidele õhupuhujate ning õhujuhtmete juures.

10. Abinõud aur- ja õhujuhtmete võrgu arendamise alal ahju-

de, gaasijuhtmete, puhastajate ja kauperite piirkonnas plahvaste ning vingumürgituste vastu võitlemiseks.

11. Üksikud abinõud räbu granuleerimise protsessi ratsionaliseerimise alal töötajate parandamise huvides.

12. Kõrgahjutöö dispetšerliku sideme organiseerimine ja sisseadmine.

13. Valukoppade ümberehitamise või parandamise ja kuivatamisega seotud üksikud abinõud.

14. Tolmupüüdjatest ja gaasijuhtmetest tolmu eemaldamise tööde hermetiseerimine.

15. Siibrite, sulgurite, küünalde ja klappide ümberehitamine mehhaniseeritud juhtimise ja nende ohutu kasutamise sihis.

II. Martäänijaoskond

16. Üksikud ning täiendavad abinõud vamaraua ja pakettide ettevalmistamise ning sortimise alal, nende pealeaadimise ja ahjude juurde transportimise ning ahjude täitmise alal (kokkuleppel tööorganitega).

17. Operatsioonide mehhaniseerimine martääniahju põhjust metalli eemaldamise alal, põhja ning külgede parandamise alal, ahjude seinte torkreeterimise alal, väljavoolu-avade läbilöömise ja räbuavade puhastamise alal.

18. Täiteava kaane tõstmise mehhaniseerimine.

19. Abinõud, mis suunatud jahutava ja kuumust alandava efekti saavutamiseks kuumuses tehtavatel töödel.

20. Ohutusabinõud plokkide valukanalitest eemaldamise ja kokillidest väljavõtmise mehhaniseerimise juures.

21. Üksikud ohutusabinõud, mis on seotud ahjust ja valukoppadest räbu eemaldamise mehhaniseerimisega ja räbu transportimisega väljaspoole valukuuri.

22. Automaatkaitse- ja -signaalseadmete ülesseadmine ja kohandamine generatorite õhupuhumissüsteemile.

23. Vastupuhurite sisseseadmine ja kohandamisavade ehitamine.

24. Küteteaine juurdeveo ja sellega täitmise ning tuha eemaldamise mehhaniseerimisega seoses olevad üksikud abinõud.

III. Bessemeritööstus

25. Täiendavad abinõud konverteri alt räbu vastuvõtmise ja eemaldamise mehhaniseerimisel.

26. Jaoskonna signalisatsioonitehnika täiendamine ja arendamine.

27. Konverterite eksploatatsiooni usaldatavust ja ohutust suurendavate mitmesuguste automaatsete ja mehhaaniliste vahendite sisseseadmine.

28. Kooriku tekkimise ning varisemise ja gaaside jaoskonda levimise vastu võitlemise abinõud.

IV. Valtsimise jaoskond

29. Tööde mehhaniseerimine söega varustamisel ja küttejätmete koristamisel lõõmutamisahjude kollete juures.

30. Jahutava ning soojust isoleeriva toimega auru-õhuja ja vesikatete ning varjude sisseseadmine ahjuavade ja -seinte juures.

31. Ahjuavade raamide jahutamine ning ahju kaante tõstmise mehhaniseerimine.

32. Üksikud lisa-abinõud, mis kergendavad ja suurendavad tööohutust ladudest plokkide transportimisel, nende kantimisel pealelaadimisplatvormil ja ahjudes, nende ahjudest väljavõtmisel ja valtside juurde toimetamisel (kokkuleppel tööorganitega).

33. Üksikud abinõud tükkide ühe valtsiderea juurest järgneva juurde, samuti viimase rea juurest viimistlemispinkidele ja mehhanismidele ning sealt ladudesse transportimise mehhaniseerimisel.

• Märkus. Üksikutel juhtudel, eriti raskete ja ohtlike töötingimuste puhul teostatakse vastavates jaoskondades mehhaniseerimine täielikult vastavalt kaitsetehnikale (kokkuleppel tööorganitega).

34. Tööohutusabinõud valtsrullide transportimisel, valtsrullide vahetamisel ja valtstoolide sisseseadmisel valtsrullide paigutamiseks ning hoidmiseks.

35. Kaitseseite löögikastide, kaitsevarjude tuge, juhtrennide avade kaante, maa-aluste varjendite ja muude valtsimistöde ohutust suurendavate seadmete ehitamine või ümberehitamine.

36. Valtsimispiirkonnas olevate plaatpõrandate ohutusse seisukorda viimise ja kuumatsoonid põrandate jahutamise tööd.

37. Kuumlõike-saagidelt ja -kääridelt lõikejäänuste ja otste eemaldamise ning tagi kõrvaldamise protsessi mehhaniseerimine.

38. Valtside-, jaotuspostide- ja jõumasinate-vahelise signalisatsioonideme täiustamine.

39. Ventilatsioonisüsteemide sisseseadmine tolmu ja gaasi püüdmiseks ning töökohtade jahutamiseks kuumades tsoonides.

V. Toruvaltsimistööstus

Samade, rauavaltsimise kohta käivate abinõude teostamine ühes järgnevate täiendustega.

40. Külmlõike sõõr- ja lintsagidelt otste eemaldamise protsessi mehhaniseerimine.

41. Üksikud ohutusabinõud poolvalmis torude operatsioonidevahelise käsi- ja mehhaanilise transpordi mehhaniseerimisel (kokkuleppel tööorganitega).

42. Poolvalmis toodete ettevalmistuspinkidele seadmise ja torude viimistlemis- ning katsemehhanismidele paigutamise tööde mehhaniseerimine.

VI. Gaasimajandus

43. Olemasolevate lahutus- ja reguleerseadmete (vesisulud, siibrid, sulgklapid jm.) ümberehitamine hermeetsuse, nende töötamiskindluse ja ohutu juhtimise saavutamiseks.

44. Tarvitajaile gaasi juhtivate harutorude varustamine kõige vajaliku armatuuri ja seadmetega, esijoones siibrite, vesisulgude ja vesimanomeetritega.

45. Automaatsete surveregulaatorite sisseseadmine kogu gaasivõrgus ja gaasi tarvitamise kohtades, aga gaasi tarvitamise kohtades pealeselle automaatsete isesulguvate ventiilide sisseseadmine, mis lülituvad juhtudel, kui surve ületab lubatud miinimumi.

46. Üksikud signalisatsiooniabinõud kogu gaasivõrgus, sõltumatult käitise üldisest telefonivõrgust.

47. Täiendavad ja üksikud väikesed ohutusabinõud gaasimajanduse dispetšerisatsiooni alal ning signalisatsiooniühenduse sisseseadmise alal ventilaator- ja survet kõrgendavate gaasijaamade, desintegratorite, ahjude, gaasholderite ja gaasi tarvitamise kohtade vahel (kokkuleppel tööorganitega).

48. Kaitseventiilide ja küünalde ümberehitamine gaasijuhtmetel ja gaasiseadmetel.

49. Abinõud gaseerimise vältimiseks läbi pilude ja ebatiheduste luukides, ventiilides, ühendustes, maa-alustes gaasijaoskondade müüritustes jne.

50. Üksikud abinõud gaasijaoskondade ümberehitamisel ma-
alusest torustikust maapealseks torustikuks (kokkuleppel töö-
organitega).

51. Gaasi-päästejaamade ehitamine ja sisseseadmine.

52. Üksikud väiksemad abinõud, mis tagavad gaasipuhasta-
jate reovete ohutu puhastamise setteist.

53. Aurujuhtiva süsteemi sisseseadmine ja õhupuhumis-
mete ehitamine gaasi sisaldavate õõside auruga läbipuhumiseks
ja gaasiohtlike töökohtade õhuga puhumiseks.

54. Eriliste kaitsearia ning redelitega rõdude ehitamine luukide,
pääsuluukide, ventiilide, küünalde, vesisulgude, siibrite, vee-eral-
dajate jne. juurde pääsemiseks ja nende teenindamiseks.

C. Eriabinõud keemiatööstuse alal

(Täiendavalt käesoleva nomenklatuuri alajaotuses A näidatud
abinõudele)

1. Ahjude ümberehitamine ja parandamine ohtude ning kahjus-
tuste kõrvaldamiseks.

2. Gaasipuhastajate sisseseadmine ohtlike ja kahjulike lisand-
ite eemaldamiseks. Jahutajate ning püüniste ja teiste erisead-
mete ehitamine ohtlike ning kahjulike gaaside püüdmiseks ja
neutraliseerimiseks, nende tungimise vältimiseks jaoskonda ja
välisõhku.

3. Automaatseadmete sisseseadmine ohtlike ja kahjulike ainete
peale- ning mahalaadimiseks.

4. Automaatpumpade ja -aparaatide sisseseadmine kahjulike
ning ohtlike vedelike ümberpumpamiseks (käsitsi kandmise,
sissevalamise ja väljavalamise asemel).

5. Kontroll- ja signaalaparaatide sisseseadmine ohtlike ning
kahjulike momentide eest hoiatamiseks.

6. Reaktsiooniaparatuuride ja teiste, kahjulikke aine, gaase ning
tolmu eritavate seadmete hermetiseerimine, samuti torustiku-
võrgu isoleerimine jm.

7. Happe-leelisjaamade sisseseadmine ühes mitmesuguste apa-
raatide juurde viivate torustikkudega, samuti taara muretsemine.

8. Ohutusabinõud toorainete transportimisel, pakkimisel jm.

9. Gaasi-päästepunktide ehitamine ja sisseseadmine olemas-
olevais tehastes tööorganite nõudmisel, samuti avariidušside
sisseseadmine happe ja leelise jaoskondades.

D. Eriabinõud ehitustöödel

(Täiendavalt käesoleva nomenklatuuri jaotuses A näidatud abinõudele)

1. Tööde teostamise iseäraldustega (töö kõrgustel, laternail, kuplitel jms.) seoses olevate täiendavate kaitsetõkete ehitamine (peale TRK määrustes ettenähtute).

2. Ohutute käepidemete tegemine automaatväljalülijaile koormate tõstmiseks, automaatsete tõstekõrguse piirajate ehitamine tõstemehhanismidele (näiteks derrik-kraanadele, šahti tõsteseadmetele jt.).

Märkus. Kulutused tavaliste tellingute, rõdude, rippellingute ja kaitsetõkete sisseseadmiseks ning parandamiseks tuleb teha kapitaalehituse üldkulude arvel.

3. Täiendava ventilatsiooni sisseseadmine töökohtadel ja abikäitistes (tööorganite nõudmisel).

Märkus. Kulutused põhiventilatsiooni sisseseadmiseks tuleb teha kapitaalehituse summadest.

4. Duššide sisseseadmine ehitustöölistele kuumal aastarajal.

5. Lühiajaliste kursuste organiseerimine ja teostamine kaitsetehnika ning ohutute töömeetodite alal — ehitustöölistele ja keskmisele ning alamale tehnilisele personalile ehitustöödel. Tsüklike ja episoodiliste loengute korraldamine kaitsetehnika ja tööstustervishoiu alal. Ekskursioonide korraldamine töölistele töökaitsemuuseumidesse ja näitustele.

E. Eriabinõud metsa ülestöötamise ja parvetamise alal

(Täiendavalt käesoleva nomenklatuuri jaotuses A näidatud abinõudele)

1. Kaitsevarjude sisseseadmine söepõletamisahjude juurde.

2. Puude ohutuks langetamiseks tarvillike harkide ja konksude ning puude langemisel tarvitavate kõlasignalisatsiooni-vahendite soetamine.

3. Kaitseaedade ehitamine rippseadmetele ja palkide allalaskmise seadmetele nende ohutuse otstarbel.

4. Päästerõngaste ja paatide soetamine.

5. Päästejaamade organiseerimine ja sisseseadmine kohtades, kus töölisel kogunevad suurel arvul.

6. Termosnõude ja pudelite soetamine tööliste varustamiseks joogiveega töödel, mis asetsevad kaugel tsentraalpunktidest.

**Dokumentide vormid töökaitse-abinõude teostamiseks sõlmitavate
kokkulepete alal**

AVALDUS

194..... aasta tööstusrahendusplaanis töökaitse, ohutustehnika ja
tööstustervishoiu eriosa kohta.

(Esitatakse rahvakomissariaadi vastavale peavalitsusele ja ameti-
ühingu vabariiklikule komiteele kuni 1. oktoobrini.)

Ettevõttes .....
(ettevõtte nimetus ja aadress)

mis allub .....
(rahvakomissariaadi ja peavalitsuse nimetus)

on 194..... aastal kavatsusel teostada järgmised abinõud töökaitse,
ohutustehnika ja tööstustervishoiu alal, üldsummas ..... rbl.

väärtuses, millest kapitalmahutuste arvele langeb ..... rbl.

ja eksploatatsioonisummade arvele ..... rbl.

Jrk. nr.	Abinõude nimetus (jaoskondade järgi)	Allpool loetletud abinõude ligikaudne maksumus		Abinõude teostamise tähtaeg	Märkused
		Kapitaal- mahutuste arvel	Ekspluatat- sioonisum- made arvel		

Direktor:

Käitiskomitee esimees:

Lisa. Käitiskomitee koosoleku protokollis ära kiri käesoleva
avalduse läbiarutamise kohta.

KOKKULEPE

abinõude teostamisest töökaitse, ohutustehnika ja tööstustervishoiu alal 194..... aastal ettevõttes .....

(ettevõtte nimetus ja aadress)

mis allub .....
 (rahvakomissariaadi ja peavalitsuse nimetus)

(Ärakiirjad kokkuleppes esitatakse rahvakomissariaadi vastavale peavalitsusele ja ametiühingu vabariiklikule komiteele kuni 1. veebruarini)

..... 194..... a. meie, allakirjutanud:

..... direktor .....
 (ettevõtte nimetus) (perekonna-, ees- ja isanimi)

ja ..... ametiühingu kaitiskomitee
 (ametiühingu nimetus)

esimees ..... sõlmisime käesoleva
 (perekonna-, ees- ja isanimi)

kokkuleppe selles, et ..... kohustub
 (ettevõtte nimetus)

194..... a. teostama järgmised töökaitse, ohutustehnika ja tööstustervishoiu alased abinõud üldsummas ..... rbl. väärtuses:

Jrk. nr.	Abinõude nimetus (jaoskondade järgi)	Abinõude maksumus		Abinõude teostamise tähtajad	Abinõude teostamise eest vastutav isik	Märkused
		Kapitaal-mahutuste arvel	Ekspluatatsioonisummade arvel			

Direktor:

Kaitiskomitee esimees:

Lisa a. Kaitiskomitee koosoleku protokollis ärakiri käesoleva kokkuleppe läbiarutamise kohta.

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus tööõnnetuste registreerimise juhendi kinnitamisest ja tootmisega seoses olevate õnnetusjuhtumite registreerimise ja arvele võtmise määruse teadmiseks ja täitmiseks avaldamise kohta

(Avaldatud ENSV T 1941, 4, 57)

I.

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrab:

1. Kinnitada käesolevale määrusele lisandatud Eesti NSV Töö rahvakomissari juhend tööõnnetuste registreerimise kohta.

2. Avaldada teadmiseks ja täitmiseks Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu (ÜAÜKN) Presiidiumi poolt 8. septembril 1939 kinnitatud tootmisega seotud õnnetusjuhtumite registreerimise ja arvele võtmise määrus (ÜAÜKN büll. nr. 12 — 1939) eestikeelses tõlkes.

II.

Eesti NSV Töö rahvakomissari juhend tööõnnetuste registreerimise kohta ja tootmisega seoses olevate õnnetusjuhtumite registreerimise ja arvele võtmise määrus võtta kohaldamisele arvates 1. jaanuarist 1941.

Tallinn, 7. jaanuaril 1941. Nr. 22.

Eesti NSV Töö rahvakomissari juhend tööõnnetuste registreerimise kohta¹

I. Erasektoris juhtunud õnnetusjuhtumite registreerimine ja arvele võtmine

§ 1. Tootmisega seotud õnnetusjuhtumite registreerimise ja arvele võtmise määruises ettenähtud korras on kohustatud tööõnnetusi registreerima ja arvele võtma ka kõik eratööandjad, nagu põllupidajad, käsitööstusettevõtjad, veondukkäitiste pidajad, kaubanduslike ettevõtete pidajad, ehitusettevõtjad, majateenijate pidajad jne.

Õnnetusjuhtumite registreerimise ja arvele võtmise kord ei ole

¹ Juhendi kehtivuse kaotanud §§ 3—7 on ära jäetud.

kehtiv töönduslike kooperatiivartellide, põllumajanduslike ja kalanduslike kolhooside liikmetega juhtunud tööõnnetuste kohta.

Töönduslike kooperatiivartellide, põllumajanduslike ja kalanduslike kolhooside palgaliste isikutega juhtunud tööõnnetused kuuluvad registreerimisele õnnetusjuhtumite registreerimise ja arvele võtmise korras.

§ 2. Erasektoris lasub vastutus õnnetusjuhtumite täieliku ja õigeaegse registreerimise ja arvele võtmise eest tööandjal, kes on kohustatud ka alla kirjutama õnnetusjuhtumi kohta koostatud akti (vorm nr. 1) ja veerandaasta-aruande õnnetusjuhtumite kohta (vorm nr. 2).

Käitise või töö asukohast eemaloleku ajaks on eratööandja kohustatud nimetama enda asetäitja, kellel tööandja eemaloleku ajal lasuvad tööandja kohustused ja vastutus õnnetusjuhtumite registreerimise ja arvele võtmise suhtes.

Tootmisega seosesolevate õnnetusjuhtumite registreerimise ja arvele võtmise määrus

(Kinnitatud ÜAÜKN Presiidiumi poolt 8. septembril 1939)

I. Üldmäärused

1. Käesoleva määruse alla kuuluvad tööstus, transport, ehitustööd, sovhoosid, masina-traktori jaamad ja töökojad, autokolonnid, metsaületootamise tööd, metsaparvetus ja kõik tootmise ettevõtted teistes rahvamajanduse harudes.

2. Registreerimisele käesoleva määruse korras kuuluvad kõik õnnetusjuhtumid, mis tekkisid tööliste ja teenijatega seoses nende tööga tootmise juures ja mis tekitasid töövõime kaotuse vähimalt üheks tööpäevaks.

Arvele võtmisele kuuluvad nimetatuid need õnnetusjuhtumid, mis tekitasid üle kolme tööpäeva kestnud töövõime kaotuse.

3. Vastutus õnnetusjuhtumite täieliku ja õigeaegse registreerimise ja arvele võtmise eest lasub meistril, jaoskonna ülemal ning ettevõtte peainseneril.

4. Kontroll õnnetusjuhtumite täieliku ja õigeaegse registreerimise ning arvele võtmise üle pannakse käitiskomiteedele ning tööinspektoritele.

5. Käesoleva määruse rikkumises võetakse süüdlased distsiplinaarsele, administratiivsele või kohtulikule vastutusele kooskõlas kehtiva seadusandlusega.

II. Õnnetusjuhtumite registreerimine

6. Igast õnnetusjuhtumist, mis on seoses tootmisega ja mille tagajärjel kannatanu lahkub töökohalt, on kannatanu ise või õnnetusjuhtumi lähim tunnistaja kohustatud viivitamata teatama meistrile või jaoskonna juhatajale.

Teada saades õnnetusjuhtumist, teatab meister sellest viivitamata jaoskonna juhatajale.

7. Selle jaoskonna juhataja, kus oli õnnetusjuhtum, on kohustatud tööpäeva kestel sellest teatama ettevõtte peainsenerile ja käitiskomiteele.

8. Tootmisega seosesoleva iga õnnetusjuhtumi puhul, mis on põhjustanud töövõime kaotuse vähimalt üheks tööpäevaks, on jaoskonna juhataja kohustatud 24 tunni jooksul:

a) juurdlema õnnetusjuhtumi põhjusi;

b) koostama õnnetusjuhtumi üle akti 4 eksemplaris vorm N-1 (lisa 1) järgi, täites temas punktid 1 kuni 14, viimane kaasa arvatud.

9. Pärast akti koostamist annab jaoskonna juhataja aktist viivitamata a) ettevõtte peainsenerile; b) käitiskomiteele; c) tööinspektorile, — igaühele ühe eksemplari.

10. Ettevõtte peainsener on akti saades kohustatud kindlustama, et akti p. 14 näidatud abinõud põhjuste kõrvaldamiseks, mis tekitasid õnnetusjuhtumi, teostataks.

Tähtaegade möödumisel, mis on määratud nende abinõude teostamiseks, kontrollivad nende tegelikku teostamist ettevõtte peainsener ja käitiskomitee. Kontrollimise tulemused kantakse akti p. 15 all ning kirjutatakse ühiselt alla ettevõtte peainseneri ja käitiskomitee esimehe poolt.

11. Õnnetusjuhtumist tekkinud ajutise töövõimetuse lõppemisel täidab ettevõtte administratsioon akti p. 16 — õnnetusjuhtumi lõpptulemusist. See punkt täidetakse töövõimetuslehtede põhjal, mis hoitakse ettevõtte arvejaoskonnas. Akti p. 16 kirjutab alla ettevõtte peainsener.

12. Kui ettevõttes oli õnnetusjuhtum töölise või teenijaga, kes oli sinna komandeeritud teise majandusliku organisatsiooni poolt

(monteerimise, laadimise jne. töödeks), siis see õnnetusjuhtum registreeritakse ja võetakse arvele ettevõttes, kus ta tekkis, misjuures aktis näidatakse ka organisatsioon, kes kannatanu oli komandeerinud.

Akti ära kirja saadab ettevõtte administratsioon kannatanu alatisse töökohta — vastavale administratsioonile ja käitiskomiteele.

III. Õnnetusjuhtumite arvele võtmine

13. Aktide põhjal koostab ettevõtte administratsioon veerandaasta „Aruande õnnetusjuhtumest, mis on seoses tootmisega“ — vorm N-2 järgi (lisa 2).

Sellesse aruandesse kantakse ainult need tootmisega seotud õnnetusjuhtumid, mis tekitasid üle kolme tööpäeva kestnud töövõime kaotuse.

Aruandele kirjutab alla ettevõtte peainsener.

14. Hiljemalt 10-ndal kuupäeval aruande veerandaastale järgneval kuul esitab ettevõtte administratsioon aruandest: a) kõrgemal seisvale majanduslikule organisatsioonile: trustile või peavalitsusele (glavk'ile) (või rahvakomissariaadile, kui käitis allus temale vahetult);

b) käitiskomiteele; c) kõrgemalseisvale ametiühingulisele organisatsioonile: ametiühingu oblasti või keskkomiteele — igaühele ühe eksemplari.

Märkus. Kui lähemaks kõrgemal seisvaks ametiühinguliseks organisatsiooniks on ametiühingu rajoonikomitee, siis saadetakse aruanne ametiühingulisel joonel (p. c) temale.

15. Esitatud aruannete alusel koostatakse vorm N-2 järgi ja esitatakse kõrgemal seisvaile majanduslikele ja ametiühingulistele organisatsioonidele veerandaasta koondaruanded tootmisega seoses olnud õnnetusjuhtumest.

Veerandaasta koondaruanded esitavad a) trustid peavalitsustele ja peavalitsused rahvakomissariatidele; b) ametiühingute oblastite komiteed keskkomiteedele ja keskkomiteed — Üleliidulisele Ametiühingute Kesknõukogule.

Veerandaasta koondaruannete esitamise tähtajad ja korra määravad: majanduslikele organisatsioonidele — rahvakomissariatid ning ametiühingulistele organisatsioonidele — Üleliiduline Ametiühingute Kesknõukogu.

IV. Avarii-, raskete ja surmaga lõppenud õnnetusjuhtumite registreerimine ja arvele võtmine

16. Registreerimisele ja arvele võtmisele käesoleva (IV) alajaotuse korras kuuluvad erandita kõikides ettevõtetes ja asutustes järgmised õnnetusjuhtumid, mis on seotud tööga:

a) avarii-õnnetusjuhtumid — kui õnnetusjuhtum tekkis üheaegselt kolme või rohkem töötajaga;

b) rasked õnnetusjuhtumid, mis põhjustavad invaliidsuse;

c) surmaga lõppenud õnnetusjuhtumid.

17. Avarii-, raske või surmajuhtumiga lõppenud õnnetusjuhtumi korral on jaoskonna või selle osakonna juhataja, kus oli õnnetusjuhtum, kohustatud viivitamata sellest teatama telefoni teel või käskjalaga ettevõtte peainsenerile või ettevõtte või asutuse juhatajale, samuti ka käitiskomiteele.

18. Ettevõtte peainsener või ettevõtte või asutuse juhataja, saanud teatise avarii-, raskest või surmaga lõppenud õnnetusjuhtumist, on kohustatud sellest viivitamata teatama telegraafi või telefoni teel või käskjalaga enesest kõrgemal seisvale majanduslikule organisatsioonile (trustile või peavalitsusele või rahvakomissariaadile) ja tööinspektorile.

Kui algul teatati õnnetusest kui raskest õnnetusjuhtumist, aga mõne aja pärast kannatanu suri (õnnetusjuhtumi juures saadud vigastusest), siis on ettevõtte peainsener või ettevõtte või asutuse juhataja kohustatud täiendavalt teatama kannatanu surmast.

19. Inimohvritega avariide ja hulgaliste mürgituste puhul on ettevõtte või asutuse juhataja kohustatud sellest viivitamata teatama telegraafi või telefoni teel kõrgemal seisvatele majanduslikele ja ametiühingulistele organisatsioonidele: trustile, peavalitsusele ja rahvakomissariaadile, ametiühingu oblasti- ja keskkomiteedele ja Üleliidulisele Ametiühingute Kesknõukogule.

20. Iga avarii-, rasket või surmaga lõppenud õnnetusjuhtumit peab tööinspektor (kus teda aga ei ole, seal käitiskomitee) viivitamata juurdlema.

21. Surmaga lõppenud õnnetusjuhtumi juurdluse andmete põhjal koostab tööinspektor (kus teda aga pole, seal käitiskomitee) peale juurdluse akti vorm N-3 järgi teatise tööga seoses olnud ja surmajuhtumiga lõppenud õnnetusjuhtumi juurdlusest (lisa 3).

Hiljemalt 3 päeva jooksul pärast kannatanu surma saadab töö-

inspektor (kus teda aga pole, seal käitiskomitee) kinnises ümbrikus sellest teadaandest ametiühingute, oblasti- ja keskkomiteedesse, samuti ka trustile ja peavalitsusele (või rahvakomissariaadile, kui ettevõtte allub temale vahetult) — igaühele ühe eksemplari.

22. Hiljemalt iga kuu 5. kuupäevaks saadavad ametiühingute keskkomiteed Üleliidulisele Ametiühingute Kesknõukogule, peavalitsused aga saadavad rahvakomissariatidele eelnenud kuu eest „Ändmed surmaga lõppenud õnnetusjuhtumest, mis olid seoses tööga“ vorm N-4 järgi (lisa 4).

23. Sõltumata spetsiaalsest registreerimisest ja arvele võtmisest käesoleva alajaotuse korras kuuluvad avari-, rasked ja surmaga lõppenud õnnetusjuhtumid, mis tekkisid tootmisettevõttes, üldisele registreerimisele ja arvelevõtmisele määruse § 6—15 korras.

Lisa 1.
Vorm N-1.

AKT

TOOTMISEGA SEOTUD ÕNNETUSJUHTUMI KOHTA

Nr. ....

(Koostatakse jaoskonna juhataja poolt 4 eksemplaris ja antakse tema poolt ettevõtte peainsenerile, käitiskomiteele ja tööinspektorile.)

1. Ettevõtte nimetus .....
2. Rahvamajanduse haru .....
3. Ettevõtte aadress .....
4. Kannatanu perekonna-, ees- ja isanimi .....
5. Kas mees või naine (alla kriipsutada) .....
6. Vanus .....
7. Jaoskond, kus kannatanu alatiselt töötab .....
- Tabeli number .....
8. Millist tööd tegi (amet) .....
9. Staaz: a) kui kaua töötab antud töödel (ametis) selles jaoskonnas? .....
- b) mitu aastat töötab üldse antud kutsealal? .....

10. Õnnetusjuhtum oli kell ....., ... kuupäeval .....
kuus 19..... a., ... tundi pärast töö algust.
11. Õnnetusjuhtumi koht (osakond, jaoskond, töökoda jne.) .....
12. Õnnetusjuhtumi asjaolude ja käigu üksikasjaline kirjeldus .....
13. Kas kannatanu on läbi teinud õpetuse töö ohutuist meeto-
deist, tehnilise miinimumi, instruktööri? .....
14. Abinõude loend õnnetusjuhtumit põhjustanud asjaolude kõr-
valdamiseks, ühes nende teostamise tähtaegadega .....
- Juurdlus on toimetatud ja akt koostatud kell ....., ... kuu-
päeval ..... kuus 19..... a.

Jaoskonna juhataja

15. Andmed akti p. 14 ettenähtud abinõude teostamise kohta .....

Peainsener

Käitiskomitee esimees

16. Õnnetusjuhtumi lõpptulemus (näidata: asus uuesti tööle, tun-
nustatud invaliidsus, lõppes surmajuhtumiga) .....

Jrk. nr.	Diagnoos töövõimetuslehe järgi	Töölt vabastatud		Töövõimetus päevi (tööpäe- vades)
		mis kuu- päevast	mis kuu- päevani	
1.	.....	.....	.....	.....
2.	.....	.....	.....	.....
3.	.....	.....	.....	.....
Kokku		.....	.....	.....

Peainsener

ARUANNE

Lisa 2.
Vorm N-2.

ÕNNETUSJUHTUMEIST, MIS ON SEOSSES TOOTMISEGA ..... VEERAND-
AASTAS

(.....) 19..... a.

(märkida veerandaasta kuud)

1. Ettevõtte nimetus ..... 2. Rahvamajanduse haru ..... 3. Ettevõtte aadress: vabariik, krai, oblast ..... rajoon ..... linn (küla) ..... tänav ..... maja ..... nr. .... telefon ..... 4. Ametiühing	Aruanne koostatakse ettevõtte administratsiooni poolt. Hiljemalt 10. kuupäeval aruande veerandaastale järgnevas kuus suunab ettevõtte administratsioon a) kõrgemal seisvale majanduslikule organisatsioonile: trusstile või peavalitsusele või rahvakomissariaadile, kui ettevõtte allub temale vahetult); b) käitiskomiteele; c) endast kõrgemal seisvale ametiühingulisele organisatsioonile: ametiühingu oblasti- või keskkomiteele, — igapähele ühe eksemplari.

Keskmine töötajate arv nimekirjade järgi		Aruande veerandaastal olnud õnnetusjuhtumite arv, mis tekitasid üle kolme tööpäeva kestnud töövõimetuse		Kuidas jagunevad töövõimetuse kestuse järgi (tööpäevades) õnnetusjuhtumid, mille järgi aruande veerandaastal lõppes ajutine töövõimetus				Töövõimetuse päevade (tööpäevades) arv õnnetusjuhtumi aktide järgi, mis on arvele võetud lahter 8-s
Üldse	Nende seas töölisi	Üldse	Nende seas töölisega	4—6 päeva	7—12 päeva	13 päeva ja rohkem	Kokku juhtumid lahtrite 5,6 ja 7 järgi	
1	2	3	4	5	6	7	8	

"....." ..... 19..... a.

Ettevõtte peainsener

Lisa 3.
Vorm N-3.

TEATIS JUURDLUSEST SURMAGA LÕPPENUD ÕNNETUSJUHTUMI
ÜLE, MIS OLIS SEOSSES TÖÖGA

Nr. ....

1. Ettevõtte nimetus .....
2. Surnu perekonn-, ees- ja isanimi .....
3. Õnnetusjuhtum oli ..... kuupäeval ..... kuus 19..... a.

4. Õnnetusjuhtumi põhjused .....
5. Juurdlus on toimetatud ..... kuupäeval .....
 kuus 19..... a.
 Juurdluse akt on saadetud: 1. eks. .... 2. eks. ....
 3. eks. .... 4. eks. ....
 „.....“ ..... 19..... a.
6. Õnnetusjuhtumi juurdluse tagajärjel on võetud vastutusele .....
- (näidata ametinimetused ja perekonnanimed)
7. Andmed vastutusele võtmise tulemusist (kohtu otsus) .....

Tööinspektor .....

TEATIS JUURDLUSEST SURMAGA LÕPPENUD ÕNNETUSJUHTUMI ÜLE, MIS OLIS SEOSSES TÖÖGA

Nr. ....

(Teatise koostab tööinspektor, kus teda aga ei ole, seal käitiskomitee. Hiljemalt 3 päeva jooksul pärast kannatanu surma saadab tööinspektor, kus teda aga ei ole, seal käitiskomitee kinnises ümbrikus ühe eksemplari teatisest ametiühingu oblasti- või keskkomiteele, samuti ka trustile või peavalitsusele või rahvakomissariaadile, kui ettevõtte allub otseselt viimasele.)

1. Ettevõtte nimetus .....
2. Rahvamajanduse haru .....
3. Ettevõtte aadress .....
4. Surnu perekonnanimi, ees- ja isanimi .....
5. Kas mees või naine (alla kriipsutada) .....
6. Vanus .....
7. Jaoskond (alaline töökoht) .....
 Tabeli number .....
8. Millist tööd tegi (amet) .....
9. Staaz: a) kui kaua töötas antud tööl (ametis) antud jaoskonnas? .....
- b) mitu aastat töötas üldse antud kutsealal? .....

10. Õnnetusjuhtum oli kell ....., ... kuupäeval .....
kuus 19..... a., ... tundi pärast töö algust.
11. Õnnetusjuhtumi koht (jaoskond, töökoda jne.) .....
12. Õnnetusjuhtumi asjaolude ja põhjuste üksikasjaline kirjeldus.
Kirjeldusest peab ilmnema: a) missuguste tööde sooritamisel
tekkis õnnetusjuhtum; b) missuguse masina, tööriista vms.
läbi tekkis vigastus või missugune märkaine kutsus välja
mürgistuse; c) mis on õnnetusjuhtumi põhjused (tehnilist ja
organisatsioonilist laadi); d) kes on süüdi õnnetusjuhtumis
.....
13. Kas kannatanu on läbi teinud õpetuse töö ohutuist meeto-
deist, tehnilise miinimumi, instruktööri? .....
14. Abinõud, mis on esitatud õnnetusjuhtumi juurdluse tulemu-
sena .....

Tööinspektor .....

Lisa 4.
Vorm N-4.

ANDMED SURMAGA LÖPPENUD ÕNNETUSJUHTUMEST, MIS OLID SEOTUD TÖÖGA

..... kuus 19..... a.

(Ametiühingu või peavalitsuse nimetus)

(Andmed saadetakse hiljemalt iga kuu 5. päeval ametiühingute kesk-
komiteede poolt ÜAÜKN-le, peavalitsuste poolt rahvakomissariatidele).

Ettevõtte nimetus ja adress	Surnu perekonna-, ees- ja isanimi ning vanus	Mis tööd tegi	Surmaga lõppenud õn- netusjuhtumi asjaolude ja põhjuste lühike kirjel- dus

(Aruannet esitava organisatsiooni juhataja allkiri)

..... " ..... 19..... a.

Transmissioonide ehitamise ja kasutamise ohutuse eeskirjad

(Kinnitatud ÜAÜKN Presiidiumi poolt 5. veebruaril 1941)

I. Üldosa

1. Transmissiooniks nimetatakse seadist liikumise ülekandmiseks jõumasina peaseibilt töötava mehhanismi vastuvõtteseibile.

2. Liitvõllide igal võlliosal peab olema vähimalt kaks tugi-laagrit.

3. Kõik seibid peavad olema tasakaalustatud ja võllile kindlalt kinnitatud.

4. Mõlkidega ja pragudega seibide kasutamine on keelatud.

5. Transmissioonivõllide võimaliku deformatsiooni vältimiseks temperatuuri muutuste tagajärjel tuleb võllid varustada kompensatsioonimuhvidega.

6. Iga seibi juures peab olema rihma pealepanemise seadis või rihmakandja (konks), mis on ehitatud nii, et seibilt rihmakandjale mahavõetud rihm ei saaks kokku puutuda võlli ega teiste tiirlevate transmissiooniosadega.

7. Puitseibid peavad olema kaetud veekindla laki kihiga.

8. Puitseibide kasutamine on keelatud:

- löökkoomuste puhul;
- ringkiiruste puhul üle 20 meetri sekundis;
- niisketes ruumides suhtelise niiskusega üle 75%;
- mittekõetavates ruumides;
- ruumides temperatuuriga üle 40°.

9. Rihmülekannte ehitamisel plahvatusohtlikesse ruumidesse tuleb ette näha elektrostaatilise laengu ärajuhtimise võimalus maasse.

10. Transmissioonide seisukorra üle tuleb teostada igapäevast järelevalvet ja vähimalt kaks korda aastas tuleb iga transmissioon põhjalikult üle vaadata ja koostada akt.

II. Transmissioonide varjamine kaitsetega

11. Tiirlevate transmissiooniosade väljaulatuvad mutrid, polidid, kiilud jms. elemendid peavad olema kaetud ümmarguste ja siledate tupeliste kaitsetega.

12. Laagrast või hoone seinast väljaulatuv horisontaalse võlli ots peab olema varjatud kaitsekattega.

13. Tiirlevad transmissiooniosad, mis asetsevad vähem kui 2 meetri kõrgusel tööruumi, tunneli, töölava, galerii, lava jms. põrandapinnast, nagu: vöölid, hammasrattad, seibid, muhvsidurid, hõõdrattad jm. peavad olema varjatud kaitsekattetega või kaitsevõredega.

Märkus. Transmissioonide ja nende osade piiramine ainult üldise kaitsealaga on keelatud.

14. Põrandat läbivad transmissiooniosad nagu: rihmad, köied, ketid, vöölid jm. peavad olema varjatud kaitsetega vähimalt 2 meetri kõrguseni põrandast. Kaitsetel peavad olema alumises osas äärelüüstud, millede kõrgus põrandast on:

a) metallist äärelüüstude puhul — vähimalt 10 cm;

b) puidust äärelüüstude puhul — vähimalt 20 cm.

15) Horisontaalrihmad, mis asetsevad põrandast või töölavast vähem kui 2 meetri kõrgusel, peavad olema varjatud kaitsetega igast küljest, olenemata rihma laiusest ja liikumiskiirusest.

16) Horisontaalrihmad, mis asetsevad põrandast või töölavast 2 meetri kõrgusel või kõrgemal, peavad olema kaitsetega varjutud juhul, kui:

a) rihma liikumiskiirus ületab 5 meetrit sekundis, olenemata rihma laiusest;

b) rihma laius ületab 100 mm, olenemata rihma liikumiskiirusest.

17. Kõik vertikaal- ja kaldrihmad, mis asetsevad põrandast või töölavast 2 meetri kõrgusel või madalamal, peavad olema varjatud kaitsetega igast küljest kuni 2 meetri kõrguseni põrandast või töölavast, olenemata rihma laiusest ja liikumiskiirusest.

18. Vertikaal- ja kaldrihmade vedavad osad, mis asetsevad põrandast või töölavast kõrgemal kui 2 meetrit ja mis suuna poolest liiguvad ülalt alla, peavad olema varjatud kaitsetega kogu pikkuses juhul, kui:

a) rihma liikumiskiirus ületab 5 meetrit sekundis, olenemata rihma laiusest;

b) rihma laius ületab 50 mm, olenemata rihma liikumiskiirusest.

19. Kõik vertikaal- ja kaldrihmad laiusega üle 150 mm peavad olema varjatud kaitsetega igast küljest kogu pikkuses, olenevata nende asetsemiskõrgusest ja liikumiskiirusest.

20. Kõik rihmakaitseid peavad asetsema võimalikult rihma lähedal ja olema sellest vähimalt 50 mm laiema. Kaitseid peavad olema kasutamiseks sobivad.

21. Kõis-, hammas- ja kettülekanDED, samuti teraslindid, olenevata nende kiirusest, mõõdetest ja asetsemiskõrgusest, peavad olema varjatud kaitsekatetega.

22. Kui transmissioon asetseb eritunnelis või koridoris, peab viimaste kõrgus olema vähimalt 2 meetrit. Piki transmissiooni tuleb kindlustada vaba läbikäik laiusega vähimalt 0,8 meetrit.

23. Transmissioonid, mis asetsevad erikanalites põranda all ja mida teenindatakse ülalt, peavad olema kaetud põrandaga ühel tasapinnal asetseva tiheda kattega. Katte kõrvaldamine enne transmissiooni täielikku seisma jäämist on keelatud.

24. Juhul, kui transmissioone käivitatakse elektrimootorite abil, tuleb viimased varustada tööruumide hõlpsasti juurdepäästava-tes kohtades asetsevate distantslülititega, arvestusega, et transmissiooni iga 20 meetri kohta tuleb üks lüliti.

25. Transmissioonide käivitamisel teiste jõumasinate abil tuleb transmissiooni peavõllil üles seada eraldi igas tööruumis lahutusseadised.

Lahutusseadised peavad olema kasutamiseks kergelt ligipäästavad ja transmissiooni isevaldne käikuminek võimatu.

26. Osakondade hoiatamiseks transmissiooni käikulaskmisest peavad jõumasinaid ja nende poolt teenindatavad osakonnad olema ühendatud kahepoolse signaalseadisega.

27. Transmissioonidel, mis asetsevad põrandast 5 meetri kõrgusel või kõrgemal, peab alati järelevalvet ja teenindamist vajavates kohtades olema ehitatud lavad, mis on varustatud 1 meetri kõrguste käsipuude ja ääriistudega, millede kõrgus lava põrandast on:

a) metallist ääriistude puhul — vähimalt 10 cm;

b) puidust ääriistude puhul — vähimalt 20 cm.

Mööda lava tuleb kindlustada vaba läbikäik laiusega vähimalt 0,8 meetrit.

28. Ülekäigud ja katted madalal asetsevate transmissioonide kohal peavad katma nii võllid kui ka kõik teised tiirlevad osad.

Ülekäigud peavad olema varustatud 1 meetri kõrguste käsi-
puude ja äärliistudega, millede kõrgus on:

- a) metallist äärliistude puhul — vähimalt 10 cm;
- b) puidust äärliistude puhul — vähimalt 20 cm.

III. Transmissioonide teenindamine

29. Laagrите ja määrdetopside täitmine transmissiooni käigu ajal, samuti võllide pühkimine ja puhastamine käigu ajal on lubatud ainult eriliste seadiste ja kaitsete olemasolu korral, mis väldivad õnnetusjuhtumite tekkimise võimaluse.

30. Kampoli, pulbrite, pastade ja teiste rihma libisemist vähendavate ainete kasutamine transmissiooni käigu ajal on keelatud.

31. Rihmade käsitsi pealepanemine ja mahavõtmine käigu ajal ilma rihmanihutita on keelatud.

32. Alla 75 mm laiuste rihmade pealepanemist käigu ajal on lubatud teostada nihutamiskonksu abil. Nihutamiskonksu vars peab olema sirge, sile, oksteta ja niisuguse pikkusega, et rihma pealepanemisel selle ots ei oleks pörandapinnast kõrgemal kui 50 sentimeetrit.

33. 75 mm laiusega ja laiemate rihmade pealepanemine võib toimuda ainult mehhaanilise rihmanihuti abil.

34. Rihmaühend peab olema tugev, sile ja painduv ning vältima riiete haaramise võimalust.

35. Transmissiooniosade parandamine, kõite jätkamine, samuti ketilülide vahetamine enne transmissiooni täielikku seismajäämist on keelatud.

36. Rihmade jätkamine transmissiooni käigu ajal on lubatud ainult juhul, kui rihm on maha võetud rihma pealepanemise seadisele või konksule ega saa kokku puutuda tiirlevate transmissiooniosadega.

37. Remondi, montaaži- ja ehitustööde teostamisel tiirlevate transmissiooniosade otseses läheduses peavad viimased olema kaitsetega kindlalt varjatud, seejuures on nimetatud töid lubatud teostada ainult administratsiooni loal ja pärast tööliste erilist instrueerimist.

38. Transmissioonide teenindamiseks kasutatavad kanderedelid peavad olema tugevad, kerged ja varustatud ülalt võllihaaravate konksudega. Redeli kannad ei tohi võimaldada nende libisemist pörandal, s. t. nad peavad olema varustatud kas teravate

terasoonustega või kummalustega. Redeli pulgad peavad olema tugevasti peeltesse kinnitatud ja pulkade vahekaugus ei tohi ületada 300 mm. Redeli ülaots 50 cm pikkuselt kuni konksude käänakuni peab olema kaetud kerge kilbiga.

39. Kanderedelil kõrgusega üle 3 meetri peab olema vähimalt 2 traadist põiksidet; peale selle peab redeli peelte alumistesse külgedesse olema kinnitatud peelte kogupikkuses traadid läbimõõduga 3—5 mm.

40. Kanderedeli pikkus peab olema säärane, et ta kalle redeli kasutamisel oleks pöranda suhtes keskmiselt 60°.

41. Igal kanderedelil peab olema osakonnas kindel hoiukoht, kusjuures redelite arv määratakse sellise arvestusega, et redelit ei tuleks kanda kaugemale kui 25 meetrit.

42. Transmissioone on lubatud teenindada ainult isikuil, kes on sooritanud õpetuse ohutuist töömeetodeist ja kes tunnevad hästi käesolevaid eeskirju ja juhendeid transmissioonide teenindamise kohta.

43. Alla 18 aasta vanuseid isikuid transmissioonide teenindamisele ei lubata.

44. Transmissioone on lubatud töölistel teenindada ainult kindlaksmääratud erirõivastuses.

45. Transmissioonide sisseseadmine uuesti ehitatavais ehk rekonstrueeritavais osakondades on lubatud ainult juhul, kui üksikajamite rakendamine on võimatu.

46. Süüdlased käesolevate eeskirjade rikkumises võetakse vastutusele administratiiv- või kohtukorras vastavalt kehtivale seadusandlusele.

47. Käesolevad eeskirjad kehtivad NSVL rahvamajanduse kõigi ettevõtete kohta.

48. Kõik varem transmissioonide ehitamise ja teenindamise kohta väljaantud ohutuse eeskirjad tühistatakse.

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus surutud, vedeldatud ja lahustatud gaaside balloone ehituse, korrashoiu ja järelevalve juhendi kinnitamise kohta

(Avaldatud ENSV T 1945, 33, 521)

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrab:

Kinnitada surutud, vedeldatud ja lahustatud gaaside balloone ehituse, korrashoiu ja järelevalve juhend vastavalt lisale.

Tallinn, 8. septembril 1945. Nr. 806.

Surutud, vedeldatud ja lahustatud gaaside balloone ehituse, korrashoiu ja järelevalve juhend

I. Üldeeskirjad

1. Käesolevat juhendit rakendatakse kõikide balloone kohta, milliseid kasutatakse täitmiseks surutud, vedeldatud ja lahustatud gaasidega, välja arvatud käivitamise ja pihustamise balloone, õhu reservuaarid vilede jaoks, balloone, millised moodustavad osa agregaatidest, gaseeritud vee saturatorid, vaadid ja sisternid.

Märkus. A. Surutud gaasideks loetakse gaasid, millised on suurema kui atmosfäärilise rõhu all.

B. Vedeldatud gaasideks loetakse gaasid, millised on viidud vedelasse olekusse.

C. Lahustatud gaasideks loetakse vedelikus lahustatud gaasid.

II. Balloone materjalid ja konstruktsioon

2. Kõik valmistatavad balloone peavad igas suhtes vastama OST nõuetele.

3. Balloone võib valmistada:

a) tervelt tõmmatud terastorudest,

b) terasplokkidest — tervelt tõmmatult,

c) terasplekist autogeenniselt keevitatult (ainult atsetüleeniga täitmiseks).

4. Kõik balloone valmistamiseks minevad materjalid peavad olema varustatud materjali tootja-tehase OTK märgiga ja nendel peab olema juurde lisatud vastavalt vormistatud sertifikaat (kvaliteedi tunnistus).

Materjali kvaliteedi andmete puudumisel on valmistaja-tehase kohustatud sooritama materjali mehhaanilise proovimise, milleks tuleb võtta proove igast torust või plekist.

5. Torudest valmistatud balloone tuleb valmistada ühes tükis pressitud põhjade ja kaelustega.

Märkus. Kui valmistamise tingimustest sõltudes on avauseid põhjades vältimatud, võidakse lubada avausi ainult tingimusel, et avause läbimõõt ei oleks suurem kui 15 mm, ääre paksus mitte vähem ballooni seinapaksusest ning et balloones puuduksid täiesti mõrad või muud defektid.

Nende vältimatuks korral tuleb avaus kinni keevitada ranges kooskõlas keevitusjuhenditega.

Üldreeglina aga avausi põhjas olla ei tohi.

6. Vastavalt käesoleva juhendi p. 2-le peavad kõik valmistatud ballooneid alluma termilisele töötlemisele, mis tagab metalli ühesuguse struktuuri kõikides ballooni osades ja kõrvaldab valmistamise juures tekkida võinud sisepinged.

7. Iga balloon tuleb varustada:

- a) kaitsekupliga, mis on valmistatud vastavalt OST nõuetele;
- b) teraskingaga, mis asetatakse kuumalt ballooni alumisele osale. King tuleb asetada nii, et balloon vertikaalasendis oleks täiesti stabiilne.

Märkus 1. Katla järelevalve asutused võivad lubada valmistada balloone ka ilma kingadeta — millistel juhtudel peavad balloone täitvad tehased evima seadeldisi ballooneid hoidmiseks vertikaalasendis nende täitmisel gaasidega.

Märkus 2. Käesolev punkt ei käi väikese liitermahuga ballooneid kohta, mis valmistatakse kooskõlas vastavate OST nõuetega.

8. Atsetüleeni ballooneid peavad olema ühtlaselt täidetud erilise poorse massiga ja atsetooniga.

Poorne mass peab vastama OST nõuetele.

Poorse massi ja atsetooni kvaliteedi ning ballooni õige täitmise eest vastutab massiga täitja tehas.

9. Kõik valmistatud ballooneid tuleb varustada ülemises sfäärilises osas järgmiste andmetega:

- a) valmistaja-tehase märgiga,
- b) ballooni järjekorra numbriga,
- c) valmistamise aastaga,
- d) järgmise proovimise tähtajaga,
- e) ballooni kaaluga — täpsusega kuni 0,1 kg (kaal näidata ühes kingaga ja rõngaga ilma ventiili ja kuplita),
- f) ballooni mahuga, täpsusega kuni 0,1 l,
- g) töösurvega (P) ja proovisurvega,
- h) OTK märgiga.

Valmistaja-tehase märk peab olema ovaalne, mõõduga 15×10 mm.

10. Mitmesuguste gaaside ballooneid eraldamiseks, samuti ka nende välispinna kaitseks roostetamise vastu tuleb ballooneid värvida väljastpoolt õli- või emailvärviga ja varustada vastavate

pealkirjadega. Pealkirjad tehakse põiki balloone $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ ümbermõõdu ulatuses, tähtede kõrgusega 80 mm.

Uute balloonide värvimine ja pealkirjade kirjutamine sünnib valmistaja-tehase poolt, edaspidine aga täitja-tehase poolt.

Värv balloonil ei tohi katta punktis 9 loetletud andmeid.

Värvimine sünnib pärast balloonide proovimist.

Balloonide värv ja pealkirja asetus määratakse kindlaks järgnevalt:

a) Hapniku jaoks — helesinine. Pealkiri silindrilisel osal, sfäärilise osa lähedal mustade tähtedega: Hapnik.

b) Vesiniku jaoks — tumeroheline kaitsevärv, kahe punase triibuga ballooni ülemisel silindrilisel osal ja ühe punase triibuga ballooni alumisel osal. Iga ülemise triibu laius 25 mm, nende kaugus üksteisest 50 mm; alumise triibu laius 50 mm. Pealkiri ülalpool ülemist punast triipu punaste tähtedega: Vesinik.

c) Atsetüleeni jaoks — valge. Pealkiri sfäärilise osa lähedal punaste tähtedega: Atsetüleen.

d) Blaugaasi jaoks — hall, pealkiri tähtedega: Blaugaas.

e) Ammoniaagi jaoks — kollane, pealkiri mustade tähtedega: Ammoniaak.

f) Kloori jaoks — kaitsevärv.

50 mm kaugusel ülemisest sfäärilisest osast tuleb tõmmata kogu ümbermõõdu ulatuses roheline põiktriip, 25 mm lai.

g) Suruõhu jaoks — must, kolme punase triibuga ballooni ülemisel silindrilisel osal. Iga triibu laius 25 mm, iga triibu vahe 50 mm. Pealkiri valgete tähtedega: Õhk.

h) Metaani jaoks — punane. Pealkiri valgete tähtedega: Metaan.

i) Lämmastiku jaoks — must. Ülemisel silindrilisel osal pruun triip ja pealkiri kollaste tähtedega: Lämmastik.

j) Puhastatud argooni jaoks — must, valge horisontaalse triibuga sfäärilise osa juures. Pealkiri siniste tähtedega: Argoon.

k) Toor-argooni jaoks — ülemine pool kollane, alumine pool must. Pealkiri mustade tähtedega: Toor-argoon.

l) Heeliumi jaoks — pruun. Pealkiri valgete tähtedega: Heelium.

m) Väävelvesiniku jaoks — valge, punase horisontaalse triibuga sfäärilise osa juures. Pealkiri mustade tähtedega: Väävelvesinik.

n) Süsihapugaasi ja kõikide teiste inertsete gaaside jaoks must,

põlevate gaaside jaoks punane. Pealkirjaks gaasi nimetus kolaste tähtedega.

Märkus. Väikese liitermahuga balloonidele tehakse pealkirjad vastavalt nende suurusele.

III. Armatuur

11. Balloonide armatuur peab vastama OST nõuetele.

12. Vesinikuga, blaugaasiga ja muude koos hapnikuga plahvatavaid segusid andvate gaasidega täidetavate balloonide jaoks määratud ventiilide küljestutsid peavad omama vasakut keeret.

Hapniku balloonid peavad evima ventiilide küljestutsidel paremat keeret.

13. Hapniku balloonide ventiilid tuleb kohalekeeramisel tihendada rasvaineid mittesisaldava pli siluga või tinapaberiga. Tihendamiseks on keelatud tarvitada takku, linu, kaltsu ja muud säärast.

14. Hapniku ja muude hapendumist esile kutsuvate gaaside balloonide armatuur ei tohi omada rasvaga või õliga immutatud osi või tihendusi.

15. Kloori balloonide ventiilid peavad evima ballooni kaelusesse keeratavas osas sisemise keerme sifoontoru kinnitamise võimaldamiseks, kusjuures täitjad-tehased on kohustatud omama laos vajaliku hulga sifoontorusid.

16. Gaaside väljalaskmine balloonidest peab sündima reduktsiooniventiili kaudu, mis on määratud eranditult antud gaasi jaoks. Reduktiori madalsurve ruum tuleb varustada manomeetriga ja vedrukaitse seadisega, mis on reguleeritud vastavale maksimaalsele survele.

Kui tugevasti korrodeerivate gaaside (kloor, fosgeen ja väävlis-hapend) korral pole võimalik kasutada reduktsiooniventiili, lubatakse kasutada muud (katla järelevalve inspektori poolt varem kontrollitud) tõrkevabalt töötavat seadist, mis tagab gaaside ühtlase väljalaske teatava surve juures.

IV. Balloonide järelevalve

17. Valmistatud balloone kontrollib katla järelevalve inspektor valmistajates-tehastes tehase OTK esindaja kohustuslikul juuresolekul.

Tarvitamiskõlblikuks tunnustatud ballooni varustab katla järelevalve inspektor oma märgiga.

Valmistaja-tehase märgist eraldamiseks kujutab katla järelevalve märk endast võrdkülgset kolmnurka külje pikkusega 15 mm.

Kolmnurka tuleb asetada asutuse lühike nimetus ja proovimise aasta.

Balloonide järelevalvatus tulemused kannab tehase OTK nõorraamatuse (raamatu vorm vaata p. 25), tulemused kinnitab oma allkirjaga katla järelevalve inspektor.

18. Kõik kasutamisel olevad ballooned kuuluvad kohustuslikult esitamisele perioodilisteks järelevalvatusteks. Järelevalvatusi teostab katla järelevalve inspektor vähimalt üks kord kolme aasta jooksul, välja arvatud väävelvesiniku, kloori ja väävlihapendi ballooned, mille järelevalvatusi teostatakse vähimalt üks kord kahe aasta jooksul.

Järelevalvatusi teostatakse balloone täitvates tehastes.

Märkus. Uued nõuetekohaselt järele vaadatud ja eeskirjakohaste märkidega varustatud ballooned ei allu teiskordsele kontrollimisele täitja-tehases, selle asemel teostatakse nende sisemine ja väline järelevalvatus ning läbipesemine vastavate lahustajatega.

19. Perioodilised järelevalvatused koosnevad:

- a) välimisest järelevalvatusest,
- b) sisemisest järelevalvatusest,
- c) kaalumisest,
- d) mahu määramisest,
- e) veesurve proovist.

20. Balloonide perioodilised järelevalvatused tuleb teostada järgmistele nõuetele vastavates ruumides:

- a) temperatuur mitte alla 12°C;
- b) kindlaksmääratud järjekorras (vaata p. 19) järelevalvatus operatsiooni teostada võimaldav sisustuse ja kontrollabinõude asetus;
- c) laud- või asfaltpõrand;
- d) balloonide vertikaalasendisse kinnitamiseks vajalikud lahtid ja barjäärid;
- e) valgustusseade põlevate ja plahvatusohtlike gaaside balloonde järelevalvatusel peab vastama plahvatusohtlike ruumide valgustusseadmete suhtes kehtivatele erinõuetele;
- f) kloori balloonide järelevalvatus tuleb teostada kloorijaoskonnadest eemal asuvates ruumides või ruumides, mis on varustatud seadmetega, mis tagavad kloori mittetungimist nendesse ruumidesse.

21. Balloonide sisemistel ja välimistel järelevaatustel tuleb pöörata erilist tähelepanu seinte seisukorrale; need tuleb läbi kloppida ja pärast seda kahtlastes kohtades väljastpoolt puhastada puhta metallini.

Järelevaatustel lubatakse kasutada lampe pingega mitte üle 24 voldi.

Plahvatusohtlike gaaside balloonide korral tuleb tarvitada plahvatusohutuid lampe metallist kaitsevõrkudega.

Märkus. Enne järelevaatust tuleb kõik balloonid hoolikalt pesta vastavate lahustajatega.

22. Pärast välimist ja sisemist järelevaatust teostatakse balloonide kaalumine ja mahu mõõtmine.

Balloonid tunnustatakse kõlbmatuks, kui

a) kaal on vähenenud nähtavate sööbimiste tagajärjel rohkem kui 5% esialgsest,

b) maht on suurenenud rohkem kui 1,5% esialgsest.

Märkus. Ballooni mahtu mõõdetakse 20°C veega täidetud ballooni kaalumise teel.

Kui katla järelevalve inspektor leiab, et balloonile märgitud esialgne kaal ja maht ilmselt ei ole vastanud tõelistele (näiteks kaalu vähenemise asemel suurenemine või liiga suur vähenemine, mis ei sõltu seinte õhenemisest), siis märgib katla järelevalve inspektor balloonile tõelise kaalu ja mahu.

Kloori ja muude sööbivate gaaside balloone kustumud märgistusega või kaalu vähenemisega üle 5% võib lubada edaspidiseks täitmiseks tingimusel, et puuduvad mörad, tunduv sööbimine või muud ohtlikud vigastused. Nendel juhtudel alluvad balloonid kohustuslikule jääva deformatsiooni määramisele.

23. Välimise ja sisemise järelevaatuse ning kaalu ja mahu nõuetele vastanud balloone proovitakse veesurvega.

Balloonide proovimine, välja arvatud lahustatud atsetüleeni balloonid, teostatakse veesurvega, mõõtes sealjuures ballooni surve tekitamiseks pumbatud kui ka surve alandamisel kuni 10 at. väljalastud veehulka.

Proovisurve peab vastama tabelile 1 (vt. lk. 48).

Balloon tuleb hoida surve all 0,5 kuni 1 minutini, mille järel surve alandatakse $\frac{2}{3}$ proovisurvest ja teostatakse ballooni järelevaatust. Survet tuleb alandada aeglaselt.

Proovimise ajal peab olema võimalik juurdepääs balloonidele nende järelevaatamiseks igast küljest. Balloonid tuleb piirata proovimise ajaks kolmest küljest 3—4 mm paksuse ja vähimalt

Jrk. nr.	Gaasi nimetus	Proovi surve at.	Töösurve at.
1.	Hapnik	225	150 (temperatuur 20°C juures)
2.	Vesinik	225	150 " 20°C "
3.	Surutud õhk	225	150 " 20°C "
4.	Metaan	225	150 " 20°C "
5.	Lämmastik	225	150 " 20°C "
6.	Argoon	225	150 " 20°C "
7.	Heelium	225	150 " 20°C "
8.	Neon	225	150 " 20°C "
9.	Süsihapugaas	190	120 (sõltumata temperatuurist)
10.	Blaugaas	190	120 " " "
11.	Ammoniaak	60	30 " " "
12.	Kloor ja fosgeen	30	15 " " "
13.	Atsetüleen	30	15 " " "
14.	Väävlihapend	(vt. p. 26) 12	6 " " "

2,5 m kõrguse raudplekiga, mis on kinnitatud liikumatult hoone pörandi ja seinte külge. Survega proovimise ajal on keelatud viibida proovitava ballooni lähedal raudkaitsepleki taga.

24. Enne lahustatud atsetüleeni ballooni perioodilist proovimist tuleb kontrollida, kas poorne mass ei ole vajunud või paatunud ning kas filter on olemas. Kontrollimist teostatakse keerates välja ventiili, kuid massi ballooni välja võtmata.

Kui massi vajumisest ballooni ülemises osas tekkinud tühik on suurem kui 80 cm³, samuti kui mass on paatunud või esineb leegi tagasilöögi tunnuseid, tunnustatakse ballooni kõlbmatuks; kui tühik on väiksem kui 80 cm³, tunnustatakse ballooni kõlblikuks ja tühik tuleb täita vastava-kvaliteedilise poorse massiga. Peale tuleb asetada vildist filter.

Pärast järelevaatust, vahetult enne proovimist lämmastikuga, tuleb balloonidest eemaldada sinna jäänud atsetüleen, neid läbi puhudes lämmastikuga, mille puhtus olgu vähimalt 97%.

Poorse massiga täidetud atsetüleeni ballooni proovitakse surutud lämmastikuga — eelnimetatud puhtuses — survega 30 at. (uute ballooni veesurvega proovimine enne poorse massiga täitmist teostatakse OST normide kohaselt survega 60 at.).

Et vältida ohtu ballooni lõhkemise korral, tuleb lämmastikuga proovitavad atsetüleeni ballooni asetada proovimisel vähimalt 1 m sügavusele vee alla. Atsetooni valamisel ballooni tuleb kontrollida, kas ballooni võtab endasse atsetooni.

Kui balloon temale määratud atsetooni hulka endasse ei võta, tunnustatakse balloon kõlbmatuks.

Täitjal-tehasel tuleb määrata vastutav isik poorse massi seisukorra kontrollimiseks perioodilistel proovimistel; proovimise tulemused kantakse raamatusse, millel on järgmised jaotused:

- a) ballooni number,
- b) valmistaja-tehas ja väljalaske kuupäev,
- c) poorse massiga täitja tehas ja täitmise kuupäev,
- d) ballooni maht liitrites,
- e) ballooni kaal kinga ja rõngaga, ilma poorse massita, ventiilita ja kuplita,
- f) ballooni kaal ilma kuplita, poorse massiga, rõngaga, kingaga, ventiiliga, atsetooniga ja atsetüleeniga, mis küllastab atsetooni normaalingimustes,
- g) tühik cm^3 ,
- h) proovisurve lämmastikuga kg/cm^2 ,
- i) otsus.

Raamatu sissekannete ära kirjad saadavad täitjad-tehased Katla Järelevalve Inspektorile.

25. Pärast perioodilist järelevaatust lüüakse balloonidele järgmised andmed:

- a) katla järelevalve inspektori märk,
- b) tehase märk, kus järelevaatatus teostatud,
- c) proovi- ja töösurve,
- d) järgmise järelevaatuse tähtaeg.

Ballooni täitja-tehase märk peab olema ringikujuline läbimõõduga 12 mm.

Märkus: Katla järelevalve inspektori märk lüüakse balloonile inspektori juuresolekul.

Järelevaatuse tulemused kannab katla järelevalve inspektor nõorraamatusse, mis on määratud eraldi iga gaasi jaoks ja milles on järgmised jaotused:

- 1) järjekorra number,
- 2) ballooni number,
- 3) ballooni märk vastavalt OST normidele,
- 4) ballooni valmistaja-tehas,
- 5) ballooni valmistamise aasta,
- 6) järgmise järelevaatuse tähtaeg,
- 7) sisemise ja välise järelevaatuse tulemused,
- 8) balloonile märgitud ja tegelik kaal,

- 9) balloonile märgitud ja tegelik maht,
- 10) veesurve proovi tulemused,
- 11) proovi- ja töösurve,
- 12) katla järelevalve inspektori märkused ja allkiri.

26. Ballooned, mille järelevalvetusel ilmneb, et nad ei vasta käesoleva juhendi nõuetele, olenevalt nende seisukorrast, kas kõrvaldatakse katla järelevalve inspektori otsusega tegevusest või viiakse üle madalamasse gruppi, mis tähistatakse balloonile vastava märgi löömisega järgmiselt:

a) madalamasse gruppi viimisel märgitakse uus lubatud töösurve,

b) kõlbmatuks tunnustamise korral — rist sõõris, mille läbimõõt on 12 mm.

30 aastat ja enam tegevuses olnud „A” ja „B” grupi balloonid, mille valmistamisaasta on teadmata, kas tunnustatakse vastavalt nende seisukorrale katla järelevalve inspektori otsusega kõlbmatuks või viiakse üle „B” ja „E”. 20 aastat ja enam tegevuses olnud „E” grupi balloone ja sama grupi balloone, mille valmistamisaasta on teadmata, tuleb peale perioodiliste järelevalvetuste proovida veesurvega täitja-tehase poolt enne igakordset täitmist. Proovimise tulemused kantakse nõõrraamatusse, ning sissekanete ärakirjad saadetakse katla järelevalve inspektorile. „A”-ga märgitud gruppi kuuluvad balloonid, mis loetletud tabeelis 1 (p. 23) järj. nr. 1 kuni nr. 8, „B”-ga tähistatud gruppi — tab. 1 järj. nr. 9 ja 10, „B”-ga tähistatud gruppi tab. 1 järj. nr. 11 kuni 14 all tähendatud balloonid.

Märkus 1. Enne igakordset täitmist proovimisele kuuluvad balloonid varustatakse peale eelpool kindlaksmääratud märkide katla järelevalve inspektori erimärgiga (ruut külje pikkusega 10 mm. Ruudus übermärkimise aasta).

Märkus 2. Juhtudel, kui on võimalik kindlaks teha, et selles punktis nimetatud balloonid materjali, konstruktsiooni ja seisukorra poolest vastavad käesoleva juhendi nõuetele, võib neid lubada endistel tingimustel edasi kasutada.

27. Surutud, lahustatud või vedeldatud gaase tootev tehas on kohustatud informeerima katla järelevalve inspektorit balloonide tähtaja saabumisel järjekordse proovimise vajadusest ja leppima temaga proovimise teostamise aja kohta kokku.

Inspektor on kohustatud proovimist teostama hiljemalt 10 päeva jooksul pärast sellekohase teate kättesaamist.

Täitjatel-tehastel on keelatud täita balloone, mille järelevalvea-

tuse tähtaeg on möödunud. Gaasitarvitajatel on keelatud vastu võtta balloone, mille järelevaatuse tähtaeg on möödunud.

28. Käesolev juhend on kehtiv ka nende balloone kohta, millel täitja-tehase poolt on määratud oma tarvituseks sama tehase piirides.

29. Käesolev juhend on kehtiv ka imporditud balloone ja gaasi importimiseks määratud balloone suhtes.

Käesoleva juhendi nõuete täitmist peab tõendama vastav kaubanduslik esindus tunnistusega ja sellekohase märgiga balloonil.

V. Balloone kasutamine

30. Surutud, lahustatud ja vedeldatud gaase tootvate tehaste täitmise jaamad on kohustatud pidama täitmise raamatut, milles märgitakse:

a) ballooni number,

b) järgmise järelevaatuse tähtaeg,

c) gaasi hulk kg (vedeldatud gaasi korral) või ballooni maht l.

Kui samas tehases täidetakse balloone mitmesuguste gaasidega, tuleb iga gaasi kohta pidada eraldi raamatut.

31. Vedeldatud gaasidega lubatakse balloone täita järgmiselt:

a) vedelat süsihapugaasi mitte rohkem kui 1 kg iga 1,34 l ballooni mahu kohta;

b) vedelat ammoniaaki mitte rohkem kui 1 kg iga 1,76 l ballooni mahu kohta;

c) vedelat kloori ja fosgeeni mitte rohkem kui 1 kg iga 0,8 l ballooni mahu kohta;

d) vedelat väävlisapendit mitte rohkem kui 1 kg iga 0,8 l ballooni mahu kohta;

e) vedelat blaugaasi mitte rohkem kui 1 kg iga 2,5 l ballooni mahu kohta;

f) vedelat väävelvesinikku mitte rohkem kui 1 kg iga 0,8 l ballooni mahu kohta.

Need täitmise normid on ette nähtud 20°C temperatuuri juures.

Täitmisel peavad ballooned tugevasti kinnitatud olema, et nad ei saaks oma asendit muuta. Balloone ühendus täitmisevahendiga peab olema tugev ja tihe.

32. Vastuvõtmisel uueks täitmiseks peab balloonis olema gaasi jääksurve vähimalt 0,5 at.

Jääksurve puudumisel peab täitja-tehas ballooned hoolikalt järele vaatama.

Ex bibl. univ. Tartu

Kui ilmneb vähimaidki jälgi ainetest, millised ballooni täitmisel gaasiga võivad anda plahvatusohtliku või põleva ühenduse (näit. õli ja hapnik või ms.), tuleb balloonid pesta vastava lahustajaga.

Balloonides olev jääkgaas tuleb kontrollida täitjas-tehases.

Täitjasse-tehasesse saadetud balloonid peavad olema varustatud pealekeeratud kaitsekupliga ja ventiili küljestutsidele pealekeeratud kaitsemuhvidega.

33. Nõrgalt või viltu asetatud kingaga balloone pole lubatav täita.

34. Tarvitusel olevate balloonide lõõmutamine on keelatud.

35. Kui täitjal-tehases või tarbijal tekib kahtlus ballooni tugevuses, tuleb balloon viivitamata esitada järelevaatuseks katla järelevalve inspektorile.

36. On keelatud tarvitada balloone, mille värv ja kiri pole õige või arusaadav.

37. Gaasiga täidetud balloonide käsitlemisel peab olema äärmiselt ettevaatlik, vältides nende kukkumise või löökide võimalust.

38. Täidetud balloone on lubatud puhastada käsitsi kraasharjadega, liivapaberiga ja kaltsudega. Keelatud on tarvitada liiva ja aparate ja mehhaaniliselt töötavaid harju.

39. Gaasiga täidetud balloonid peavad asuma kütteradiatoreist ja teistest soendusseadmetest vähimalt 1 m kaugusel ning kuumutusahjudest ja teistest tugevatest lahtise tulega soojusallikatest vähimalt 5 m kaugusel. Ainult keevitamise korral on lubatav asetada põlevate gaaside balloone eelpool nimetatud kaugusist lähemale.

Gaasiballoone tuleb kaitsta päikesekiirte eest.

40. Põlevate gaaside (vesinik, atsetüleen jt.) kompressorjaamades tuleb kompressorid hoolikalt eraldada täitmisjaamadest.

VI. Balloonide hoidmine ja vedu

41. Mürgiste gaaside balloonid tuleb hoida kinnistes eriruumides.

Väävelvesiniku balloonid tuleb hoida vabas õhus katuse all.

Balloonid kõigi teiste gaasidega tuleb hoida kas erilistes ruumides või vabas õhus katuse all.

Põlevate gaaside balloone võib hoida koos ainult inertsete gaaside balloonidega.

Hapniku balloone on keelatud hoida ühes ruumis põlevate gaaside balloonidega ja kaltsium-karbiidiga.

Samuti on keelatud hoida ühises ruumis omavahel plahvata- vaid segusid moodustavate gaaside balloone.

Hapniku- ja põlevate gaaside balloonide hoiuruumis on lubatav vaid vee- või auruküte.

Vabas õhus hoidmise korral tuleb balloone kaitsta päikesekiirte otsese mõju eest.

Hoidmisel mittemuutuvate gaasidega täidetud väliselt täiesti korras olevate (puuduvad sõõbed, õõned, mõrad ja sügavad roostetamised) balloonide hoidmise tähtsust ei ole piiratud.

Täidetud balloonid, millised omavad eelpoolnimetatud defekte, tunnustatakse kõlbmatuks olenemata nende täitmisest möödunud ajast.

42. Laoruumid balloonide hoidmiseks peavad olema ühekordsed, tingimata tulekindlast materjalist seinte, lae ja katusega, kusjuures õhuga kokkupuutumisel plahvata vaid segusid moodustavate gaaside korral peavad katus ja lagi olema kergest tüüpi.

Neist nõudeist kõrvalekaldumisi võidakse lubada ainult Sise- asjade Rahvakomissariaadi tuletõrjevalitsuse organite nõusolekul.

Laoruumide aknaklaasid peavad olema värviga värvitud.

Laoruumide aknad ja ukсед peavad avanema väljapoole.

Laoruumide temperatuur ei tohi olla üle 35°C, kusjuures igas ruumis peab olema termomeeter.

Temperatuuri tõusmisel üle 35°C tuleb ruumi jahutada.

Nii lahtiste kui kinniste laoruumide põrandad peavad olema kas laudadest või asfaldist — tasased, siledad, aukudeta ja vajalikult korras hoitud.

Täidetud balloonid tuleb hoida vertikaalasendis; selleks ots- tarbeks peavad laod (lahtised ja kinnised) olema varustatud vastavate pesadega või taraga, mille ülesandeks on hoida balloone ümber kukkumast.

Balloone, millised kasutamiseviisist tingitult ei ole varustatud kingaga, võib hoida puust raamidil või riivilitel, kusjuures neid võib asetada kõige enam viis rida ülestikku ja asetades kõik ventiilid ühele poole.

Tühje normaalsuuruses balloone võib hoida horisontaalasendis riitades kõrgusega kuni 1,7 m.

43. Põlevate ja mürgiste gaaside laod peavad olema varustatud küllaldase ventilatsiooniga, mis tagab gaaside ohutu kontsentratsiooni ruumis.

Ventilatsioonitorudest väljuvaid gaase pole lubatav juhtida lahise tule juurde ega ruumidesse, kus viibib inimesi.

Inertsete gaaside laod peavad olema ventileeritavad.

44. Valgustusseadmed põlevate gaaside balloonide laoruumides peavad vastama plahvatusohtlike ruumide valgustusseadmete normidele.

45. Laoruumidesse tuleb üles panna gaasiga täidetud balloonide käsitamise eeskirjad ja hoiatus, et ruumides on suitsetamine ja tulega viibimine keelatud.

Iga mürgiste gaaside balloonide laoruumi mineja peab olema varustatud gaasitorbikuga või isoleeritud seadmega; selleks tuleb mürgiste gaaside laoruumide vahetus läheduses laost eraldatud vastavas ruumis valmis hoida küllaldane arv gaasitorbikuid. Mürgiste gaaside balloonide laoruumides peab olema küllaldaselt vastavaid neutraliseerivaid vahendeid.

46. Keevitamise töökojas, kus on olemas mitte üle 10 keevitamiskoha, lubatakse iga keevitaja jaoks hoida tagavaraks üks hapniku ja üks atsetüleeni balloon.

Töökojas ei või tagavaraks olla üle 5 hapniku ja 5 atsetüleeni ballooni.

Rohkem kui 10 keevituskoha korral tuleb sisse seada tsentraliseeritud gaasiga varustamine.

Tagavaraballoonid tuleb hoida erilistes tulekindlast materjalist juurdeehitustes või ümbritseda raudplekist katetega.

47. Gaasi tootvates ja täitvates tehastes peavad laoruumid asuma vähimalt 50 m kaugusel tööstushoonetest. Tööstushoonetest, kus on tegemist suurema hulga kergeltsüttivate või plahvataivate ainetega, peavad balloonide laod asuma vähimalt 100 m kaugusel. Elu- ja administratiivhoonetest peavad laoruumid asuma igal juhul vähimalt 100 m kaugusel.

Laohoone maksimaalne mahutus võib olla kõige enam 3000 ballooni, misjuures igas tulekindlalt eraldatud ja eraldi väljapääsuga varustatud ruumis võib hoida mitte üle 500 ballooni.

Ülalnimetatud mahutusega (3000 ballooni) ladude kaugus üksteisest täitvates ja valmistavates tehastes ei tohi olla vähem kui 50 m.

Tarbimiskohtades peavad kuni 50-balloonised laod asuma teistest hoonetest ja ladudest vähimalt 25 m kaugusel, suurema arvu balloonide korral mitte vähem kui 50 m kaugusel.

Hoonetest ja ladudest, millistes töödeldakse või hoitakse ker-

gestisüttivaid vedelikke või kergestipõlevaid materjale, peavad balloone laod asuma vähimalt 50 m kaugusel.

Kõrvalekaldumisi nendest nõuetest võidakse lubada Siseasjade Rahvakomissariaadi tuletõrjevalitsuse organite nõusolekul.

48. Balloone laos ümbruses 10 m piirides on keelatud hoida põlevaid materjale ja teostada töid lahtise tulega, nagu sepi-tada, keevitada või tinutada.

49. Laost võib täidetud balloone välja lasta ainult siis, kui nende kaitsekuplid ja ventiilide küljestutside kaitsemuhvid on kohale keeratud.

Raudteel ja veeteel transportimise korral tuleb balloone kaitsekuplid plommida.

50. Täidetud balloone hoidmist ja väljaandmist peavad teostama kaitse juhataja poolt selleks määratud hästi instrueeritud isikud.

51. Balloone, täidetud ja tühje, võib vedada ainult siis, kui nende kaitsekuplid ja ventiilide küljestutside kaitsemuhvid on kohale keeratud.

52. Suuremahuliste balloone (täidetud ja tühjade) peale- ja mahalaadimist ning kandmist tuleb teostada erilise ettevaatusega, vältides nende kukkumist ning löökide saamist. Nimetatud töid võib teostada mitte vähem kui kaks töölisi.

Balloonidega tegelevad töölised peavad hästi instrueeritud olema.

53. Balloone ümberpaigutamist tehase territooriumil tuleb teostada erilistel nendeks vedudeks kohandatud vankritel.

54. Igasuguse transpordi korral tuleb balloone üksteisest eraldada kas puust prussidega, millesse on lõigatud balloone jaoks vastavad pesad, või köitest või kummist vähimalt 25 mm jämeduste rõngastega — 2 rõngast igal balloonil. Kõik balloone tuleb asetada nii, et nende ventiilid oleksid suunatud ühele poole.

55. Hobu- ja autotranspordi korral tuleb balloone hästi kinnitada, et oleks välditud nende kukkumine ja tee ääres asuvate esemete riivamine. Transpordivahendid peavad olema varustatud vedrudega.

56. Hapniku balloone hoidmisel ja vedamisel tuleb vältida nende määrdumist õliga või rasvaga.

57. Gaasiga täidetud balloone tuleb vedamisel kaitsta päikese-kiirte eest.

58. Balloone vedu raudteel ja veeteedel tuleb teostada vastavate komisariatide eeskirjade kohaselt.

VII. Lõppeeskirjad

59. Kõik isikud, kes tegelevad balloone valmistamise, proovimise, täitmise, hoidmise ja teenindamisega, on kohustatud sooritama balloone tehmiinimumi.

60. Ballooni lõhkemise korral on ettevõtte kohustatud sellest viivitamata teatama telegrammiga või käskjalaga Riiklikule Katlainspektuurile ja rajooni inspektorile.

61. Käesolev juhend jõustub tema avaldamisega.

62. Käesoleva juhendi rikkumise eest võetakse vastutusele ettevõtte administratsioon. Vastutuselevõtmist teostab Riiklik Katlainspektuur kooskõlas kehtivate seadustega.

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus auruseadiste ehituse, korrastamise ja järelevalve kohta

(Avaldatud ENSV T 1941, 53, 838)

I peatükk

Mõisted ja määruse ulatus

§ 1. Auruseadiseks käesolevas määruses loetakse aurukatel, aurumahuti ja ökonomaiser.

§ 2. Aurukatlaks loetakse kinnine nõu, milles vesi soojuse mõjul muudetakse auruks, mis omab rõhu üle atmosfäärse rõhu ja mida kasutatakse väljaspool seda nõu.

Väikekatlaks loetakse aurukatel, mille töö rõhk on üle 0,5 at, kui töö rõhu atmosfäärise arvu korrutis küttepinna ruutmeetrite arvuga on suurem kui 2, kuid ei ole üle 10.

Pisikatlaks loetakse aurukatel, mille töö rõhk on üle 0,5 at, kui töö rõhu atmosfäärise arvu korrutis küttepinna ruutmeetrite arvuga ei tõuse üle 2.

Madalrõhukatlaks loetakse aurukatel, mis töötab aururõhumisega kuni 0,5 atmosfääri.

§ 3. Aurumahutiks loetakse kinnine nõu, mis seisab veeauru või teiste vedelikkude aurude rõhu all, olenemata sellest, kas aur juhatakse nõusse väljastpoolt või tekivad nõus eneses gaasid või aurud, missuguseid kasutatakse selles nõus.

§ 4. Ökonomaiseriks loetakse kinnine nõu, milles üle atmosfäärse rõhu all aurukatla toiteveet soojendatakse kuumade gaasidega.

§ 5. Aurukatlad liigitatakse liikuvaks ja kohakindlaks. Liikuvaks aurukatlaks loetakse katel, mis oma ülesannete või oma

ehitusviisi järgi on ehitatud liikuvaks; kõik teised aurukatlad, mis nõuavad kindlat alust ja tarbekorral sissemüürimist, loetakse kohakindlateks.

§ 6. Aurukatla või ökonomaiserid küttepinnaks loetakse ühelt poolt veega ja teiselt poolt küttegaasidega kokkupuutuvad seadiseosade pinnad, mõõdetud tule poolt.

§ 7. Kunstlikuks tõmbeks loetakse tõmme, mis saadakse mitte korstna läbi, vaid muul teel, kusjuures selle tõmbesuurus imevõtmbe juures on üle 25 mm veesammast, mõõdetud pärast viimast katla suitsukäiku, ja suruvõtmbe juures üle 30 mm veesammast, mõõdetud restide all.

§ 8. Rõhu all mõistetakse käesolevas määruses manomeetriga mõõdetud rõhku, mis on üle atmosfäärse rõhu, väljendatud kilogrammides ühele ruutsentimeetrile.

Rõhu üksuse — üks atmosfäär — all mõistetakse ühe kilogrammist rõhku ühele ruutsentimeetrile.

§ 9. Töörõhu all mõistetakse suurimat lubatavat rõhku aurukatlas, aurumahutis või ökonomaiseris.

§ 10. Käesolevale määrusele alluvad Tehnilise Inspektuuri järelevalvele kuuluvad auruseadised:

1) aurukatlad, mille küttepinna ruutmeetrite arvu korrutis töörõhu atmosfääride arvuga on üle 0,5;

2) aurumahutid, mille töörõhk on üle 0,5 atmosfääri ja maht üle 50 liitri, kui seejuures mahuliitrite arvu korrutis töörõhu atmosfääride arvuga on suurem kui 300;

3) ökonomaiserid:

a) ribitoru-ökonomaiserid, mille küttepinna ruutmeetrite arvu korrutis töörõhu atmosfääride arvuga on vähimalt 500;

b) kõik teise ehitusviisiga ökonomaiserid, mille küttepinna ruutmeetrite arvu korrutis töörõhu atmosfääride arvuga on vähimalt 150.

II peatükk

Auruseadiste ehitusmaterjal ja ehitusviis

§ 11. Auruseadiste ehitusmaterjal ja ehitusviis peavad vastama teaduse ja tehnika nõuetele, samuti Tehnilise Inspektuuri poolt kehtestatud auruseadiste ehitamise eeskirjadele, normidele ja juhenditele.

§ 12. Välismaalt sisseveetud auruseadiseid, kui nende materjal või ehitusviis ei vasta ENSV-s kehtivatele määrustele ja normidele, lubatakse tarvitada juhul, kui materjali ja ehitusviisi kohta

esitatakse ametlik dokument, et need vastavad tähendatud maa sunduslikele normidele.

Ökonomaiser peab olema ehitatud töörohule, mis vähimalt 20% võrra ületab ökonomaiseriga ühendatud aurukatla töörohu.

See nõue pole kehtiv ökonomaiserite kohta, mis on üles seatud enne 28. juuni 1940 määruse jõustumist.

§ 13. Aurukatla kere seinu ja nende osi ei tohi valmistada malmist.

Madalrõhukatla, mille küttepind ei ole üle 50 m², ja aurumahuti keret ja nende osi võib valmistada malmist, kui see ei tekita mingit hädaohtu ja kui seda nõuab tööstuse iseloom. See nõue pole kehtiv enne käesoleva määruse jõustumist ülesseatud madalrõhukatelde kohta.

§ 14. Tulega või küttegaasidega kokkupuutuvad katlakere osad peavad olema vähimalt 100 mm allpool kõige madalamat katla jaoks kindlaksmääratud veepinda.

§ 15. Paragrahv 14 nõudeid ei kohaldata:

1) katla osade kohta, millega küttegaasid puutuvad kokku olles liikunud pikuti küttepinda, mis loomuliku tõmbe puhul on 20 korda ja kunstliku tõmbe puhul 40 korda suurem restipinnast. Seejuures loetakse restideta kateldes restipinna suuruseks neljakordne esimese suitsukäigu põiklõikepind mõõdetud kõige laiemas kohas;

2) katla osade kohta, mis koosnevad ainult torudest, mille sise-mine läbimõõt on alla 100 mm, ja nende ühenduseks tarvitata-vatest toruosadest.

III peatükk

Aurukatelde varustus

1. jagu

Kaitseventiilid

§ 16. Aurukatlad, peale § 17 tähendatute, peavad olema varustatud vähimalt kahe üksteisest sõltumatu kaitseventiiliga. Kaitseventiilide ehitusviis ja koormatus peab olema niisugune, et kaitseventiilid avaneksid kohe aururõhu tõusmisel üle töörohu.

§ 17. Üks kaitseventiil lubatakse üles seada:

1) madalrõhu aurukateldel;

2) väike- ja pisikateldel;

3) elektriga köetavatel kateldel võimsusega kuni 100 kW.

§ 18. Kaitseventiilide ehitusviis peab võimaldama katla tegevuse ajal ventiili ülestõstmist läbipuhumise otstarbeks.

Katla tegevuse ajal ei ole lubatav vihi nihkumine kaitseventiili vinnakul. Viht peab olema ühest tükist ja asuma vinnaku välisotsal.

Juurdepääs kaitseventiilidele peab olema hõlbus.

§ 19. Ventiilide mõõdud peavad olema valitud nõnda, et ventiilide üldine tegev läbilaske minimaalne põiklõikepind vastaks järgmistele valemitele:

$$1) F = \frac{7,5 H}{p+1} \text{ — hariliku tõusuga kaitseventiilide juures.}$$

$$2) F = \frac{2,5 H}{p+1} \text{ — täie tõusuga kaitseventiilide juures.}$$

Nendes valemites tähendab:

F — ventiilide tegev läbilaskepinda cm^2 ;

H — katla küttepinda m^2 ;

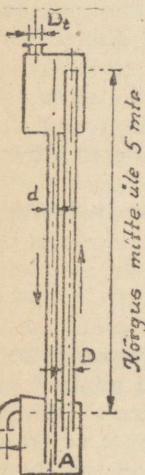
p — katla tööõhku atmosfäärides.

Täie tõusuga kaitseventiiliks loetakse kaitseventiil, mille klapi tõus on vähimalt $\frac{1}{4}$ klapi läbimõõdust. Elektriga köetavate katelde kaitseventiilide arvestamisel tuleb valemites küttepinda (H) asemel asetada $\frac{1}{20}$ tarvitatavast energiast kilovattides.

§ 20. Ühe ventiili läbimõõt ei tohi olla alla 15 mm ega üle 100 mm. Vihiga koormatud kaitseventiilide juures ei tohi ülerõhk ventiilile olla üle 60 kg.

§ 21. Madalrõhukatlaid on lubatud varustada kaitseventiilidega, mille tegev läbilaske-põiklõikepind on ainult $\frac{1}{3}$ § 19 tähendatud suurusest.

Madalrõhukatlaid on lubatud varustada kaitseventiili asemel ka kõrval oleval joonisel kujutatud püsttorude seadisega, mis ei lase tõusta aururõhku katlas üle lubatava tööõhku, kui selle seadise mõõdud on valitud vastavalt alljärgnevale mõõtudele. (Vaata tabel lk. 60).

Püsttorude seadis

Seadise alumine mahuti (A) tuleb asetada kõrgemale katlas olevast veepinnast.

Katla küttepind m ²	Torude sisemine läbimõõt		Mahutite ühendusflanside sisemine läbimõõt (D _i) mm
	(d) mm	(D) mm	
0—5	25	38	suurem kui 38 mm
5—15	38	63	" " 63 "
15—50	45	80	" " 80 "
15—100	2 püsttorude seadist viimatinimetatud suuruses,		
üle 100	iga järgmise 50 m ² küttepinna jaoks tuleb juurde lisada uus püsttorude seadis viimatinimetatud suuruses.		

Ühises grupis asuvad, kuid üksteisest eraldatavad aurukatlad peavad olema varustatud igaüks eraldi vastava püsttoruseadisega.

Ühises grupis asuvad ja üksteisest mitteeraldatavad aurukatlad võivad olla varustatud vastava püsttoruseadisega.

Püsttoruseadise torudel ei tohi olla mingit kraani, ventiili ega teisi abinõusid katla siseruumi eraldamiseks välisest õhust. Püsttoruseadist tuleb hästi kaitsta külma eest.

§ 22. Keelatud on:

- 1) töötada aurukatlagas üle lubatud töö rõhu;
- 2) omavoliline kaitseadiste lubatud koormatuse suurendamine ja nende tegevuse halvamine;
- 3) auru võtmine kaitseventiili karbi ja katla kere vahelisest ühendustorust.

2. jagu

Manomeetrid

§ 23. Iga aurukatel peab olema varustatud õigestinäitaja atmosfäärilise jaotusega manomeetriga. Manomeetri numbrilaud peab võimaldama rõhu näitamist katla veerõhuproovil. Madalrõhukatla manomeeter peab võimaldama rõhu näitamist vähimalt 1 at. Manomeetri numbrilauale peab katla valdaja või tema voliniku poolt olema tõmmatud nähtav punane joon kohale, kus asub osuti töö rõhul. Katla manomeetri näitamiste lubatavad kõrvalekaldumised määrab Tehniline Inspektor.

§ 24. Manomeeter peab olema hästi valgustatud ja manomeetri osuti seis kütjale igal ajal takistuseta ja selgesti nähtav. Manomeeter peab olema võimalikult hästi kaitstud katla kiirgamissoojuse eest.

§ 25. Manomeetri ühendustoru katlagas peab olema varustatud

veekotiga. Manomeetri ja veekoti vahel peab olema kolmkäiguga kraan ühes flansiga kontrollmanomeetri jaoks. Flansi läbimõõt peab olema 38 mm ja paksus 6 mm. Kolmkäiguga kraamil tuleb märkida käikude sihid.

3. jagu

Veeseisunäitajad

§ 26. Iga aurukatel peab olema varustatud vähimalt 2 veeseisunäitaja seadisega, milledest üks peab olema veeseisuklaas.

Väikekatelde, pisikatelde, madalrõhukatelde ja elektriga köetavate katelde juures on lubatud tarvitada üht veeseisunäitajat, mis peab olema veeseisuklaas.

§ 27. Iga veeseisunäitaja peab olema iseseisvalt otsekoheses ühenduses aurukatlagaga. Erand lubatakse veekoloni kohta, mille peale võib asetada veeseisukraane ja -klaase, kui veekolonn on ühendatud katla auru- ja veeruumiga eraldi torude abil, igaüks sisemise põiklõikepinnaga mitte alla 4400 mm².

§ 28. Veeseisukraane ja -klaase katlagaga ühendavate torude sisemised läbimõõdud peavad olema:

- 1) sirgete läbitorgatavate torude juures vähimalt 20 mm;
- 2) kõverate torude juures vähimalt 35 mm, kui katla küttepind on alla 25 m²;
- 3) kõverate torude juures vähimalt 45 mm, kui katla küttepind on 25 m² ja rohkem.

Need torud ei tohi olla malmist, välja arvatud madalrõhukatelde juures, ja peavad olema hästi kaitstud küttegaaside mõju vastu. Veeseisukraanide ja -klaaside kanalid peavad olema sisemise läbimõõduga vähimalt 8 mm.

Väikekatelde ja pisikatelde juures on lubatud üles seada veeseisukraane ja -klaase sisemise läbimõõduga vähimalt 6 mm.

§ 29. Veeseisukraanid ja -klaasid peavad olema niisuguse ehitusviisiga, et neid ummistuste kõrvaldamiseks katla tegevuse ajal võib läbi torgata sirgjoonelises sihis. Veeseisuklaasi hoidjate ehitusviis peab olema säärane, et tihendusega ei suletaks veeklaasi avaust.

§ 30. Veeseisuklaasid peavad olema hästi valgustatud, hõlpsalt käsitletavad ja nõnda üles seatud, et neis oleks kütja alatiseist seisukohast selgesti näha katla veepind kui ka lubatud madalaima veepinna märk.

§ 31. Veeseisuklaas peab olema varustatud kaitseabinõuga, kuid see kaitseabinõu ei tohi takistada veeseisu järele valvamist.

§ 32. Katlas lubatav madalaim veepind peab olema tähistatud veeseisunäitajal või viimase juures erilise kohakindla märgiga. See märk ei ole nõutav elektriga kütetavate aurukatelde juures. Alumine veeseisukraan asetsegu madalaima lubatava veepinna kõrgusel, kuna ülemine peab olema ühendatud aururuumiga.

§ 33. Mitme aururuumiga ja iseseisvate veepindadega katelidel arvestatakse neid katlaosi kui üksikuid katlaid, ja igaüks neist peab olema varustatud nõutavate veeseisunäitajatega.

4. jagu

Toiteseadised

§ 34. Aurukatlad 10 m²-lise ja vähema küttepinnaga peavad olema varustatud vähimalt ühe toiteseadisega ja aurukatlad küttepinnaga üle 10 m² vähimalt kahe üksteisest sõltumata toiteseadisega. Iga toiteseadis peab olema võimeline andma katlasse kahekordse normaalkoormuse juures tarvismineva veehulga. Kui katelt toidetakse kolme või enam toiteseadisega, peab katelt olema igal ajal võimalik toita rakendades toiteseadiseid kahekaupa üheaegselt; niisugusel korral peab kaks koos töötavat toiteseadist võimelt vastama ülaltähendatud nõudeile. Kaks või rohkem katelt, mis töötavad ühele aurumagistraalile, loetakse toiteseadiste suhtes üheks katlaks.

§ 35. Üks toiteseadistest peab olema pump või veevärk, välja arvatud vedurikatlad, kus pumba asemel võib olla ka teist süsteemi toiteseadis.

Käsipumpa võib tarvitada katelde juures, mille küttepind ei ole üle 10 m², kui küttepinna ruutmeetrite arvu korrutis töörohu atmosfääride arvuga ei ole üle 100.

Toiteseadisena võib kasutada veevärki, kui vee minimaalne rõhk on aurukatla juures 1^{1/2} at katla töörohust kõrgem.

§ 36. Toitetoru peab olema varustatud katla sisemise rõhuga suletava ja võimalikult katla kere läheduses asuva vastuventiiliiga. Peale selle peab toitetorul olema sulgemisseadis katlakere ja vastuventiili vahel. Vastuventiil pole nõutav väikekatelde, pisi-katelde ja madalrõhukatelde juures.

Kui toiteseadis on ühenduses veevärgiga, siis peab sulgemisseadis olema toitetorul. Katlasse viiv toitetoru peab olema asetatud võimalikult nõnda, et katla tühjaksjooksmine oleks vastuventiili läbi võimatu.

§ 37. Mitme veepinnaga katla toitmine peab olema korralda-

tud nõnda, et iga iseseisvat katlaosa võidaks igal ajal toita eraldi.

§ 38. Toiteseadised peavad olema seatud üles kohtadesse, kuhu katla meeskond pääseb kiiresti ja takistamata. Vähimalt üks toiteseadis peab olema katlaruumis või katlaruumi kõrvalolevas ruumis. Toiteventiilid ja sulgemisseadised peavad olema kergesti kättesaadavad ja kaitstud küttegaaside eest.

§ 39. Liikuvad katlad küttepinnaga alla 18 ruutmeetrit, mis on tarvitusele võetud enne 27. maid 1932, võivad kuni nende katelde tarvituseni jääda töötama ühe toiteseadisega.

5. jagu

Mitmesugused seadised

§ 40. Kõik katlast väljuvad aurutorud peavad olema varustatud sulgemisseadisega võimalikult katlakere läheduses.

Kui ühele aurumagistraalile töötavad mitmesuguse rõhuga katlad, siis madalama rõhuga katelde ja üldaurumagistraali vahel olevaile torustikele tuleb asetada vastuventiilid.

§ 41. Igal katlal peab olema seadis katla läbipuhumiseks ja vee täielikuks väljalaskmiseks. Läbipuhumisetoru sisemine läbimõõt peab vastama katlavee omadustele ja olema vähimalt 25 mm. Üle 50 mm läbimõõduga läbipuhumisekraanil peab olema all väljasurumiskruvi. Läbipuhumisseadised peavad olema kaitstud küttegaaside eest ja asetatud nõnda, et kütjal oleks takistamatu juurdepääs. Hoonetes asuvatel aurukateldel peab läbipuhumisseadise toru väljuma kohale, kus väljavoolav aur ei tekita mingit ohtu.

§ 42. Aurukatlad peavad olema varustatud luukidega sel määral, et veepoolseid katlaosi oleks võimalik täielikult puhastada. Katlasse sisseronimise ovaalavaustega luugid peavad olema suurusega vähimalt 300×400 mm, sõõrikujulised läbimõõduga vähimalt 400 mm.

§ 43. Aurukatelde puhastamiseks ja järelevaatamiseks tule poolt peavad olema katla müürituses vastavad avaused suurusega vähimalt 400×500 mm. Need avaused on ka siis tarvilikud, kui on olemas seadised, mis katla osadelt tule poolt mehaaniliselt kõrvaldavad põlemisjäätused.

§ 44. Katla varustus peab olema hästi kaitstud põlemisproduktide mõju eest ja ligipääs varustusele peab olema hõlbus. Kui katla varustus on asetatud kõrgele, siis peab olema kindlusta-

tud ohutu ligipääs selle juurde korralikkude redelite või alatiste rõdude kaudu. Ligipääs varustusele ja katla osadele ei tohi olla takistatud kütteainetega, tuhaga või muude ainetega.

§ 45. Aurutorud katlamajasse kui ka teistesse ruumidesse peavad olema hästi isoleeritud või eraldatud võrega inimeste tegutsemise ja liikumise piirkondadest.

§ 46. Tehnilisel Inspektuuril on õigus nõuda, et alates 100 m² küttepinnaga aurukatelde juures oleks katlaruumis üles seatud signalisatsioon ruumidest, kus auru tarvitatakse, kütja hoiatamiseks masinate käima- ja seismapanemisest ja auru tarvitamise lõpetamisest.

§ 47. Igal aurukatlal, mis on üles seatud pärast 1. jaanuari 1931, peab olema katla esiküljele kinnitatud metallsilt andmetega:

- 1) katla valmistanud tehase nimi ja asukoht;
- 2) tehase järjekorraline aurukatla number;
- 3) katla ehitusaasta;
- 4) katla ehitamisel töötamiseks lubatud töö rõhk.

See nõue pole kehtiv enne käesoleva määruse jõustumist töösevõetud madalrõhu- ja pisikatelde kohta.

IV peatükk

Aurumahutite varustus

§ 48. Aurumahutid peavad olema varustatud kaitseventiiliga, mille ehitusviis ja koormatus ei võimalda aurumahutis rõhku tõusta üle töö rõhu.

§ 49. Aurumahutid peavad olema varustatud manomeetriga vastavalt §§ 23—25 nõuetele. Kui manomeeter võib aurumahuti sisu mõju all rikneda, siis lubatakse manomeetri asemel üles seada temperatuurimõõtja, millel peab olema punane joon lubatud kõrgeima temperatuuri juures.

§ 50. Kaitseventiil ja manomeeter tuleb asetada niisugusele kohale, kus aurumahuti täitmine ei saa takistada nende töötamist. Kui tööstuse iseloom ei võimalda asetada manomeetrit ja kaitseventiili otsekohe aurumahuti külge, siis on lubatud asetada nad aurutorule — võimalikult aurumahuti lähedusse — nii, et neid auruventiili sulgemisega tegevusest välja ei lülitata. Juhul, kui mitu ühesuguse töösurvega aurumahutit on ühendatud ühisele aurutorule, lubatakse kaitseventiil ja manomeeter asetada sellele torule enne mahuteid.

§ 51. Aurumahutid, mis töötavad sama rõhuga kui aurutorustikuga ühendatud suurima rõhuga katel, ei vaja erilist kaitseventiili ega manomeetrit.

§ 52. Kui tööstuse iseloom ei võimalda täita aurumahuhi juures § 48 ja § 49 tähendatud nõudeid, võib Tehniline Inspektuur lubada tarvitada samale otstarbele vastavaid teisi kaitseabinõusid.

§ 53. Kui aurukatla töö rõhk ületab aurumahuhi töö rõhu enam kui 3 at võrra, siis tuleb aurutorustikule aurukatla ja aurumahuhi vahele üles seada redutseerimisventiil (rõhu vähendusventiil).

§ 54. Aurumahutil peab olema seadis, mille abil aurumahutit võib eraldada üldisest aurutorustikust. Need seadised peavad asuma kergesti kättesaadavatel kohtadel. Iga avatava aurumahuhi juures peab olema kraan või ventiil, mille abil võib kindlaks teha, kas mahutis on veel rõhk olemas või mitte.

§ 55. Kinnised aurumahutid läbimõõduga üle 800 mm, kui nende kuju, suurus või ehitusviis seda lubab, peavad olema varustatud luukidega aurumahuhteisse pääsmiseks nende puhastamise või siseosade järelevaatamise otstarbel. Ovaalavaustega luukide mõõdud peavad olema vähimalt 400×300 mm ja ümmarguste luukide läbimõõdud vähimalt 400 mm.

§ 56. Iga mahuti külge peab olema kinnitatud metallsilt andmetega:

- 1) aurumahuhi valmistanud tehase nimi ja asukoht,
- 2) tehase järjekorraline aurumahuhi number,
- 3) mahuti ehitusaasta,
- 4) mahuti ehitamisel töötamiseks lubatud töö rõhk,
- 5) aurumahuhi maht liitrites.

Tähendatud silt ei ole nõutav enne 27. maid 1932 ülesseatud aurumahutitel ja aurumahuhtel töösurvega kuni 1,0 at, millised on töösse võetud enne käesoleva määruse jõustumist.

§ 57. Aurumahutid, mis on üles seatud enne 27. maid 1932 ja aurumahuhtid töö rõhuga kuni 1 at, mis on üles seatud enne käesoleva määruse jõustumist, peavad ehituse ja varustuse suhtes vastama käesolevale määrusele sel määral, et oht oleks välditud.

V peatükk

Ökonomaiserite varustus

§ 58. Ökonomaiserid peavad olema varustatud kaitseventiiliga, mille ehitusviis ja koormatus ei võimaldaks ökonomaiseris rõhku tõusta üle töö rõhu.

§ 59. Kaitseventiil peab ehitusviisilt vastama § 18 nõuetele.

Enne käesoleva määruse jõustumist ülesseatud ökonomaiserite juures, kui ökonomaiseri töö rõhk ei ületa ökonomaisergia ühendatud aurukatla töö rõhku, peab ökonomaiseri kaitseventiil algama läbipuhumist hiljemalt rõhu tõusmisel 15% võrra üle aurukatla töö rõhu.

§ 60. Väljavoolutoru kaitseventiilist peab olema juhitud ja ehitatud nõnda, et välditaks õnnetus väljavoolava kuumade vee läbi ja vee külmumine torus.

§ 61. Keelatud on kaitseventiili koormatuse omavoliline suurendamine ja töötamine ökonomaiseriga rõhu all, mis ületab töö rõhu.

§ 62. Ökonomaiserid peavad olema varustatud manomeetriga vastavalt §§ 23—25 nõuetele.

§ 63. Ökonomaiseri vee sisse- ja väljavoolutorud peavad olema varustatud eraldi termomeetriga. Sissevoolutoru termomeetril peab olema selgesti märgitud vee lubatud madalaim temperatuur, ning väljavoolutoru termomeetril — vee lubatud kõrgeim temperatuur.

§ 64. Ökonomaiserisse juhitava vee temperatuur peab olema nõnda kõrge, et välditaks ökonomaiseri higistamine.

§ 65. Siletoru-ökonomaiserist väljuva vee temperatuur kuni 12 at töö rõhuga katelde juures peab olema vähimalt 30°C võrra madalam vee keemise temperatuurist katlas, ja üle 12 at töö rõhuga katelde juures ei või ökonomaiserist väljuva vee temperatuur ületada 160°C.

§ 66. Ökonomaiserisse suubuvad ja sealt väljuvad veetorud peavad olema varustatud sulgemisseadisega. Ökonomaiseri veeväljalüülimise korral peab olema võimalus katelt toita veega otseselt.

§ 67. Ökonomaiseri väljalüülimiseks kuumade gaaside voolust peab olema võimalus gaase juhtida ökonomaiserit läbistamata.

§ 68. Kui ökonomaiseri ehitusviis võimaldab õhu kogumist ökonomaiserisse, peab see olema varustatud seadisega õhu kõrvaldamiseks.

§ 69. Kui ökonomaiserid suitsukäikudes on plahvatavate gaaside kogunemise võimalusi, tuleb müüritus ökonomaiserid kaitseks varustada kaitseabinõudega.

§ 70. Ökonomaiserid peab olema võimalik tühjendada veest puhastamise ja järelevaatamise otstarbeks.

VI peatükk

Aurukatelde ja ökonomaiserite ruum

§ 71. Hoonetesse paigutatavad aurukatlad ja ökonomaiserid tuleb asetada erilisse ruumi, mida nimetatakse katlaruumiks, resp. ökonomaiseriruumiks.

Nimetatud ruumil ei tohi olla ühist vaheseina eluruumidega, ka mitte § 76 ettenähtud laepealsel ruumil.

Töölise pesemis-, riietus-, söögi- jne. ruumid, kui need asetsevad katlaruumi kõrval, peavad olema eraldatud § 72 ja § 73 nõuetele vastava vaheseinaga.

Pesemise-, riietehoiuruum ja käimla ainult katlamaja töölistele võivad asetseda katlaruumis.

§ 72. Katlaruum peab olema eraldatud kõrvalolevatest ruumidest katlaruumi katuseni ulatavate kivist või betoonist seintega, mille paksus peab olema vähimalt 380 mm, või raudbetoonseintega, mille paksus on vähimalt 120 mm.

Nõuet seinte paksuse kohta ei kohaldata nendele seintele, mis on ehitatud enne käesoleva määruse jõustumist.

§ 73. Katlaruumi ja kõrvalruumi eraldavas vaheseinas on lubatud avasused ainult transmissioonirihmadele ja ustele, kusjuures uste kogupind ei tohi olla üle kolme ruutmeetri. Neid ukseid ei tohi tarvitada üldiseks läbikäiguks.

§ 74. Katlaruumi puust välisseinte ja lähedal asetsevate teiste puust ehituste vahe peab olema vähimalt 4 meetrit.

§ 75. Katlaruum peab olema ruumikas ja küllaldaselt valgustatud, et võidaks takistamata tegutseda kõigi katla juures asuvate aparaatidega, neid järele vaadata, parandada, vahetada ja puhastada. Uksed ja aknad peavad avanema väljapoole ja alati-seks kasutamiseks määratud ukseid ei tohi olla töö ajal lukustatud. Pääs katlaruumi uste juurde ja ukseid ise peavad olema alati vabad.

Põrand katlaruumis peab olema tulekindlast ainekst, peale § 81 nimetatud aurukatelde ruumide, kus põrand peab olema tulekin-

del või tulekindlalt kaetud vähimalt 600 mm ulatuses arvates katla välisservadest.

§ 76. Katlaruum võib olla kaetud ainult katusega, mille ühe ruutmeetri omakaal ühes sarikate, lattidega jne. ei ületa 100 kg.

Kui tööstuse tingimused nõuavad, võib lubada soojuse alalhoiduks laetalasid katta kuni 2,5 cm paksuste laudadega, kusjuures laudu võib katta ainult isoleerpapiga, krohviga või plekiga. Selle lae peal olevat ruumi ei tohi kasutada mingisuguseks otstarbeks ja inimesed ei tohi seal viibida.

Müüritud katelde peal peab olema liikumisvaba kõrgus, et oleks võimalik takistamata ja hõlpsasti pääseda katla osade, varustuse ja torustikkude juurde. Normaalseks liikumisvabaks kõrguseks loetakse 1800 mm.

Katlaruumi all võivad olla keldrid ainult tuha kõrvaldamiseks ja niisugused ruumid, kus inimesi harilikult ei viibi.

§ 77. Katlamüüride ja seinte vahele peab jääma vähimalt 70-mm vahe, mis võib olla otstest kinni ja pealt kaetud.

Mittemüüritud katelde ja katlaruumi seinte vahele peab jääma vähimalt 600 mm vahe.

Neid nõudeid ei kohaldata aurukateldetele, mis on üles seatud enne 27. maid 1932 ja madalrõhukateldetele, mis on üles seatud enne käesoleva määruse jõustumist.

Katla esiküljest vastasseisva müürina peab olema küllalt vaba ruumi vastavalt tarvitatavale kütmissviisile. Katlamüüri ei või kasutada hoone osade toetamiseks.

§ 78. Peale katelde lubatakse katlaruumi üles seada ainult jõumasinaid ja katelde ning jõumasinate kasutamiseks tarvitaminevaid abiseadiseid, millised ei tohi takistada katla käsitsemist.

§ 79. Katlaruumis on keelatud tööde sooritamine, mis pole otseses ühenduses katelde ja jõumasinate käsitsemisega. Katlaruumis on keelatud hoida igasugust materjali ja asju, millel ei ole otsest tarvidust katla käsitsemisel. Eriti on keelatud katlaruumi tarvitada ladu-, magamis- või kuivatusruumina.

§ 80. Paragrahv 71 esimese lõike ja §§ 72—74, 78 ja 79 nõudeid ei kohaldata:

- 1) rehepeksuseadistes,
- 2) ühe talu oma põllumajanduslikuks tarbeks töötavas seadises,
- 3) ajutise iseloomuga katlaseadiste juures, nagu ajutistes saeveskites, välistööde juures jne.

§ 81. Paragrahvide 71—74, 76, 78 ja 79 nõudeid ei kohaldata katlaruumidele, kuhu seatakse üles:

1) aurukatlad küttepinnaga alla 30 ruutmeetri, mis koosnevad ainult veetorudest välise läbimõõduga mitte üle 102 mm ja mille ülemine mahuti on ainult aurukogujaks ega puutu kokku küttegaasidega;

2) aurukatlad, mille töörohk on üle 0,5 at ja mille töörohku atmosfääride arvu ning küttepinna ruutmeetrite arvu korrutis ei ole üle 30;

3) madalrõhukatlad;

4) ökonomaiserid töörohuga mitte üle 3,0 at.

§ 82. Paragrahv 81 nimetatud katlaid ei tohi üles seada töökodadesse või ruumidesse, kus tööstuslikuks otstarbeks tarvitatakse bensiini või teisi kergesti plahvatavaid aineid.

VII peatükk

Auruseadiste käsitsemine ning valdaja ja kütja kohustused

§ 83. Auruseadise tegevusse võimise, tegevuses oleku ja tegevuse tagajärgede eest vastutab auruseadise valdaja või viimase poolt selleks volitatud isik.

§ 84. Auruseadise valdaja või tema volinik ja isikud, kelle kätte on usaldatud auruseadise käsitsemine, on kohustatud auruseadist käsitsema määruste ja eeskirjade kohaselt ja valvama, et seadise varustus oleks korras ning et ohtlikus seisukorras auruseadist ei rakendataks tegevusse. Auruseadise juures ilmnenu vigastustest ja puudustest peab viivitamata teatama seadise valdajale või tema volinikule.

Auruseadiste ja nende torustikkude vigastused tuleb viimaste ilmnemisel kohe kõrvaldada. Ohtlike vigastuste puhul tuleb auruseadise tegevus otsekohe lõpetada.

§ 85. Auruseadise käsitsemist võib valdaja või tema volinik usaldada ainult asjatundjate ja kainete ning vähimalt 20. a. vanade isikute hooleks.

§ 86. Aurukatla tegevuse ajal on keelatud kütjale anda niisugust tööd, mis ei kuulu kütja otsekoheste kohustuste hulka. Kütjale võib § 78 nimetatud jõumasinate ja rehepeksugarnituuri juhtimist teha kohustuseks ainult siis, kui temal tuleb hoolitseda ainult ühe aurukatla või ühe rehepeksugarnituuri eest. Pisikatelde ja madalrõhukatelde kütjatele võib anda muid üllesandeid katla-

töötamise ajal vaid siis, kui selle juures on kindlustatud katla-seadise ohutu töötamine.

Kütja ei tohi lahkuda aurukatla juurest enne, kui tuli on koldest kõrvaldatud ja kui on tarvitusele võetud abinõud aururõhu tõusu vältimiseks üle lubatud rõhu.

§ 87. Auruseadise valdaja on kohustatud üles seadma auruseadise ruumi Tehnilise Inspektuuri poolt väljaantud auruseadise käsitsemise eeskirjad.

§ 88. Auruseadise valdaja või tema volinik on kohustatud hoolitsema, et vajaduse järgi auruseadist korralikult puhastataks vee ja tule poolt.

§ 89. Auruseadise tähtsamaist vigastusist peab valdaja viivitamata teatama Tehnilisele Inspektuurile.

§ 90. Auruseadise ruumi uste väliskülgedele peab olema üles pandud keeld auruseadise ruumi minemiseks või seal viibimiseks isikutele, kelle kohustuste hulka ei kuulu sealolevate seadiste käsitsemine.

VIII peatükk

Auruseadiste töölubade ja ülesseadadelubade väljaandmise kord

§ 91. Igale kodumaal valmistatud või välismaalt sissetoodud auruseadisele on valmistaja või sissetooja kohustatud muretsema Tehniliselt Inspektuurilt tööloa ja järelevalveraamatu enne auruseadise tarvitusele võtmist isiklikuks otstarbeks või enne üleandmist kasutamiseks kolmandatele isikutele.

Tarvitusel olnud auruseadise uuesti tarvitusele võtmiseks või esialgse ehitusviisi muutmiseks on valdaja kohustatud muretsema loa ja järelevalveraamatu Tehniliselt Inspektuurilt.

§ 92. Iga aurukatla ülesseadmiseks katlaruumi või iga ökonomaiseri ülesseadmiseks väljaspoole katlaruumi on valdaja kohustatud muretsema ülesseadeloa Tehniliselt Inspektuurilt, välja arvatud juhtudel, kui seatakse üles:

- 1) seadised, mis nimetatud § 80 p. 1 ja 2;
- 2) ajutise iseloomuga seadised, mis nimetatud § 80 p. 3, sel puhul antakse välja tähtajaline ülesseadeluuba;
- 3) väikekatlad, pisikatlad, madalrõhukatlad.

§ 93. Tööloa saamiseks § 91 tähendatud juhtudel tuleb esitada Tehnilisele Inspektuurile vastav sooviavaldus. Sooviavaldus peab sisaldama: sooviavaldaja nime, elukoha, auruseadise asukoha ja otstarbe.

Sooviavaldusele tuleb lisada:

- 1) auruseadise joonestused 3 eksemplaris,
- 2) auruseadise kirjeldused 3 eksemplaris,
- 3) auruseadise materjalide omadusi tõendavad dokumendid 3 eksemplaris,
- 4) aurukatla või -mahuti tugevuse arvutused 3 eksemplaris,
- 5) auruseadise järelevalveraamat, kui auruseadis on varem olnud tarvitusel.

Madalrõhukatelde kohta pole nõutav punktides 3 ja 4 tähendatud dokumentide esitamine.

Tarbe korral võib Tehniline Inspektor nõuda ökonomaiserite osade tugevuse arvutust 3 eksemplaris.

Pisikatelde ja aurumahutite kohta töösurvega kuni 1 at, samuti ökonomaiserite kohta, mis töösse võetud enne käesoleva määruse jõustumist, ei ole nõutav punktides 3 ja 4 tähendatud dokumentide esitamine.

§ 94. Auruseadise joonestus (§ 93 p. 1) ei tohi olla valmistatud vähemas määras kui 1:25 ja peab sisaldama kõik andmed, mis on tarvilikud auruseadise tugevuse arvutuse kontrollimiseks, aurukatla või ökonomaiserite küttepinna arvutamiseks, aurukatla lubatud madalaima veepinna kõrguse kindlaksmääramiseks ja aurumahuti mahu arvutamiseks. Samuti peab olema näidatud müürituse ja küttekolde ehitusviis.

§ 95. Auruseadise kirjelduses (§ 93 p. 2) peab olema tähendatud auruseadise ehitaja tehase nimi, tehase järjekordne number, ehitusaasta, auruseadise süsteem, mõõdud, lubatav töö rõhk, materjali paksused, küttepinna suurus tule poolt arvatuna, kaitseabinõude ehitusviis ja mõõdud, varustuse loetelu ning andmed müürituse või kaitsekatte kohta.

Lisaks nimetatud andmetele peab olema aurumahutite kohta tähendatud: töö rõhk aurusärgis, aurutekitaja töö rõhk, luukide suurused ja ehitusviis.

§ 96. Aurukatla või aurumahuti materjali omadusi tõendavais dokumentides (§ 93 p. 3) peab olema vähimalt tähendatud: materjali liik või tema valmistamise viis, tehase nimi, plekil olevad tehase erimärgid, mõõdud, murdpinge kg/mm^2 , venivuse % ning missuguse osa valmistamiseks on materjal tarvitatud.

Tehnilisel Inspektoril on õigus nõuda materjali omadusi tõendavaid riikliku katsekoja või välismaa vastava proovimisasutuse dokumente.

§ 97. Ökonomaiserite materjali omadusi tõendavad dokumendid

(§ 93 p. 3) peavad sisaldama vähimalt järgmisi andmeid: tehase nimi, materjali liik, osade valmistamise viis, materjalil olevad tehase märgid, terastorude proovimise andmed; valatud osade materjali kohta tõmbe- ja paindetugevuse kg/mm^2 ja andmed paindeproovi kohta; valtsimise või pressimise teel valmistatud osade kohta tuleb lisada tõmbetugevus kg/mm^2 ja venivuse %.

§ 98. Tehase dokument ökonomaiseri üksikosade järelevaatuse ja proovimise kohta peab sisaldama järgmisi andmeid veesurvega proovimise teostamise üle:

1) malmist torud ja ühenduspognad peavad olema proovitud rõhuga 100 atü,

2) terastorud töö rõhuga kuni 22 atü peavad olema proovitud kolmekordse töö rõhuga, vähimalt aga 40 atü proovirõhuga; torud töö rõhuga rohkem kui 22 atü peavad olema proovitud kahe ja poole kordse töö rõhuga + 11 atü.

§ 99. Kõik joonestused peavad olema tehtud mõõtevahekorras ning joonestatud tušiga vastupidavale joonestuspaberile või lõuendile. Esitada võib ka joonestuste teisendeid.

Uute auruseadiste joonestused, kirjeldused, materjali omadusi tõendavad dokumendid ja tugevuse arvutused peavad olema alla kirjutatud auruseadist valmistava tehase kutseõigusega tehnika eriteadlase poolt. Tarvitusel olnud auruseadiste dokumendid ja katlaruumi joonestused peavad olema alla kirjutatud kutseõigusega tehnika eriteadlase poolt.

§ 100. Auruseadiste tööloa saamiseks vaadatakse esitatud sooviavaldus ühes kõigi dokumentidega läbi Tehnilise Inspektuuri poolt kahe nädala jooksul arvates päevast, millal esitati kõik nõutavad dokumendid ühes kõigi nõutavate andmetega.

Kui auruseadis vastab esitatud dokumentide järgi määruste ja normide nõuetele, tehakse dokumentidele vastavad pealekirjutised ja teatatakse sooviavaldajale, et auruseadis tuleb esitada esimesele järelevaatusele ja sellele järgnevale veerõhuga proovimisele vastavalt §§ 125—127 nõuetele.

Kui esitatud dokumentide järgi auruseadis ei vasta määruste nõuetele, saadetakse tagasi kõik puudulikud dokumendid ühes puuduste äratähendamisega.

§ 101. Tehniline Inspektor on kohustatud teostama ehitusjärelevaatuse ja sellele järgneva veerõhuga proovimise kahe nädala jooksul arvates päevast, millal saabus Tehnilisele Inspektuurile teade sooviavaldajalt, et auruseadis on valmis sea-

tud esitamiseks esimesele järelevaatusele ja sellele järgnevale veerõhuga proovimisele.

Kui ehitusjärelevaatusel ja sellele järgneval veerõhuga proovimisel selgub, et auruseadis vastab määruste nõuetele ja auruseadise juures ei ilmne puudusi, antakse Tehniliselt Inspektuurilt auruseadise tööloba ühes järelevalveraamatuga kahe nädala jooksul arvates viimase järelevaatuse või proovi teostamise päevast. Kui auruseadis ei vasta määruste nõuetele või kui auruseadise osades ilmnevad puudused, ei anta tööloba ja sooviavaldajale teatatakse loa mitteandmise põhjused kahe nädala jooksul, arvates viimase järelevaatuse või proovi teostamise päevast.

§ 102. Auruseadise ülemineku korral valmistajalt või välismaalt sissetoojalt uuele valdajale või valdajate vahetusel on mõlemad kohustatud kahe nädala jooksul teatama valdajate vahetusest kirjalikult Tehnilisele Inspektuurile, kusjuures uus valdaja peab esitama sellekohase avalduse ühes järelevalveraamatuga auruseadise registreerimiseks tema nimele.

§ 103. Aurukatla ülesseadela saamiseks katlaruumi või ökonomaiseri ülesseadmiseks väljaspool aurukatlaruumi § 92 ettenähtud juhul peab valdaja pöörama Tehnilise Inspektuuri poole kirjaliku sooviavaldusega.

Sooviavaldus peab sisaldama valdaja nime ja asukoha, auruseadise ülesseadmise koha ja otstarbe.

Sooviavaldusele tuleb lisada:

- 1) auruseadise järelevalveraamat,
- 2) seadise ruumi joonestused 3 eksemplaris.

§ 104. Aurukatla või ökonomaiseri ruumi joonestus peab sisaldama põhiplaani mõõdus mitte vähem kui 1:200 ja lõike mõõdus mitte vähem kui 1:100. Põhiplaan ja lõige peavad sisaldama: ruumide mõõte, seinte mõõte ja materjali; uste ja akende asukohti, mõõte ja avamise sihte; lagede, katuste ja põrandade ehitusviisi ja materjali; katla, küttekolde ja korstna asupaika ja kaugusi seintest; toiteseadiste asukohti, katlaruumi ülesseatavate jõumasinate ja abiseadiste asukohti ja otstarvet; kõrvalolevate ruumide otstarvet.

§ 105. Paragrahv 104 nimetatud sooviavaldus ühes esitatud joonestustega vaadatakse läbi Tehnilise Inspektuuri poolt kahe nädala jooksul arvates päevast, millal esitati sooviavaldus ühes järelevalveraamatuga ja katlaruumi joonestused ühes kõikide andmetega.

Kui katla või ökonomaiseru ruum esitatud joonestuste järgi vastab määruste nõuetele, siis tehakse sellekohased pealekirjutised joonestustele ja antakse valdajale luba seadise ülesseadmiseks.

Kui seadise ruum esitatud joonestuste järgi ei vasta määruste nõuetele, ei anta ülesseadeluba ja joonestused ühes teadaandega puuduste kohta saadetakse valdajale tagasi.

§ 106. Töörõhu tõstmine auruseadises üle järelevalvereamatus tähendatud rõhu on lubatud ainult Tehnilise Inspektuuri erilisel loal.

§ 107. Auruseadised, mis on võetud tarvitusele sellekohase loata (§§ 91 ja 92) või milliseid pole uus valdaja ümber registreerinud § 102 korras, võib Tehniline Inspektor lasta pitseerida.

IX peatükk

Auruseadiste tehnilised järelevalvatused

1. jagu

Üldnõuded ja üldmõisted

§ 108. Iga esimest korda ENSV-s tarvitusele võetavat kui ka tegevuses olevat auruseadist, samuti auruseadise esialgse ehitusviisi muutmise korral on valmistaja-tehas või seadise välismaalt sissetooja või valdaja kohustatud esitama auruseadise Tehnilisele Inspektuurile tehnilisteks järelevalvatusteks.

§ 109. Auruseadise tehnilised järelevalvatused on:

- 1) ehitusjärelevalvatus (§§ 110—112),
- 2) veerõhuga proovimine (§§ 113—118),
- 3) sisemine järelevalvatus (§§ 119—122),
- 4) väline järelevalvatus (§§ 123—124).

Tehnilised järelevalvatused teostuvad:

- 1) esimese järelevalvatusena (§§ 125—127),
- 2) järjekordsete järelevalvatusena (§§ 128—133),
- 3) erakordsete järelevalvatusena (§§ 134—136).

2. jagu

Ehitusjärelevalvatus

§ 110. Auruseadiste ehitustehased ENSV-s või väljastpoolt sissetoojad või valdajad on kohustatud esitama auruseadise Tehnilisele Inspektuurile ehitusjärelevalvatusena ja sellele järgnevalt veerõhuga proovimiseks järgmistel juhtudel:

- 1) ENSV-s uue auruseadise ehituse korral ehitustehases,
- 2) auruseadise väljastpoolt sissetoomise korral,
- 3) tarvitusel olnud auruseadise esialgse ehitusviisi muutmise korral.

§ 111. Ehitusjärelevaatuseks peab auruseadis olema müüri-
mata, katteta, kaitsemantlita ja värvimata.

Tehnilise Inspektuuri järelevalve inseneril on õigus teha erandeid eelnimetatud nõuetest.

§ 112. Ehitusjärelevaatatus koosneb:

1) võrdlusest, kas esitatav auruseadis vastab esitatud joonestustele ja dokumentidele ning käesoleva määruse nõuetele;

2) järelevaatusest valmis auruseadise juures, nii palju kui võimaldab ehitusviis, kas auruseadise ja selle osade juures ei ilmne välis- ja seestpoolt silmnähtavaid vigastusi või puudusi.

Auruseadise puuduliku ehituse teostamise või üksikosade puuduliku valmistamise tõttu tekkinud vigastuste eest vastutab seadise ehitaja seadustes ettenähtud korras ja piirides.

3. jagu

Veerõhuga proovimine

§ 113. Veerõhuga proovimise otstarve on kindlaks teha, kas auruseadis on tihe.

§ 114. Veerõhuga proovimiseks peab valdaja auruseadise seadma seisukorda, mis võimaldab veerõhuga proovimist vastavalt alljärgnevatele nõuetele Tehnilise Inspektuuri inseneri juuresolekul, et viimasel oleks võimalus näha auruseadise välist seisukorda rõhu all. Tehnilise Inspektuuri inseneril on õigus anda juhendeid auruseadise ettevalmistamiseks veerõhuga proovimisele.

§ 115. Proovirõhk veerõhuga proovimisel, välja arvatud § 126 ja § 127 ettenähtud juhtudel, määratakse järgmiselt:

1) auruseadised tööõhuga kuni 1 at proovitakse veerõhuga 2 at,

2) auruseadised tööõhuga 1 at kuni 5 at proovitakse veerõhuga, mis on 2 korda suurem tööõhust,

3) auruseadised tööõhuga 5 at kuni 15 at proovitakse veerõhuga, mis on 5 at võrra tööõhust suurem,

4) auruseadised tööõhuga üle 15 at proovitakse veerõhuga $1,2 p + 2$ at, kusjuures p tähendab tööõhku atmosfäärides.

§ 116. Auruseadise proovirõhku jälgitakse kontrollmanomeetri abil.

Proovirõhk tuleb hoida auruseadises 10 min., mille järel seda alandatakse tööõhuni, mida hoitakse auruseadises kogu auruseadise seinte üksikasjaliku läbivaatamise aja vältel; tarvidusel võib proovirõhku korrata.

§ 117. Kui veerõhuga proovimise ajal ei saada auruseadist väljaspoolt järele vaadata auruseadist paljastamata, siis tuleb Tehnilise Inspektuuri inseneri nõudmisel kõrvaldada auruseadise kate või müür järelevaadatavatelt kohtadelt osaliselt või täiesti.

§ 118. Iga tehtud veerõhuga proovimise tõenduseks annab Tehniline Inspektor välja metallmärgi, millel on tähendatud: auruseadise number, lubatud tööõhk ja proovimise kuupäev. Märgi peab katlavaldaja kinnitama auruseadise külge nähtavale kohale.

4. jagu

Sisemine järelevaatatus

§ 119. Sisemise järelevaatuse otstarve on, nii palju kui seda võimaldab seadise ehitusviis, järele vaadata, kas auruseadise materjalis või osades ei ilmne silmnähtavaid vigastusi või puudusi, mis lasevad oletada vastupidavuse vähenemist.

§ 120. Sisemise järelevaatuse sooritamiseks peab auruseadise valdaja auruseadist laskma jahtuda nõutaval määral. Aurukatla või ökonomaisereri osad tuleb puhastada vee ja tule poolt ja aurumahuti osad seada niisugusesse seisukorda, et oleks võimalik pääseda nende juurde ja neid järele vaadata.

Auruseadiseid, mille ehitusviis ei võimalda teha sisemist järelevaatust, tuleb selle asemel proovida veerõhuga.

§ 121. Kui sisemisel järelevaatusel ei saa auruseadist järele vaadata seda väljastpoolt paljastamata, siis tuleb Tehnilise Inspektuuri inseneri nõudmisel kõrvaldada auruseadise kate või müür järelevaadatavatelt kohtadelt osaliselt või täiesti.

Tehnilise Inspektuuri inseneril on õigus auruseadise ettevalmistamiseks anda lähemaid juhendeid.

§ 122. Kui auruseadis on ühendatud auru-, toite- või läbipuhumismagistraali kaudu teiste töötavate auruseadistega, tuleb auruseadis puhastamise ja järelevaatuste eel eraldada teistest auruseadistest või magistraalidest umbsete äärikute abil. Gaasiga töötav aurukatel või ökonomaiser peab olema eraldatud gaasitorustikust puhastamise ja järelevaatuse ajal.

5. jagu

Väline järelevaatatus

§ 123. Väliste järelevaatuste otstarve on järele vaadata auruseadist ja selle varustuse seisukorda võimalikult auru all, kusjuures seadist käsitlev meeskond peab näitama seadise kaitseja töötamisabinõude tegevust. Välist järelevaatust teostatakse seadise tegevust seisma jätmata. Välistel järelevaatustel vaadatakse ühtlasi järele, kas auruseadise ruum vastab käesoleva määruse nõuetele.

§ 124. Väliste järelevaatuste juures auru all ja teiste järelevaatuste korral selgitatakse ühtlasi, kas auruseadist käsitlev isik tunneb oma kohustusi ja ülesandeid, eriti kas ta tunneb katla juures olevate abinõude otstarvet ja tarvitusviisi, ja kas kütja on tuttav katla käsitlemise eeskirjadega, mis peavad olema üles seatud katlaruumi.

6. jagu

Esimene järelevaatatus

§ 125. Esimest järelevaatust toimetatakse iga esimest korda ENSV-s tarvitusele võetava auruseadise juures, samuti ka iga auruseadise esialgse ehitusviisi muutmisel.

§ 126. Esimene järelevaatatus koosneb ehitusjärelevaatusest ja veerõhuga proovimisest.

Ehitusjärelevaatust toimetatakse §§ 110—112 alusel.

Pärast ehitusjärelevaatust võetakse ette veerõhuga proovimine selle tööõhu jaoks, mis on saadud auruseadise tugevuse arvutuse kontrollimisel Tehnilise Inspektuuri poolt.

Auruseadised tööõhuga kuni 1 at proovitakse veerõhuga 4 at.

ENSV-s valmistatud auruseadiste juures sooritatakse esimene veerõhuga proovimine auruseadist valmistavas tehases:

- 1) liikuvate aurukatelde juures,
- 2) kohakindlate aurukatelde ja ökonomaiserite juures, mille küttepind on kuni 50 m²,
- 3) aurumahutite juures mahuga mitte üle 5 m³.

Teiste auruseadiste juures toimetatakse esimest veerõhuga proovimist auruseadise üllesseadekohal.

§ 127. Veerõhuga proovimine teostatakse §§ 113—118 kohaselt muudatusega, et aurukatlad tööõhuga üle 7 at ja siletoru-öko-

nomaiserid proovitakse veerõhuga 1,3 p + 3 at aurumahutid töö-
rõhuga üle 10 at proovitakse veerõhuga 1,3 p + 2 at, ribitoru-
ökonomaiserid proovitakse veerõhuga 1,3 p + 10 at, kusjuures p
tähendab tööõhku atmosfäärides.

7. jagu

Järjekordsed tehnilised järelevaatused

§ 128. Auruseadiste järjekordsete tehniliste järelevaatuste lii-
gid on: veerõhuga proovimine, sisemine järelevaatatus ja väline
järelevaatatus, kusjuures:

1) veerõhuga proovimist toimetatakse mitte hiljem kui kuuenda
kalendriaasta jooksul pärast viimast veerõhuga proovimist, kus-
juures esimeseks aastaks loetakse veerõhuga proovimisele järg-
nev kalendriaasta;

2) sisemist järelevaatust toimetatakse mitte hiljem kui kol-
manda kalendriaasta jooksul pärast viimast järelevaatust, kus-
juures esimeseks aastaks loetakse järelevaatusele järgnev
kalendriaasta. Sisemise järelevaatuse tähtaegu tuleb võimalikult
ühendada veerõhuga proovimise tähtaegadega;

3) välist järelevaatust toimetatakse kohakindlate ja veduri-
katelde juures pp. 1 ja 2 nimetatud järelevaatuste-vahelistel
kalendriaastatel.

Kuni 1 at rõhuga töötava pisikatlal, madalrõhukatlal, auru-
mahuti ja ökonomaiseril veerõhuga proovimist sooritatakse hilje-
malt kaheksanda kalendriaasta jooksul pärast viimast veerõhuga
proovimist, kusjuures esimeseks aastaks loetakse veerõhuga
proovimisele järgnev kalendriaasta. Koos veerõhuga proovimisel
toimetatakse ka aurukatla või aurumahuti sisemist järelevaatust.
Välist järelevaatust toimetatakse hiljemalt neljanda kalendri-
aasta jooksul pärast viimast veerõhuga proovimist.

Järjekordsed tehnilised järelevaatused sooritatakse kohakindlate
auruseadiste juures töötamise kohal, liikuvate katelde juures
kohal, mille määrab katla valdaja.

§ 129. Veerõhuga proovimise ja sisemise järelevaatuse päeva
periodiliselt töötavate auruseadiste juures ja seda mis ajaks
valdaja on kohustatud auruseadise korda seadma, teatab valda-
jale Tehniline Inspektor. Kui määratud päevaks auruseadise
valdajal ei ole võimalik mõjuvatel põhjustel esitada auruseadist
järelevaatuseks, peab valdaja sellest kohe teatama Tehnilisele

Inspektuurile, kes määrab uue tähtpäeva, arvestades võimalust mööda valdaja huve.

Kestvalt töötavate auruseadiste juures peab valdaja teatama järelevaatuse aasta jaanuarikuus Tehnilisele Inspektuurile aja, millal valdaja soovib esitada auruseadist veerõhuga proovimiseks või sisemiseks järelevaatuseks, et kokkuleppel Tehnilise Inspektuuriga määratleda proovimise või järelevaatuse päev. Kokkuleppe mittedarvutamisel määrab järelevaatuse tähtpäeva Tehniline Inspektor, kusjuures võimalust mööda arvestatakse ka valdaja huve. Välist järelevaatust teostatakse ette teatamata ja järelevaatust võib teostada auruseadise valdaja juuresolekuta.

§ 130. Valdaja on kohustatud esitama auruseadise määratud päevaks ja omal kulul toimetama kõik eeltööd veerõhuga proovimiseks või sisemise järelevaatuse teostamiseks enne Tehnilise Inspektuuri inseneri saabumist. Valdaja on kohustatud hoolitsema, et veerõhuga proovimiseks või järelevaatuse teostamiseks tarvilikud abinõud, riistad ja valgustusabinõud oleksid kohal. Valdaja on kohustatud omal kulul järelevalve inseneri kohale tooma ja edasi viima lähema sihtkohani. Samuti on valdaja kohustatud võimaldama järelevalve insenerile kohapeal ülalpidamise ja õõbimise.

§ 131. Kui järjekordseks veerõhuga proovimiseks või sisemiseks järelevaatuseks § 128 korras nimetatud tähtaeg on möödunud ja valdaja pole esitanud auruseadist proovimiseks või järelevaatuseks, on auruseadisega töötamine keelatud ja Tehnilisel Inspektuuril on õigus nimetatud auruseadis pitseerida.

§ 132. Sisemise kaitsemantliga varustatud tselluloosi keedukatelde veerõhuga proovimisi ja sisemisi järelevaatusi toimetatakse ainult siis, kui nende sisemine kaitsemantel on kõrvaldatud täielikult või suuremalt osalt. Nende katelde juures peab aga vähimalt iga kahe (2) kuu järel valdaja poolt määratud ja Tehnilise Inspektuuri poolt tunnustatud asjatundja järele vaatama, kas sisemine kaitsemantel on veel küllalt terve ja tihe ning kas pole märgata vigastusi. Järelevaatused tuleb igakord sisse kanda erilisse kontrollraamatusse.

Kaitsemantli mahavõtmisest peab valdaja aegsasti teatama Tehnilisele Inspektuurile eelpool nimetatud järelevaatuste teostamiseks.

§ 133. Tehnilisel Inspektuuril on õigus nõuda autoklaavi järelevaatuste toimetamist Tehnilise Inspektuuri poolt tunnustatud asjatundjate poolt.

8. jagu

Erakordsed järelevaatused

§ 134. Et veenduda käesoleva määruise täitmisel ja auruseadise ohutus töötamisel, on Tehnilisel Inspektuuril, olenemata §§ 128 ja 132 tähendatud tähtaegadest, õigus igal ajal toimetada järelevaatusi, erilistel juhtudel aga nõuda auruseadise esitamist sisemiseks järelevaatuks ja veerõhuga proovimiseks väljaspool § 128 tähendatud tähtaegu.

§ 135. Üle 50 m² küttepinnaga kohakindla aurukatla ja ökonomaiseri ja üle 5 m³ mahuga aurumahuti teisele kohale asetamise korral tuleb auruseadis enne sissemüürimist ja töölevõtmist esitada veerõhuga proovimiseks.

§ 136. Auruseadise paranduseks tarvitatav materjal ja paranduse viis peab vastama § 11 nimetatud nõuetele, ning parandaja on vastutav tarvitatud materjalide ja paranduse teostamise eest.

Pärast auruseadise suuremat parandust või nende osade ülekuumendamist veepinna languse või tulikahju läbi on Tehnilisel Inspektuuril õigus nõuda auruseadise esitamist enne tööle rakendamist veerõhuga proovimiseks ja sisemiseks järelevaatuks.

9. jagu

Järelevaatuste tagajärjed

§ 137. Kuigi veerõhuga proovimisel, sisemisel või välisel järelevaatusel selgub, et auruseadis on veel tarvitamiseks kõlblik, võib Tehnilise Inspektuuri insener, arvesse võttes seadise seisukorda, oma äranägemisel toimetada veerõhuga proovimist või sisemist järelevaatusi enne määratud tähtaega või vähendada tööõhku.

§ 138. Kui auruseadiste järelevaatusel ilmneb puudusi, siis peab auruseadise valdaja puudused kõrvaldama kohe või hiljemalt Tehnilise Inspektuuri inseneri poolt järelevalvereamatusse (§ 142) sissekantud tähtpäevaks. Puuduste tähtaajaks mitte kõrvaldamise korral on Tehnilise Inspektuuri inseneril õigus keelata töötamine mittekorrasoleva auruseadisega, kuni on täidetud järelevalvereamatusse tähendatud nõuded.

§ 139. Kui järelevaatusel selgub, et auruseadis on ohtlik, tuleb auruseadise tegevus viivitamata lõpetada ja oht kõrvaldada. Auruseadise järelevalvereamatusse tuleb sisse kanda üksikasjalik ohu kirjeldus ühes tegevuse lõpetamise põhjuste äratähendamisi-

sega. Tehnilise Inspektuuri järelevalve inseneridel või üleainspektori poolt volitatud isikutel on õigus järelevalvele kuuluvat auruseadist vajaduse korral pitseerida ja pitsatist vabastada. Säärase auruseadise uuesti tarvitusele võtmiseks pärast puuduste kõrvaldamist peab valdaja teatama kirjalikult puuduste kõrvaldamisest ja saama loa töötamiseks Tehniliselt Inspektuurilt.

§ 140. Tehnilisel Inspektuuril on õigus nõuda auruseadise materjali proovimiseks tarvilike proovitükkide väljalõikamist auruseadiste rõhu all olevaist osadest, kui materjali seisukord näib ohukahtlasena või auruseadise ehitusaeeg on teadmata või ehitusajast on möödunud vähimalt 40 aastat. Proovimist teostatakse seadise valdaja kulul.

§ 141. Tehniline Inspektor võib pitseerida tegevuseta auruseadise, mis on seisma jäänud valdaja soovil ja mis seega enam ei allu järjekordsetele tehnilistele järelevaatustele.

10. jagu

Järelevalveraamat ja kaebuse kord

§ 142. Iga auruseadise juurde kuulub Tehnilise Inspektuuri poolt välja antud järelevalveraamat. Järelevalveraamatusse nõõritakse Tehnilise Inspektuuri poolt temale § 93 p 1—4 ja § 103 p 2 korras esitatud dokumentidest üks eksemplar.

Ühtlasi asetatakse järelevalveraamatusse Tehnilise Inspektuuri poolt välja antud töö- ja ülesseadeluba.

Järelevalveraamat tuleb hoida auruseadise asukohas ja esitada järelevaatustel Tehnilise Inspektuuri insenerile.

Järelevalveraamatusse märgib Tehnilise Inspektuuri insener igal järelevaatusel või järeleproovimisel ilmnenuid asjaolud, millele Tehnilise Inspektuuri insener ja auruseadise valdaja või tema volinik alla kirjutavad. Auruseadise valdajate vahetusel peab endine valdaja järelevalveraamatu kohe uuele valdajale üle andma.

§ 143. Kui auruseadise valdaja pole Tehnilise Inspektuuri inseneri poolt järelevaatuse protokollis esitatud nõudmistega rahul, võib ta sellest kirjalikult teatada Tehnilisele Inspektuurile, juurde lisades järelevaatuse protokollis ära kirja. Teade tuleb esitada hiljemalt kahe nädala jooksul protokollis saamise päevast arvates. Tehnilise Inspektuuri üleainspektor või tema asetäitja lahendab sissetulnud kaebuse, määrates tarbekorral teise inseneri järele-

vaatust teostama, mis peab teostuma hiljemalt kahe nädala jooksul kaebuse esitamise päevast arvates või määrama kaebuse lahendamiseks komisjoni, millest võtab osa vastava komissariadi esindaja. Mitterahuldava otsuse saamisel Tehniliselt Inspektuurilt võib seadise valdaja selle otsuse suhtes kaevata ENSV Töö Rahvakomissarile hiljemalt kahe nädala jooksul, arvates selle otsuse kättesaamise päevast. Kuni küsimuse lõpliku lahendamiseni Tehnilise Inspektuuri poolt peab seadise valdaja kinni pidama inseneri poolt järelevalveraamatusse sissekantud nõudmistest kui sunduslikest juhendeist.

X peatükk

Tegutsemine auruseadise lõhkemise korral

§ 144. Auruseadise lõhkemise korral on valdaja või tema volinik kohustatud sellest viivitamata teatama kohalikule T.-T. Miilitsale ja Tehnilisele Inspektuurile. Tehnilise Inspektuuri ja T.-T. Miilitsa poolt sündmuse kohta akti koostamiseni ei tohi lõhkemise läbi vigastatud ehitusi parandada. Auruseadise osad peab jätama paigale nende seisukohta muutmata, välja arvatud juhtudel, kus see on takistuseks inimeste või loomade elu päästmisel, järgnevate õnnetuste vältimiseks või tingimata tarviliku liiklemise võimaldamiseks.

§ 145. Auruseadise lõhkemise põhjuste selgitamiseks teostab Tehniline Inspektor paikliku vaatluse ning koostab vastava akti.

Tehnilisel Inspektuuril on õigus tarbekorral teostada T.-T. Miilitsa kaasabil asjaosaliste ülekuulamist ja võtta proove tehnilisteks uurimisteks seadise osadest.

XI peatükk

Määrusest kõrvalekaldumine ja määruse jõustumine

§ 146. Erilistel põhjendatud juhtudel võib ENSV Töö Rahvakomissar lubada üksikuid erandeid käesoleva määruse nõuetest, kui säärase erandite puhul auruseadise ohutu töötamine on kindlustatud, samuti võib Tehniline Inspektor nõuda täiendavaid abinõusid seadme ohutuks töötamiseks.

Samuti võib Tehniline Inspektor lubada enne käesoleva määruse jõustumist ülesseatud auruseadiste kohta määruses ettenähtud nõuete täitmist kindla tähtajani edasi lükata, kui selleks esitatakse küllalt mõjuvad põhjused.

§ 147. Süüdlasi käesoleva määruse rikkumises karistatakse VNFSV Kriminaalkoodeksi järgi.

§ 148. Käesolev määrus jõustub avaldamisega. Selle jõustumisel kaotab kehtivuse aurukatelde ja aurumahutite ehituse, korrastamise ja järelevalve määrus (RT 1940, 56, 506).

Tallinn, 18. aprillil 1941.

Üldkohustuslikud eeskirjad tööstuslike ettevõtete ehitamise ja ja korrashoiu kohta¹

(Kinnitatud NSVL TÖÖ RK poolt 29. jaanuaril 1926, nr. 21/309)
(Väljavõte)

II peatükk

Vabriku õu

7. Õue pindala peab olema tasandatud, süvenditeta ja auku-
deta, välja arvatud juhud, kui süvendid ja augud on tarvilikud
tehnilisteks otstarveteks. Viimasel juhul peavad nad õnnetusjuh-
tumite vältimiseks otstarbekohaselt kaitstud olema.

8. Õu peab hoitama puhas. Sademete ärajuhtimiseks peab õu
olema varustatud vastava renniga, mis ei takista vaba liiklemist
õuel.

9. Prügi tuleb koguda kinnistesse kastidesse ja välja vedada
(või põletada). Prügiveedamise kastid ja veokid peavad olema
nii ehitatud ja nende tühjendamine prügist peab toimuma säära-
sel viisil, et ei reostuks maapind ega leviks tolmu.

10. Jalakäijate liiklemiseks peavad olema ehitatud küllaldase
laiusega kõnniteed, katted ja teerajad, mis on sillutatud kohase
materjaliga. Läbikäigud, läbisõiduteed ja muud kohad, mis või-
vad eriti poriseks muutuda, peavad olema sillutatud kõva kivi-
materjaliga, asfaldiga vms.

11. Jalgteede ja rööbasteede ristlemiskohtadel peab olema
teostatud abinõud jalakäijate kaitsmiseks vigastuste eest mööda-
sõitvate vagunite, ümberpaigutatavate raskuste jms. poolt.

12. Õösel peavad vabrikute õued olema küllaldaselt valgusta-
tud kogu tööde teostamise ajal.

¹ Muudatuste ja täiendustega, mis tehtud NSVL Töö RK sundmäärus-
ega 30. oktoobrist 1929, nr. 346.

III peatükk

Vesivarustus

13. Vabrikud ja tehased peavad olema varustatud joogiks, pesemiseks ja majanduslikeks otstarveteks küllaldase hulga veega, mis oma omadustelt on samitaarnõuete kohaselt täiesti rahuldav, samuti küllaldase hulga veega aurukatelde jaoks viimaste olemasolu puhul.

14. Vesivarustuse allikad, pumpseadised, tagavarareservuaarid ja veetorustik peavad olema ehitatud ja korras hoitud nii, et vesi neis ei reostuks.

IV peatükk

Tööruumide ehitus

15. Kõik töökojad peavad olema küllaldaselt avarad, valgustatud, soojad ja kuivad.

Märkus 1. Ruume, mis on määratud tööde teostamiseks, ei või kasutada ei öökorteriks, lahtirõivastumiseks ega einestamiseks.

Märkus 2. Neil juhtudel, kui töölisel tuleb töötingimuste tõttu pidada öötundidel valvet töökoja ruumides ja kui ta võib kasutada puhkust, tuleb talle anda tool, voodi ja puhas voodipesu.

16. Tööruumide (samuti ka kõrvalruumide nagu: einetamisruumide, pesemisruumide, käimlate jms.) seinad ja laed peavad olema tihedad ja kergesti puhastatavad.

21. Tööpingid ja masinad peavad olema paigutatud küllalt avartalt. Tööpinkide ja masinate vahele peab jääma küllalt ruumi läbikäikude jaoks, millede laius ei tohi olla väiksem kui 1 m.

Märkus: Tööpingid, masinad jm. peavad olema paigutatud sääraselt, et nad ei pimendaks töökohti. Erandjuhtudel on tööinspektsiooni loal lubatud tööpinkide ümberpaigutamise asemel täiendada loomulikku valgustust kunstliku valgustusega.

22. Luugid ja ülekäigud peavad olema nõuetekohaselt kaitstud.

27. Küttekehad peavad olema säärase ehituse ja asetusega, et soojenduspinde oleks võimalik süstemaatiliselt tolmust puhastada ning et oleks välditud võimalus töölistele põletushaavade tekitamiseks.

28. Aurutorud, samuti seadised, mis ei kuulu küttekehade hulka, kuid mis töötavad auru, kuuma gaasi või tulega või mis tekitavad kõrget temperatuuri mehhaaniliste või keemiliste protsesside tagajärjel, peavad olema kaetud kas isoleerkihiga või ümbritsetud kattedega.

30. Kui tootmise iseloomu tõttu mõnda tööd tuleb külmal aastajal teostada väljas või mitteköetavates ruumides või ruumides, kus temperatuur on kunstlikult madaldatud, peab töötajaile võimaldamata ennast soojendada eriti selleks määratud ja otstarbekohaselt ehitatud ruumis.

35. Kõik vabrikute ja tehaste hoonete seesmised ukсед peavad lahti käima lähimate üldiste väljapääsude suunas ja nende väljapääsude ukсед — väljapoole.

VI peatükk

Vabriku ruumide korrashoid

36. Tööruumid, koridorid, trepid, läbikäigud, käimlad jne. peab hoitama puhtad ja korras.

37. Kõik kütte-, valgustuse-, ventilatsiooni- jne. seadised peab hoitama täielikult korras.

38. Käitise ruumide põrandaid tuleb igapäev pühkida niisutatult või muul tolmamist takistaval kahjutul viisil. Igasugune prügi tuleb viivitamata pärast koristamist tööruumidest kõrvaldada.

39. Vähimalt kord nädalas tuleb tööruume põhjalikult puhastada ja koristada, pühkides tolmu niisutatult seintelt, lagedelt, aknaraamidelt, klaasidelt, küttekehadelt ja mujalt, või tolmu tuleb kõrvaldada tolmuimejatega.

40. Janu kustutamiseks tööajal peavad tööruumides või kõrvalolevates ruumides olema veenõud heakvaliteedilise joogiveega. Veenõud peavad olema säärase ehitusega, et neid oleks kerge puhastada ning et vesi neis ei rikneks ega reostuks (tihedad kaaned). Sanitaarinspeksiooni nõudmisel tuleb vesi enne tarvitamist keeta ja jahutada.

41. Igas ettevõttes peavad olema sanitaarinspeksiooni poolt näidatud kohtades käepärast tarvilikud vahendid esmaabi andmiseks õnnetusjuhtumite ja äkiliste haigestumiste puhul.

VII peatükk

Abinõud eriliste tööstuslike ohtude ja kahjulikkuste vastu

42. Kõikide masinate, tööpinkide, aparaatide ja mitmesuguste muude seadiste ja ehituste ohtlikud osad ja kohad peavad olema otstarbekohaselt kaitstud.

Tööjuhatajad on kohustatud töölistele selgitama neile antavate töödega seoses olevaid ohte ja kahjulikkusi ja jälgima, et töölistel täidaksid kõiki ettevaatusabinõusid tööajal.

43. Sõltumata üldisest ventilatsioonist peavad tolmu, gaaside ja aurude tekkimise kohtadele olema ehitatud erilised ventilatsiooniseadised (tolmuimejad, gaasi ja auru kõrvaldamise seadised jm.) nii, et tolm, gaasid ja auru kõrvalduksid otse tekkimise kohalt (tööpingid, masinad, katlad jm.). Tolmuimejad ja muud imemisseadised peavad olema säärase ehitusega, et kõiki nende osasid saaks kergesti puhastada.

Märkus: Tööpinkide juurest äraimetatav õhk tuleb juhtida nii, et ta ei satuks töö- ja eluruumidesse, kui ta pole enne küllaldasel määral puhastatud.

44. Tootmisprotsesside jaoks, mille juures tekivad eriti terviskahjulikud auru ja gaasid (väävelsüsinik, tsüaanühendid jms.), tuleb ehitada hermeetiliselt kinnised seadised. Gaasid ja auru ei tohi mingil juhul pääseda tsooni, kus viibivad töötajad.

45. Pulbritaoliste ainete sisse- ja ümberpuistamise, sõelumise, peenendamise, jahvatamise ja muude operatsioonide sooritamiseks tuleb ehitada erilised isoleeritud ruumid, mis on varustatud nimetatud otstarbeks kinniste seadistega ja mehhaaniliste vahenditega.

46. Ruumides, kus tööiseloomu tõttu satub põrandale palju vett või muid vedelikke, peavad põrandad olema siledad, tihedad ja vedelikukindlad. Vedelike ärajuhtimiseks ruumist peab põrandatel olema õige ja püsiv kallak. Vedelike vastuvõttekäevud (mustaveekäevud) ja rennid peavad vedelike ärajuhtimiseks ruumidest olema vedelikukindlad ja kergesti puhastatavad; käevud ja rennid peavad olema kaetud.

47. Tootmisprotsessid, millega kaasub suure hulga veeauru eraldumine ja mis tekitavad ruumis udu (värvimiskoda, pesukoda jms.), võivad toimuda ainult eriruumes. Neis ruumes tuleb tarvi-

tusele võtta kõik abinõud udu tekkimise ning seintel ja lael aurude kondenseerumise takistamiseks.

48. Operatsioon, mille juures tekib väga kõrge temperatuur, tuleb sooritada erihoonetes või eriruumides, mis on hästi isoleeritud naaber-tööruumidest.

49. Tööstustes, kus eraldub auru, gaase, tahma, suitsu või eba-meeldivaid lõhnu, peavad olema ehitatud erilised seadised nende mõju vältimiseks ümbruskonna elanikele või ümbritsevatele maastikule.

50. Ruumides, kus tootmistingimuste tõttu tekib kõrge temperatuur, peavad olema ratsionaalsed seadised õhutemperatuuri madaldamiseks piirini, mis vastab sanitaarinspektsiooni juhendele.

51. Kui tootmistingimuste tõttu teostatakse tööd ruumides, kus on kõrge temperatuur või niiskust või kus eraldub terviskahjulikke gaase, auru jm., siis peab töötaja jaotamine olema korraldatud kokkuleppel sanitaarinspektsiooniga nii, et töölise viibimise ajad niisugustes ruumides oleksid võimalikult lühikesed.

52. Töödel, mis on seoses põletushaavade tekitamise, rõivaste süttimise või nende haaramise ohuga liikuvate mehhanismide osade poolt; tolmustel töödel sööbivate ja mürkainetega või ainetega, mis on ohtlikud nakkushaiguste levimise mõttes; töödel, mis on seotud rõivaste alatise või perioodilise märgumisega, nende läbiimbumisega ühe või teise ainega või töötingimuste tõttu nende vältimatu tugeva määrdimisega, samuti töödel madalas temperatuuris või teravalt muutlikus temperatuuris — tuleb igale töölisele anda erirõivastus vastavalt Töö RK poolt kinnitatud normidele.

53. Niisuguste tööde teostamisel, millega kaasab silmadele kahjulike kiirte, tolmu ja sädemete tekkimine või lendavate kildude, laastude jms. eraldumine, mis võivad vigastada silmi, nägu jm., tuleb töölisele anda kaitsevahendid (prillid, maskid, kiivrid jms.) vastavalt Töö RK poolt kinnitatud normidele.

54. Töötamisel ruumides, kuhu võivad sattuda terviskahjulikud gaasid, tolm ja auru, tuleb töölised varustada eriliste kaitsevahenditega (respiraatorite, kiivrite, gaasitorbikute jne. näol) vastavalt Töö RK poolt kinnitatud normidele.

55. Tööde teostamisel, mille juures eraldub tolmu ja auru, mis võivad esile kutsuda mürgistuse või mis mõjuvad kahjulikult suu- ja ninakoopale, tuleb töölisi varustada loputusvedelikega.

56. Tööjuhatajad on kohustatud valvama selle järele, et töid ei

alataks kaevudes, aukudes, gaasijuhtmeis, kinnistes kanalites ja muudes säärastes kohtades, kus võivad tekkida põlevad või kahjulikud lämmatavad gaasid, enne, kui töökohad on tarvilikul määral õhutatud ja kontrollitud neis töötamise ohutus. Neid töid tuleb teostada eriti selleks määratud vastutava isiku järelevalve all.

57. Tööstuslikud ettevõtted peavad olema varustatud tuletõrjevahenditega ja neis peab olema korraldatud tuletõrje valve vastavalt tööstuslike ettevõtete tuletõrje eeskirjadele, mis on kinnitatud ÜAÜKN ja SARK Tuletõrje Keskosakonna poolt 24/VIII 1921¹.

58. Raske teesemete töstmiseks ja ümberpaigutamiseks peab olema ehitatud küllaldasel hulgal eriseadiseid, millised peavad ohutu kasutamise eesmärgil otstarbekohaselt kaitstud olema.

59. Mürgiseid aineid peab hoitama säärastes ruumides ja sääraste ettevaatlikkusega, et oleks välditud nende saamise võimalus ükskõik kellel ilma sellekohase loata ja arvestuseta.

Märkus: Mürgiste ainete nimestik määratakse tööstusliku ettevõtte administratsiooni poolt koos sanitaarinspeksiooniga ja pannakse välja ettevõtte kontoris.

60. Kõik mürgiste ainete töötlemise protsessid, kaasa arvatud lahtipakkimine, kaalumine, jahvatamine, ümberpuistamine ja pakkimine võivad toimuda ainult sellekohaselt sisustatud ruumides.

61. Paragrahvis 60 märgitud ruumide põrandad peavad olema täielikult kohandatud igapäevaseks koristamiseks märjal ja tarvilikel juhtudel sanitaarinspeksiooni näpunäidete kohaselt — alatiseks hoidmiseks niisketena või õlitatutena.

62. Paragrahvis 60 märgitud ruumide seinad peavad olema ehitatud nii, et neis poleks ebatasasusi ja pilusid ning et nad oleksid pesemiseks ja puhastamiseks täiel määral ligipääsetavad (katmine glasuuritud plaatidega, värvimine õlivärviga jms.).

63. Mürgiste gaaside, aurude või tolmu sattumine tööruumi õhku seadistest, aparaatidest, kateldest ja masinatest, milles toimub töötlemine, kaalumine, ümberpaigutamine, ümbervalamine, ajamine või ümberpuistamine, peab olema täielikult välditud otstarbekohaste seadiste ehitamisega (varjud, tolmuimejad, kummid, katted jms.).

64. Ruumid, milledes tootmistingimuste tõttu pole hoolimata kõigist tarvituselevõetud abinõudest võimalik täiel määral väl-

¹ Nimetatud eeskirjad on tühistatud. Tuleohutuse suhtes teostavad järelevalvet tuletõrje järelevalve organid.

tida mürgiste gaaside või tolmu sattumist õhku, peavad olema täielikult isoleeritud teistest tööruumidest ja peavad olema varustatud säärase ventilatsiooniga, et kahjulikud gaasid, aurud või tolmu mingil viisil ei saaks tungida nendesse teistesse tööruumidesse.

65. Ruumid ja kambrid, milliseid tootmistingimuste tõttu tuleb eriti selleks täita gaasidega või mürgiste aurudega, tuleb enne tööliste sisseminekut täielikult tühjendada neid täitvaist aurudest ja gaasidest. Selleks peavad olema ehitatud täiesti ratsionaalsed seadised ja tarvilikel juhtudel tuleb sanitaarinspektsiooni juhendite kohaselt kasutada aurude ja gaaside neutraliseerimist või absorbeerimist teiste ainetega või muid võtteid, mis kõrvaldavad gaaside ja aurude kahjuliku mõju töötajatele.

66. Protsesside käigu jälgimist ja esemete mitmesuguseid ümberpaigutamisi kambris tuleb teostada väljastpoolt.

Märkus: Neil juhtudel, kui tootmistingimuste tõttu tuleb tööd teostada kambri sees, ei või seda lubada muidu kui sanitaarinspektsiooni loal ja arvestades tema määratud ettevaatusabinõusid, ning samuti tingimusil, et töölistele antaks tarvilikud kaitsevahendid (maskid, respiraatorid jm.).

67. Aparaatide ja seadiseid, milledeks tekivad gaasid, aurud ja tolmu, ei tohi avada enne, kui tolmu on täielikult settinud ja gaasid või aurud kõrvaldatud. Olenemata sellest tuleb töölised, kes avavad aparate ja seadiseid varustada respiraatoritega ja gaasitorbikutega.

68. Maatükid, milledeks kavatsetakse püstitada hooned nakkushaiguste suhtes ohtlike produktide töötlemiseks, tuleb sanitaarinspektsiooni poolt ja tarviduse korral sanitaar-veterinaar-järelevalve poolt üle vaadata enne ettevõttele ehitusloa väljaandmist.

69. Kõik osakonnad ja õued, mis on määratud tehnilisteks operatsioonideks nakatavate ainetega, tuleb sanitaarinspektsiooni nõudmisel piirata kõrge, tiheda plankaiaga.

70. Esemete ja ainetega transpordimist, mis tulevad töötlemisele ettevõttes, kus teostatakse paragrahvis 69 nimetatud tehnilisi operatsioone, on lubatud teostada kasutades ainult otstarbekohaselt ehitatud seadiseid (kinnised, kergelt puhastatavad veokid jms.), millede konstruktsioon on kinnitatud sanitaarinspektsiooni poolt.

71. Igasuguseid tööprotsesse nagu: lahtipakkimine, sissepakkimine, kaalumine jne. võib teostada ainult eriti selleks määratud ruumides. Nende ruumide põrandad ja seinad peavad olema

kaetud vedelikukindlate ja kergesti puhastatavate materjalidega (glasuuritud plaadid, õlivärv jms.).

72. Nakkuse suhtes ohtlikud esemed ja ained, mis ei ole enne desinfitseeritud, tuleb enne töötlemisele minekut desinfitseerida, milleks peavad olema ehitatud otstarbekohased seadised (desinfitseerimiskambrid, autoklaavid). Sääraste seadiste projekt ja nende kasutamise juhendi projekt tuleb esitada kinnitamiseks sanitaarsele järelevalvele. Töid tuleb teostada alatise, täiesti kompetentse järelevalve all.

73. Töötlemisele tulevate nakkusohtlike produktide ja materjalide registreerimise ja arvelevõtmise ning nende läbimineku kohta edaspidistest töötlemisfaasidest tuleb pidada nõorraamatuid kindlaksmääratud vormi kohaselt.

74. Igasuguseid nakkuste suhtes ohtlikke jäätmeid ja kõrvalprodukte tööstustes võib kõrvaldada ainult kohtadesse, mis sanitaarspektsioon selleks otstarbeks on kohaseks tunnistanud alles pärast nimetatud jäätmete ja produktide nakkusohutuks tegemist.

75. Nakkuse suhtes ohtlikes tööstustes kasutatavad tööriistad, tööülikonnad ja kaitsevahendid tuleb perioodiliselt desinfitseerida. Töölistele tuleb anda käte pesemiseks desinfitseerivaid vahendeid.

IX peatükk

Mustuse ja kõvade jäätmete kõrvaldamine ja roiskvete ärajuhtimine

86. Mustuse kõrvaldamiseks peab olema ehitatud uhtkanalisatsioon roiskvete järgneva ratsionaalse puhastamisega bioloogilisel või muul viisil.

87. Kui ühel või teisel põhjusel ei ole võimalik ehitada uhtkanalisatsiooni, võib kasutada mustuse äravedamist.

88. Mustuseaugud peavad olema ehitatud sääraselt, et nad ei saaks olla õhu, pinnase või põhjavete nakatamise allikaks. Nad peavad asuma väljaspool töö- ja eluruumide seinu.

89. Mustuseaugud peavad olema ehitatud sääraselt, et nad oleksid ülevaatamiseks ligipääsetavad ning et neid oleks kerge tühjendada ja puhastada. Nad peavad olema kaetud tihedate kaantega.

90. Mustuseauke tuleb tühjendada nii sagedasti, et nende sisal-

dise ülemine pind ei oleks maapinnale lähemal kui 0,35 m ($1/2$ arssinat).

91. Mustuseveo vaatide ja mustuse mustuseaukudest vaatidesse pumpamise seadiste ehitus peab olema säärane, et oleks välditud vaatide määrdumine väljastpoolt ja maapinna reostumine mustusega ning paha lõhna levimine vedamisel.

92. Mustust ja prügi võib välja vedada ainult kohtadele, mis sanitaarinspeksioon tunnistab selleks otstarbeks kohaseks.

93. Prügiheitelkohtade loomisel tuleb tarvitusele võtta abinõud jõgede, ojade, tiikide ja orgude, samuti naaber-maatükkide reostumise vältimiseks.

94. Kõvu tootmisjäätmeid ei tohi laiali pilduda õue, vaid nad tuleb kohe kõrvaldada või põletada, või hoida eriti selleks otstarbeks määratud kohtades. Kui aga tootmisjäätmed võivad tuulega kergesti laiali kanduda, tolmu tekitada või mädanema minna, mille tõttu nad tekitaksid lehma või oleksid ohtlikud nakkuse või mürgitamise mõttes ja kui neid seejuures tootmistingimuste tõttu pole võimalik kohe kõrvaldada või põletada, siis peab neid hoidama kinnistes ruumides või üldse niiviisi, et töölised ja ümbuskonna elanikud ei kannataks tolmu ja paha lõhna all ega oleks ohustatud nakkusest.

95. Kõikide tootmisel tekkivate roiskvete, samuti maja- ja reovete juhtimine loomulikesse veekogudesse, orgudesse, läbivoolu kanalitesse, nõgudesse, kraavidesse ja tööstuslikule ettevõttele mittekuuluvatele naaber-maa-aladele ilma eelneva ratsionaalse puhastamiseta on keelatud.

Märkus: Tootmisel tekkivate mitteroiskunud vete (kondentsvesi, jahutusvesi jms.) ärajuhtimist ilma eelneva puhastamiseta võib lubada sanitaarinspeksioon kokkuleppel Tervishoiu RK kohaliku organi sanitaarse järelevalvega.

96. Tingimata on keelatud roiskvete juhtimine immutuskaevudesse ja arteesia-puuraukudesse.

97. On keelatud üldkasutuses olevates veekogudes ja jõgedes kangaste pesemine pärast värvimist, pleegitamine ja viimistlemine; nahkade ja villa ning karusnahatoodete leotamine ja pesemine; lina, kanepi ja puukoorte leotamine ning kõik muud operatsioonid, millega kaasub vee roiskumine.

103. Käesolevate kohustuslike eeskirjade jõustumisega tühistatakse „Üldkohustuslikud eeskirjad tööstuslike ettevõtete ehitamise ja korrashoiu kohta“, mis on kinnitatud Töö RK poolt 23. veebruaril 1920.

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus ehitus- ja hooajatöödel töötajate majutamise ja varustamise kohta

(Avaldatud ENSV T 1940, 39, 454)

I

1. jagu

Üldeeskirjad

§ 1. Kui kohakindlaid ehitus- või hooajatöid teostatakse väljaspool linna administratiivpiire ja neil töodel töötajaid pole võimalik majutada olemasolevates elamutes 3-kilomeetrilise raadiusega piirkonnas, arvates tööde kohast, siis peab tööde teostaja enne tööde algust püstitama vajalikul määral ajutisi elamuid töötajate majutamiseks.

§ 2. Ajutiste elamute püstitamine pole kohustuslik, kui tööde teostaja poolt on tasuta korraldatud töötajate vedu töökohale ja töökohalt tagasi, misjuures edasi ja tagasi sõiduks ei või kokku kuluda aega üle ühe tunni tööpäeva vältel ning veoki peatuskohad töötajate pealevõtmiseks ja mahalaskmiseks ei või asuda üle 3 km kaugusel töötaja elu- või majutuskohast.

Tuulistel, külmadel või vihmastel ilmadel peavad lahtised veokid olema varustatud kinnise kattega.

§ 3. Kui § 1 nimetatud tööde piirkonnas majutatud töötajatel ei ole võimalik kasutada sauna ning lasta pesta pesu, siis peab tööde teostaja majutuspiirkonnas arvama sauna ning pesuköögi pesu kuivatamise ja triikimise võimalusega.

§ 4. Kui § 1 nimetatud tööde piirkonnas majutatud töötajatel ei ole võimalik saada toiduaineid vajalikul määral, või kui toidu valmistamine nende majutamiskohtadel ei ole võimalik, siis peab Kaubanduse Rahvakomissariat korraldama töötajate toiduainetega varustamiseks vajalikul määral kauplusi või einelaid; vastavad selleks vajalikud ruumid peab andma tööde teostaja.

2. jagu

Üldnõuded elu- ja kõrvalhoonete kohta

§ 5. Ajutised elamud ja kõrvalhooned peavad vastama ehituselt kasutamiseaja kliimatilistele tingimustele, olema küllaldaselt valgustatud ja õhustatud ning kuivad ja soojad.

Ajutised elamud tohivad olla ainult ühekordsed.

§ 6. Ajutised elamud ja kõrvalhooned tuleb ehitada kuiva ning mädanevaist orgaanilisist jättest reostamata pinnasega kohta.

§ 7. Ajutise elamu ja kõrvalhoonete seinad, põrandad ja laed olgu tihedad; hoonetes, mis on määratud külmal aastaajal kasutamiseks või elamiseks, peavad seinad, põrandad ja laed olema soojapidavad.

Põrandad, välja arvatud pesuköögi, sauna, käimla ja keldri põrandad, peavad evima puitkatte; muldpõrand on lubatav ainult keldris.

§ 8. Külmal ajal kasutatavate hoonete aknad peavad omama kahekordsed aknaraamid.

Külmal ajal kasutatavate elamute välisüksed peavad avanema tuulekotta või esikusse.

§ 9. Koridorid peavad olema niivõrd laiad, et ei oleks takistatud uste avamine ning liikumine, kuid mitte alla 1,20 m laiad. Kui koridori pikkus ületab 6,5 m, siis peab koridori laius olema vähimalt 1,75 m.

§ 10. Ühiselamiseks ja ühiskasutamiseks määratud ruumide üksed peavad avanema üldise väljapääsu suunas.

§ 11. Kõik elu- ja kõrvalruumid (köök, pesemisruumid, käimlad jne.) peavad olema valgustatud loomuliku valgusega. Akende valgustuspinna ja põrandapinna suhe peab olema: eluruumides ja köögis mitte alla $\frac{1}{10}$; koridorides, pesemisruumides, käimlates jne. mitte alla $\frac{1}{12}$.

§ 12. Elu- ja kõrvalruumide õhustamiseks peab olema tehtud aknaraamidesse õhuaknad. Iga ruumi õhuakende kogupind peab olema vähimalt $\frac{1}{100}$ ruumi põrandapinnast. Vajaduse korral tuleb võtta tarvitusele täiendavad abinõud ruumide õhustamiseks.

3. jagu

Eluruumid ajutises elamus

§ 13. Ajutise elamu iga eluruumi kõrgus peab olema vähimalt 2,50 m ja igas eluruumis peab olema õhuruumi vähimalt 8,75 m³ iga ruumis elutseva isiku kohta.

Eluruumides peab olema nähtavasse kohta üles pandud teatis, millel peab olema tähendatud ruumi kubatuur ja ettenähtud maksimumne elanike arv.

§ 14. Ajutise elamu eluruumid peavad olema köetavad. Eluruumide õhutemperatuur kütteperioodil ei tohi olla alla 16° C. Ilma voodrita metallahjude kasutamine pole lubatav.

Kui ajutist elamut kasutatakse ainult ajavahemikus 15. maist kuni 15. septembrini, siis ei tarvitse selle ruumid olla köetavad.

§ 15. Ajutise elamu igas eluruumis peab iga selles elutseva isiku jaoks olema voodi või koik ja kapp ning vajalikul määral laudu, istmeid ja rõivaste nagisid.

§ 16. Voodid või koigud peavad olema 2 m pikad, 0,7 m laiad ning 0,5 m kõrged. Ühisvoodite või ühiskoikude kasutamine ja voodite või koikude paaris asetamine ei ole lubatav.

Voodite või koikude kaugus välisseintest peab olema vähimalt 0,4 m. Voodite või koikude külgmise vahe peab olema vähimalt 0,4 m ning voodite või koikude otste vahe vähimalt 0,10 m.

Käigud voodi või koigu ridade vahel peavad olema vähimalt 0,7 m laiused, kusjuures väljapääsu peakäik peab olema vähimalt 1,4 m lai.

Kõige kaugemal asuv voodi või koik ei tohi välisuksest olla üle 25 m kaugel.

Iga voodi või koik peab olema varustatud õlgedega topitud ja korralikult kinniõmmeldud aluskotiga ja peaaluse kotiga ning voodilinate, padjapüüri ja tekiga.

§ 17. Naistöötajatele elamiseks määratud ruumid peavad asuma eraldi hoones või üldise hoone eraldatud osas, millest ei tohi olla läbikäiku meestöötajatele määratud ruumidesse.

4. jagu

Kõrvalruumid ajutises elamus

§ 18. Kõrvalruumidest peab ajutises elamus olema:

1) Pesemisruum, milles peab olema iga 10 seda ruumi kasutava isiku kohta vähimalt üks kraaniga või ventiiliga pesemis-koht.

Üldise eluhoone osas, mis on eraldatud naistöötajatele, peab olema eraldi asuv ja ainult naistöötajatele määratud pesemis-ruum.

2) Ühiskööök, milles peab olema iga 10 elaniku kohta vähimalt üks keedukoht. Pääs ühiskööki peab olema võimalik ilma väljast ringi minemata.

Toiduainete säilitamiseks peab ühisköögi juures olema lukustatav ning õhustatav toiduainete panipaik.

Ühisköök ei ole nõutav, kui töötajale antakse sooja toitu einelast.

3) Rõivaste kuivatamise ja rõivaste hoidmise ruumid vastava sisustusega.

5. jagu

Käimla

§ 19. Ajutise elamu elanikel peab olema kasutada käimla, milles iga 20 elaniku kohta peab olema vähimalt üks istekoht. Istekohad peavad asuma kinnistes kabiinides. Meestele ja naistele peab olema eraldi käimla.

Kuivkäimla ei tohi asuda elamule ligemal kui 12 m, kuid mitte kaugemal kui 40 m. Käimla peab asuma puhtveekaevudest vähimalt 15 m eemal ning asuma sellest allamäge.

§ 20. Kuivkäimla koobas peab olema varustatud kas puitainest, kivist või betoonist raketega ja põhjaga sääraselt, et vedelik ei saaks reostada ümbruse pinnast. Puitrakked peavad olema tõrvatud ning väljastpoolt tihendatud 0,35 m paksuse rasvase savi kihiga.

Kuivkäimla koobas peab olema varustatud õhustamistoruga, mis peab ulatuma üle katuse harja.

Kuivkäimla istmeaugud peavad olema kaanega suletavad.

6. jagu

Saun

§ 21. Töötajale ja nende perekonnaliikmeile peab olema võimaldatud sauna kasutamine vähimalt kord nädalas.

Kui naistele ja meestele pole eraldi sauna, siis peab neile määratama saunas käimiseks eriaeg.

Saunas pesupesemine on keelatud.

§ 22. Sauna kütmist, varustamist ja korrashoidmist ning sauna kasutajate rõivaste valvet peab korraldama tööde teostaja.

7. jagu

Ruumide korrashoid

§ 23. Ajutine elamu, selle eluruumid ja kõrvalruumid, samuti toiduainete panipaigad, einestamisruumid, pesuköök ning saun peavad olema hoitud alati puhtad ning korras.

Pimedal ajal tuleb elu- ja kõrvalruume valgustada kunstliku valgusega.

§ 24. Ajutises elamus peab alati saadaval olema keedetud vesi puhtast, kraaniga varustatud kinnisest nõust.

§ 25. Eluruumes, kõrvalruumes, esikuis, einestamisruumes jne. peab olema tarvilik arv veega varustatud süljekausse ja jää-nuste kogumise anumaid.

§ 26. Voodi või koigu aluskottide ja peaalusekottide aeg-ajaline pesemine ja täidise uuendamine peab toimuma tööde teostaja kulul.

§ 27. Voodipesu tuleb vahetada vähimalt kord nädalas; voodipesu pesemine peab toimuma tööde teostaja kulul.

§ 28. Tööde teostaja võib nõuda, et ajutisest elamust lahkuksid need elanikud, kes hoiatusest hoolimata rikuvad kodukorda; nende tööliste suhtes vabaneb tööde teostaja majutamise kohustusest.

8. jagu

Ajutiste elamute ümbrus

§ 29. Hoonete ümbrus olgu planeeritud selliselt, et sademete vesi ei voolaks hoonete alla ega koguneks loikudena hoonete ümbruse platsile.

§ 30. Jätete äraviskamiseks peab olema elamust 12 kuni 40 m kaugusel tihedate seintega ning tiheda kaanega vastav prügikast.

Roiskvee ärajuhtimiseks või äraviskamiseks peab olema tiheda kaanega kaetav roiskvee kaev.

9. jagu

Kodukord

§ 31. Ajutises elamus ja ühiskasutamiseks määratud kõrvalhoonetes peab olema pandud nähtavasse kohta kodukord.

§ 32. Kodukord peab eriti sisaldama:

- 1) juhendeid ajutiste elamute ühiskasutamiseks määratud ruumide ja kõrvalhoonete kasutamise korra kohta;
- 2) nõudeid puhtuse ja rahu kindlustamiseks;
- 3) juhendeid ruumide õhustamiseks ja kütmiseks;
- 4) juhendeid tuleõnnetuste vältimiseks.

§ 33. Kodukorra koostab tööde teostaja koos ametiühingu käi-

tisekomiteega ning esitab selle kahes eksemplaris tööinspektorile kinnitamiseks.

§ 34. Kui kodukord ei ole kooskõlas seaduste ja määrustega või sisaldab nõudeid, mis ilmselt kahjustavad elanike tervist või moraali, jätab tööinspektor selle kinnitamata.

Kui tööinspektor kinnitab kodukorra, saadab ta ühe eksemplari neist tööde teostajale tagasi kinnitumärkusega.

II

Käesolev määrus jõustub avaldamisega.

Käesoleva määruse alla kuuluvate käitiste kohta, kus töid on alustatud enne käesoleva määruse jõustumist, on vastava jaoskonna tööinspektoril õigus anda eritähtpäevi käesoleva määruse või selle osa rakendamiseks.

Tallinn, 1. novembril 1940.

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus külmal aastaajal välisõhus töötajate tervise kaitseks

(Avaldatud ENSV T 1940, 62, 774)

I

1. jagu

Üldeeskirjad

§ 1. Käesoleva määruse eeskirjad kehtivad kõigil tööaladel, välja arvatud:

- 1) veduri- ja rongiteenistuse tööalad,
- 2) liiklemisteede lahtihoidmise tööd,
- 3) vetel transpordi ujuvkoosseade tööd,
- 4) tehaste transpordi tööd,
- 5) päästetööd ja tööd õnnetuste vältimiseks ning
- 6) side- ja elektrivõrgu rikete kõrvaldamise tööd.

§ 2. Olenevalt välisõhu temperatuurist ja tuule kiirusest tuleb külmal aastaajal välisõhus või kinnises külmas ruumis töötajate tervise kaitseks tarvitusele võtta järgmised abinõud:

- 1) sisse seada soojendamiseks töövahetajad,

- 2) lühendada tööaja normaalkestvust,
- 3) tööd katkestada.

Kompensatsioonide määramisel kinnistes kütmata ruumides töötajatele tuleb nende tööd käsitada kui vastava temperatuuri juures tuulevaikse ilmaga tehtavaid välistöid.

§ 3. Soojendamiseks ettenähtud töovaheajad ja tööde katkestamisega kaotsiläänud aeg loetakse tööajaks ja tasutakse päevalga määra alusel.

§ 4. Juhtudel, kui välisõhus tehtavate tööde katkestamine tehnilistel põhjustel või ühiskondlikes huvides ei ole võimalik või kui välisõhus tehtavate tööde katkestamine kutsub esile nendest töödest sõltuva käitise või selle osa seisaku, tuleb töötajad tööle rakendada vaheldumisi.

§ 5. Kui ilmastiku oludest tingituna töötamine välisõhus katkestatakse, võidakse töötajad ajutiselt ümber paigutada soojadesse ruumidesse teistele, palgalepingus mitte ettenähtud töödele.

§ 6. Korraldused soojendamise vaheaegade sisseseadmiseks, tööpäeva lühendamiseks, tööde katkestamiseks või tööliste üleviimiseks soojadesse ruumidesse teistele töödele, teeb käitise juhataja, silmas pidades ilmastiku olusid ja käesoleva määruse eeskirju.

Omavoliline töovaheaegade tegemine, tööde katkestamine, tööpäeva lühendamine ja teistele töödele siirdumine pole lubatav.

2. jagu

Töovaheajad, tööpäeva lühendamise ja tööde katkestamise kord

§ 7. Töötajaid peab lastama soojendada iga tunni järele 10 minutiks, kui välisõhu temperatuur ja tuuletugevus töötsoonis on alljärgnevad:

Õhutemperatuur °C	tuule tugevus pallides
—8 kuni —13	5 kuni 8
—13 " —18	4 " 7
—18 " —30	

§ 8. Tööpäev tuleb lühendada 6 tunnile ööpäevas, kui välisõhu temperatuur ja tuuletugevus töötsoonis on alljärgnevad:

õhutemperatuur
°C
—18 kuni —25
—25 „ —30

tuule tugevus
pallides
4 kuni 6

Lühendatud tööpäeval on töötajail õigus kasutada soojendamiseks § 7 ettenähtud töövaheaegu.

§ 9. Töötamine tuleb katkestada, kui välisõhu temperatuur ja tuuletugevus töötsoonis on alljärgnevad:

õhutemperatuur
°C
—8 kuni —13
—13 „ —18
—18 „ —25
—25 „ —30
—30 või madalam

tuule tugevus
pallides
8 või rohkem
7 „ „
6 „ „
5 „ „

§ 10. Kui sajab tugevat lumelõrtsi või vihma, võib kaitise juhataja otsusel töid katkestada ka kõrgemal välisõhu temperatuuril ja vähemal tuulekiirusel kui § 9 ette nähtud.

§ 11. Töötsooniks käesoleva määruse mõttes loetakse 2 m kõrgust õhukihti, arvates maapinnast või alusest, kus asetsevad töökohad.

3. jagu

Soojendusruum

§ 12. Välisõhus tehtavatel kohakindlatel töödel, mis kestavad üle ühe kuu ja mida tehakse käesoleva määruse 2. jaos näidatud ilmastiku oludes, tuleb püstitada töökohale võimalikult lähedale soojendusruum. Soojendusruumina võib kasutada ka olemasolevat vastavat ruumi.

Lühema kestvusega töödel tuleb töökoha lähedusse asetada küdev väliahi või teha lõkketuli.

§ 13. Soojendusruumi põrand, seinad, lagi ning ukсед peavad olema tihedad ning küllalt soojapidavad. Katuse peab olema sademetekindel ning laeta ehitustel küllalt soojapidav.

§ 14. Soojendusruum peab olema küllaldaselt valgustatud ja kõetud ning varustatud istmetega, laudadega, rõivastenagidega ja panipaikadega toidu jaoks.

§ 15. Külmal ajal peab soojendusruumis saadaval olema keev vesi.

§ 16. Soojendusruum tuleb hoida alati puhas. Jätete äraviskamiseks peab olema jäteteanum, mida tuleb tühjendada vähimalt kord päevas.

II

Käesolev määrus jõustub avaldamisega.

Tallinn, 6. detsembril 1940.

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus töötajale antava piima, gaseeritud soolavee ja eriseebi kohta

(Avaldatud ENSV T 1941, 42, 637)

I

Avaldada eestikeelses tõlkes teadmiseks ja täitmiseks:

1. Tööliste ja teenijate kategooriate nimekiri, kellele erilise kahjustatavuse pärast antakse tööpäeval 0,5 liitrit piima ööpäeva kohta (NSVL Töö Rahvakomissari määrused 27. septembrist, 20. juunist ja 20. augustist 1923, 8. aprillist 1924, 27. jaanuarist ja 2. aprillist 1926 — Töö RK Teataja 1923, 6/30; 1924, 16; 1926, 6 ja 15—16).

2. Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu sekretariaadi sundmäärus 11. juunist 1934 kuumades töökodades töötavate tööliste varustamisest gaseeritud soolaveega ning Instruktsioon ratsionaalse joogirežiimi rakendamiseks kuumades töökodades (ÜAÜKN Büllet. 1934, 13—14).

3. Tööliste kategooriate nimekiri, kellele lisaks käitise pesemiskohtadel olevale seebile peab antama eriseebi kodus tarvitamiseks 400 g kuus (NSVL Töö Rahvakomissari määrus 20. septembrist 1923 — Töö RK Teataja 1923, 6/30).

II

Tööliste ja teenijate kategooriate nimekiri, kellele erilise kahjustatavuse pärast antakse tööpäeval 0,5 liitrit piima ööpäeva kohta ja Tööliste kategooriate nimekiri, kellele lisaks käitise pesemiskohtadel olevale seebile peab antama eriseebi kodus tarvitamiseks 400 g kuus, panna kehtima hiljemalt 15. päeval ning sundmäärus kuumades töökodades töötavate tööliste varustamisest gaseeritud soolaveega — hiljemalt 30. päeval pärast käesoleva määruse avaldamist.

Tallinn, 11. aprillil 1941, Nr. 646.

Töölise ja teenijate kategooriate nimekiri, kellele erilise kahjustatavuse pärast antakse tööpäevadel 0,5 liitrit piima ööpäeva kohta¹

I. Mäetööstus

Töödel koksiahjude juures. 1) Tunnelitöölised. 2) Gaasitöölised. 3) Regeneereerijad. 4) Haakijad.

Töödel tsüaani, affinaaši ja plii tehastes. 5) Lahustajad. 6) Sulatajad. 7) Ekstraheerijad. 8) Vaatlejad. 9) Laborandid.

II. Metalliumbertöötamise tööstus

Maagi ja tulekindlate ning lihvimise materjalide põletamine. 1) Maagi põletajad vase sulatamise tehastes. 2) Dolomiidi põletajad dolomiidi ahju juures.

Koksitootmine. 3) Töölised koksistamise ahjude juures süsinikhapendi ja väävlisgaasi olemasolul.

Generaatorgaasi tootmine. 4) Töölised gaasigeneraatorite juures.

Vase sulatamine. 5) Töölised põletamise ja sulatamise juures šahtahjudes. 6) Töölised vasesulamite valamise juures.

Plii sulatamine. 7) Kõik töölised, kes tegutsevad vahetult plii ja pliimaakide sulatamisel.

Pleki ja tsingitud raua tootmine. 8) Peitsijad. 9) Tinutajad. 10) Tsinkijad. 11) Hapestajad (korrastajad).

Traaditootmine tõmbepinkidel. Lõõmutamise töö. 12) Lõõmutajad töödel pliivannidel ja kloorbaariumi vannidel.

Lehtraua ja katusepleki valtsimine. 13) Töölised lehtede peitsimisel.

Metallide sadendamine galvaanilisel teel ja metallide keemiline töötlemine. 14) Töölised vase, nikli, tsingi, tina ja teiste metallide galvaanilise sadestamise alal, nagu: tsinkimine, galvanoplastika jt. tsüaanlahusega töötamisel. 15) Peitsijad. 16) Oksüdeerijad (keemilisel viisil).

Kõrgahjul tootmine. 17) Täitjad kõrgahju rõdul.

¹ Terve rea tööstusharude kohta on kinnitatud täiendavaid nimekirju.

Valamise tööd. 18) Vase ja tema sulamite sulatamise ja valamisega vahetult tegutsevad töölised.

Vase-katelsepa, plekksepa ja jootmise tööd. 19) Töölised pliitoodete jootmise alal.

Elektrilampide tootmine. 20) Klasisijootmine (veegaasi põletiga töötamisel). 21) Lampide tühjaks pumpamine (elavhõbeda pumpadega töötamisel).

Kaablitööd. 22) Kaablite pliitajad ja kaablite jootjad.

Akumulaatorite tootmine. 23) Plaatide valamine. 24) Plii akumulaatorite jootmine. 25) Akumulaatorite laadimine.

Märkus: Kõikidele loetletud kutsealal töötajatele antakse üks pudel piima, kusjuures piima andmine toimub vaid nendel päevadel, mil nad teostavad töid, mille juures eritub gaase.

III. Keemiatööstus

1. Keemia — põhitööstus

Väävel-, lämmastik- ja soolhappe tootmine. 1) Tootmisel vahetult tegutsevad töölised (töölised ahjude, kambrite, kolonnide jm. juures).

Arsenipreparaatide tootmine. 2) Tootmise kõikide järkude töölised.

Nitriidi tootmine. 3) Tootmise kõikide järkude töölised.

Kroomsoolade, kloori ja kloorlubja tootmine. 4) Tootmises vahetult tegutsevad töölised.

Lämmastikhapuplii tootmine. 5) Tootmises vahetult tegutsevad töölised.

Sööbeleheliste tootmine. 6) Töölised potiosakonnas ja lubja väljalaadijad sõõridel.

Väävliisnaatriumi tootmine. 7) Töölised ahjude juures väävliisnaatriumi tootmisel.

Akumulaatorhappe tootmine. 8) Töölised väävelhappe puhastamisel väävelvesinikuga.

Passiirsoola tootmine. 9) Tootmises vahetult tegutsevad töölised.

Oksüdeeritud happe tootmine. 10) Tootmises vahetult tegutsevad töölised.

2. Kummisaaduste tootmine

11) Töölised, kes tegutsevad kriidi ja sõtkumise laboratooriumides. 12) Töölised faktise külmal ja soojal keetmisel. 13) Külma vulkaniseerimisega tegutsevad töölised. 14) Töölised, kes vahe-

tult tegutsevad kummeerimisega masinatel. 15) Töölised, kes tegutsevad määrde valmistamisega segamise masinates (mastikaatorid). 16) Kummiliimi valmistamise ja valamise ala töölised. 17) Töölised špredingmasinatel. 18) Töölised vahariide kuivatamise alal. 19) Kehtetu. 20) Määrde osakonna töölised. 21) Töölised värveldusainiku valmistamise alal.

3. Püssirohu ja lõhkeainete tootmine

Püroksüliini ja suitsuta püssirohu tootmine. 22) Nitreerimise osakonna töölised. 23) Töölised suitsuta püssirohu pressimise alal.

Dünamiidi ja teiste lõhkeainete tootmine. 24) Nitreerimise osakonna töölised. 25) Töölised nitroproduktide pesemise, kristalliseerimise, segamise, kuivatamise ja nende pakkimise alal. 26) Töölised doseerimise, värskendamise ja hapete denitreerimise alal.

Mürskude tootmine. 27) Töölised, kes tegutsevad lõhkeainete ümberkallamisega, sulatamisega, mürskude kinnivalamisega ja lõhkeainete puurimise ning lõikamisega.

Lõhkekapslite tootmine. 28) Töölised paukelavhõbeda tootmise alal. 29) Töölised paukelavhõbedaga süतिकsegu valmistamise alal (segamine, kuivatamine, kaalumine, sorteerimine jt.). 30) Töölised kapslite laadimise ja proovimise alal.

4. Klaasi- ja portselani-fajansi tootmine

Klaasi tootmine. 31) Fluorvesinikhapega peitsijad.

Peeglitootmine. 32) Peitsijad.

Portselani-fajansi tootmine. 33) Kastjad ja võõpajad pliid sisaldava võõbaga töötamisel.

5. Keemia-farmatseutiline tööstus

34) Elavhõbeda soolade (sublimaat, kalomel, lämmastikhapu elavhõbe, joodelavhõbe) töötlemisega tegutsevad töölised. 35) Lämmastikhapu hõbeda ja vismuti tootmisega tegutsevad töölised. 36) Arseenhappe tootmises tegutsevad töölised. 37) Arsaanihappe tootmises tegutsevad töölised. 38) Nitroksüfeniil-arsin-happe tootmises tegutsevad töölised. 39) Salvide osakonnas elavhõbedaga töötajad.

6. Orgaaniliste värvide tootmine

(aniliinvärvide tööstus)

40) Töölised, kes tegutsevad süsivesinikkude nitreerimisel. 41) Töölised lämmastik- ja väävelhappe segamise alal (nitree-rija segu). 42) Töölised nitroproduktide, nitrobensooli jt. taan-damise alal. 43) Töölised alisariinvärvide tootmisel antrahinoni sulfeerimise alal. 44) Töölised kloreerimise alal (kloorbensooli ja klooräädikhappe saamine). 45) Väävliliste ja happeliste vär-vide tootmise töölised. 46) Töölised asovärvide ja happeliste vär-vide tootlemise alal. 47) Töölised meldonoolsinise ja metüülvioletti värvide tootlemise alal. 48) Töölised, kes tegutsevad orgaaniliste pastavärvide kuivatamisega. 49) Töölised veskil ja orgaaniliste värvide trumlitel. 50) Tootmises produktide ettevalmistamise alal töötajad. 51) Tööstuslike laboratooriumide keemikud ja laboran-did (tingimusel, et nad on tööl kogu päeva jooksul). 52) Plii sulat-tajad. 53) Keemiaosakondade lukksepad, kes töötavad osakon-dades perioodiliselt. 54) Töölised, kes tegutsevad töös fosgeeni juures: a) ooleumist ja kloorvesinikhappesest kloorsulfoonhappe saamine, b) toluoolsulfaadi saamine, d) hapendumine. 55) Töö-lised, kes vahetult tegutsevad äädikanhüdriidi tootmises. 56) Töö-lised, kes vahetult tegutsevad salvarsaani tootmises. 57) Tööli-sed, kes vahetult tegutsevad arseenihappe tootmises. 58) Tööli-sed, kes vahetult tegutsevad fenooli tootmises. 59) Töölised, kes vahetult tegutsevad paranitroaniliini tootmises. 60) Töölised, kes vahetult tegutsevad betanaftoli tootmises. 61) Töölised, kes vahe-tult tegutsevad kloorväävli tootmises. 62) Töölised, kes vahe-tult tegutsevad arseenhappe anhüdriidi tootmises. 63) Töölised, kes vahetult tegutsevad filter-pressi tootmises. 64) Töölised, kes vahetult tegutsevad N-happe tootmises. 65) Töölised, kes vahe-tult tegutsevad alfanafüülamiini tootmises. 66) Töölised, kes vahe-tult tegutsevad arseenhapunaatriumi tootmises. 67) Töölised, kes vahetult tegutsevad väävlisnaatriumi tootmises. 68) Töölised, kes vahetult tegutsevad bisulfiidi tootmises. 69) Lukksepad, tünder-sepad ja puusepad, kes töötavad katkestamatult loetletud osa-kondades.

7. Mineraalvärvide (lakkvärvide) tootmine

70) Töölised, kes tegutsevad igasuguste pliivärvidega, samuti ka vaserohelise tootmise ja peenendamisega. 71) Aerolakkide tootmise töölised. 72) Hõõrutud pliivärvide tootmise töölised.

73) Menningi tootmise töölised. 74) Remonditöölised päevadel, mil nad töötavad loetletud tootmistes.

8. Lämmastavate vahendite ja keemiliste mürskude laod

75) Sorteeri- ja laduajad. 76) Keemikud. 77) Pürotehnikud. 78) Laduajad. 79) Laadijad.

9. Saturn-suhkru tootmine

80) Tsentrofuugi täitjad. 81) Pliisoolade peitsijad. 82) Saturn-suhkru keetjad. 83) Saturneerijad. 84) Töölised saturn-suhkru kuivatamise alal.

10. Söe, elemendi ja tahma tootmine

85) Töölised aglomeraatorite täitmise alal. 86) Töölised elektro-lüütide koostamise alal. 87) Sissepanijad. 88) Töölised elavhõbeda lahuste koostamise alal. 89) Töölised tsingi amalgeerimise alal. 90) Klooristsingi valmistajad. 91) Vasegrafiitijad. 92) Elementide pressijad.

IV. Tekstiiltööstus

1) Kloorlubja (lahuse) valmistajad. 2) Hüdro-sulfiidi, hüdro-sulfiitvärvide, sulfiitvärvide ja väävliliste värvide lahuste valmistajad. 3) Plusseerijad musta aniliini plusseerimise masinatel. 4) Värvijad plusseerimise masinatel ja dzigeritel töödel väävliliste värvidega. 5) Musta aniliinplussi valmistajad. 6) Töölised aurutamise jaoskonnas, keedumajas, kuivatises ja srelnimises. 7) Pleegitajad villase tootmises. 8) Töölised ja teenijad kange kloori vannidel (lõnga kloõrimine varbadel) linatööstuses. 9) Pleegitamise osakonna pleegitajad puuvilla tööstuses.

Märkus: Piima ei anta töölistele aurutamise jaoskonnas juhtudel, kui viimane on isoleeritud srelnimisest.

V. Nahatööstus (karusnaha tootmine)

1) Värvijad.

VI. Toidu- ja maitseainete tööstus

Tubaka tootmine. 1) Kitkujad. 2) Käsitsi kuivatajad. 3) Puitajad.

Mahorka tootmine. 4) Käsitsi kuivatajad (rehel). 5) Käsitsi kok-

kusidujad. 6) Pressimine (valtside ja tampide) osakonna töölised kohtventilatsiooni puudumisel.

Nuusktubaka tootmine. 7) Ettevalmistavate osakondade töölised (valtsijad, tõukajad, renni ja presside juures).

VII. Kirjutuspaberi tootmine

Kloori jaoskond. 1) Klooritajad lahustamise alal. 2) Abilised. Pergamendi jaoskond. 3) Vanem tööline. 4) Õliga töötajad.

Happe jaoskond. 5) Kõik töötajad happe jaoskonnas.

Märkus: Remonditöölised päevadel, mil nad töötavad jaoskonnas.

Fiibri tootmine. 6) Fiibri töölised. 7) Aurutajad. 8) Leotajad.

VIII. Polügraafiatööstus

1) Tähevalajad. 2) Stereotüüperid. 3) Tsinkograafia peitsijad. 4) Pronkseerijad. 5) Tsingil notograaferijad.

IX. Ehitusasjandus

1) Pliivärvidega töötavad maalrid. 2) Töölised keraamiliste toodete plii vööbaga vööpamise alal. 3) Töölised pliivööba massi koostamise alal.

X. Kommunaalmajandus

Gaasitehas

1) Retordi jaoskonna töölised. 2) Puhastamise jaoskonna töölised. 3) Aparaadijaoskonna töölised. 4) Lugejate- ja regulaatoritejaoskonna töölised. 5) Vegaasi tootmise ala jaoskondade töölised. 6) Ammoniaagijaoskonna töölised. 7) Gaasilugejate (gaasimõõtjate) remonttöökoja töölised. 8) Töölised, kes alatiselt töötavad gaasivõrgu remondi alal.

Vesivarustus

9) Töölised kloori lahustamise juures.

XI. Raudtee- ja veeteetransport

1) Vedurite, aurikute ja kohakindlate katelde suitsutorude läbi puhujad ja läbilööjad. 2) Söeküttega vedurite koldetuhakastide räbu kõrvaldajad ja puhastajad, kes vahetult tegutsevad tööga kogu tööpäeva kestel. 3) Kuumade vedurite eesmistes suitsukambrites jooksva remondiga tegutsevad lukksepad ja katel-sepad töötamisel kogu tööpäeva kestel.

Kuumades töökodades töötavate tööliste varustamisest gaseeritud soolaveega

1. Kuumade töökodade tööliste töötingimuste tervendamise ja töövõime tõstmise eesmärgil on käitised kohustatud tasuta varustama töölisi gaseeritud soolaveega, mis sisaldab 0,5% keedusoola (kloornaatriumi); vee gaseerimine peab toimuma süsihappegaasiga.

2. Kuumadeks töökodadeks loetakse: kõrgahju-, martinahju-, valtsimis-, lõõmutamis- ja teised metallitööstustöökodad, klaasi-sulatamistöökodad, portselani-, fajansi- ja telliskivitehaste kolled jms.

Töökodad, kus korraldatakse tööliste varustamist gaseeritud soolaveega, määratakse kindlaks sanitaar-tööinspektsiooni poolt kokkuleppel käitisega.

3. Tööliste gaseeritud soolaveega varustamise korraldamise ülesanne lasub käitisel.

Järelevalve gaseeritud soolavee õige käsitamise ja valmistamise ning sellega varustamise üle lasub käitise tervishoiupunktidel sanitaar-tööinspektsiooni kontrolli all.

4. Tööliste gaseeritud soolaveega varustamiseseadeldiste metallpindade oksüdeerimise vältimiseks tuleb seadeldised tinutada või katta mõne teise pliidi mittesisaldava metalliga.

Gaseeritud soolaveega varustamiseseadeldised peavad omama rakised, mis tagavad joogile tootmistingimustele vastava temperatuuri.

Kuuma töökoja kõigi tööliste veega varustamisel peab arvestatama 4—5 liitrit inimese kohta vahetuses.

5. Tööliste varustamine gaseeritud soolaveega ei vabasta käitist kohustusest varustada loendatud töökodade töölisi joogikõlbliku mageda veega üldistel alustel.

6. Valmistamine ja tööliste varustamine gaseeritud soolaveega peab toimuma ÜAÜKN erijuhendi alusel.

Instruktsioon ratsionaalse joogirežiimi rakendamiseks kuumades töökodades

Kuumade töökodade töötingimused põhjustavad tööliste ohtralt higistamise, mis ilmselt on vajalik õigeks termoreguleerimiseks ja mis kutsub seejuures esile tunduvat vee- ja soolakadu inimese organismist.

Mage vesi, mida kuumade töökodade töölised tarvitavad suurtes kvantumites, ei suuda tervenisti täiendada vee, peaaesjalikult aga soola kahanemist.

Kestev töö tugeva soojuskiirguse või kõrge temperatuuri juures, seda enam, et see on seotud suure füüsilise pingega, võib kutsuda esile mageda vee ohtral joomisel organismi ülesoojendamise ning soola- ja veehulga vähenemise organismis. Sellepärast on kuumades töökodades vaja joogirežiimi ratsionaliseerida.

Terve rea katsetustööde alusel, mida teostas Töötervendamisinstituut käitistes, tuleb tunnistada kõige ratsionaalsemaks joogirežiimiks kuumade töökodade töölisele gaseeritud soolalahuse tarvitamist.

Selle paremused on:

- 1) kaotatud soola asendamine;
- 2) töö juures kuumas töökodas keha harilikult kõrge temperatuuri alandamine;
- 3) higistamise vähenemine;
- 4) joogi hea maitse;
- 5) enesetunde paranemine ja ühes sellega töötodangu osaline tõusmine.

Joogi koosseis: 0,5 protsenti (5 g l liitri vee kohta) keedusoola (kloornatriumi) ja süsihappegaas, mis sisestatud lahusesse 3—7 atmosfääri rõhu all.

Valmistamistehnika

1. Suures tehases tuleb üles seada saturaator, mille maht peab vastama antud ettevõtte kuumade töökodade töölise arvule, lähtudes arvestusest 4—5 l iga töötaja kohta vahetuses.

2. Joogi valmistamisel valatakse saturaatorisse vajalik hulk keedetud või täiesti puhast vett (puurkaevust), lisatakse juurde

kloornaatriumi, arvestades 5 g 1 liitri kohta, segatakse saturaatori ratta abil ja siis laaditakse söehappegaasiga (CO₂) eelpool-tähendatud rõhu juures.

CO₂ laadimine on võimalik kahel viisil:

1) kas gaasitehastest kohale toodud spetsiaalballoonidest valmis söehappega;

2) või kriidist ja väävelhapest erilises aparaadis saadud, mis ühendatud saturaatoriga puhastajate läbi.

Ettevõttel, millel on mitu kuuma töökoda, on võimalik varustada kahel viisil töölisi:

a) tsentraalselt asuvasse töökotta seatakse üles üks suur saturaator, millest vesi teistesse töökodadesse tuuakse balloonides;

b) igas töökojas seatakse üles vastava suurusega saturaator.

3. Saturaator seatakse töökojas üles võimalikult kaugemale soojusallikast, soovitav varjatuna (putka). Saturaatori juures peab olema mehhaaniline klaasidepesija.

4. Joogi valmistajaks ja seadeldise järelevaatajaks peab olema määratud spetsiaalne isik.

5. Joogi koosseis ja seadeldise hügieeniline hoidmine peab olema tervishoiupunkti alatise järelevaatuse all.

Lisa nr. 4

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu
11. aprilli 1941 määruse nr. 646 juurde.

Tööliste kategooriate nimekiri, kellele lisaks käitise pesemis-kohtadel olevale seebile peab antama eriseepi kodus tarvitamiseks 400 g kuus

I. Mäetööstus

Söe ja maagi tootmise ning töötlemise alal

1) Kõik allmaa-töölised söe tootmise alal. 2) Kõik allmaa-töölised maagi ja teiste kasulikkude kaeviste tootmise alal keha määrdumisel. 3) Söe kärutajad, sorteerijad, laadijad ja tükeldajad. 4) Töölised terrikonidel. 5) Pressijad ja teised töölised, kes tegutsevad brikettide kuivatamise tehastes. 6) Šlamijad (süsi). 7) Koristajad. 8) Räbu vedajad. 9) Aheraine sorteerijad. 10) Laadijad ja masinistid koksiahjudel.

Turba tootmise alal

11) Kraavikaevajad. 12) Vastuvõtjad (ladujad). 13) Kokkupanijad. 14) Karjeeritöölised.

Nafta tootmise ja töötlemise alal

15) Puuri pidurdajad. 16) Puuri võtmemehed. 17) Trossi jatkajad. 18) Vardamehed. 19) Paagimehed. 20) Kudroonimehed. 21) Puhastajad. 22) Tõrvamehed. 23) Tooraine kallajad. 24) Destilleerijad. 25) Tööstus-katelsepad. 26) Lukksepad ja puusepad tornide remondi alal. 27) Määrijad tornide juures.

II. Metallitöötlemise tööstus

1) Valtsijad kuumtöötlemises. 2) Kupolahjutöölised. 3) Väljalaskjad kõrg- ja kupolahjude juures. 4) Gaasigeneraatorimehed gaasigeneraatori juures. 5) Täitjad kõrgahju rõdul. 6) Täitjad kupolahju juures. 7) Kütjad ja tulepesa kohendajad käsitsi täitmisel. 8) Katlapuhastajad. 9) Põletajad ja kärutajad maagi, dolomiidi ja teiste materjalide põletamisel. 10) Pottsepad tehaste tootmisahjude remondi alal. 11) Söepressijad. 12) Laadijad söe laadimise, veo ja tõste juures. 13) Tellise- ja valujaoskonna töölised materjali peenendamisel. 14) Tõrvatöölised gaasijuhtmete ja generaatorite juures. 15) Metallihujad ja poleerijad kuivihumise pinkidel ekshaustorite puudumisel. 16) Vormijad. 17) Töölised malmi ja muu valu puhastamisel. 18) Tuhakõrvaldajad küttekollete juures. 19) Tükeldajad kivi, maagi ja räbu purustamisel. 20) Lukksepad ja montöörid, kes töötavad alatiselt kanalisatsioonini ja veejuhtmete võrgu remondi alal. 21) Töölised kaablite broneerimise alal. 22) Töölised kaablite, juhtmete ja nõõride immutamise alal. 23) Töölised kaablite tinatamise alal.

III. Keemiatööstus

1. Keemia põhitööstus

1) Töölised püriidi jahvatamisel ja sõelumisel. 2) Töölised püriidiahjudel (käsi- ja mehhaanilistel). 3) Töölised kroomkollase ja kroommaarjase tootmisel, kes vahetult tegutsevad tootmises. 4) Töölised passiirsoola tootmisel (salpeetri ja arseeni segamine). 5) Töölised fosforidiveskitel ja supersfosfaadi käsitsi pakkimisel. 6) Töölised, kes tegutsevad püriidi põletisjäägi- ja rauavärvide

(muumia ja menningi) jahvatamisega. 7) Töölised muumia ja menningi põletamise ahjude juures.

2. Kummisaaduste tootmine

8) Kriidijaoskonna, segamiskambri ja laboratooriumitöölised.
9) Töölised kalosside lakeerimise jaoskonnas. 10) Töölised laki keetmise osakonnas. 11) Töölised kummi sorteerimise ja peenendamise alal. 12) Töölised eboniittoodete lihvimise ja treimise alal.

3. Mitteorgaaniliste värvide (lakkvärvide) tootmine

13) Kõik tootmise töölised, välja arvatud need käitised, kus on võimaldatud igapäevane duši ja sauna kasutamine.

4. Gaasimaskitöökojad

14) Gaasimaskide õhutakistuse töölised. 15) Töölised täitmisel.
16) Värvijad. 17) Mustatöölised.

5. Lämmastavate vahendite ja keemiliste mürskude laod.

18) Sorteerijad, keemikud, pürotehnikud, ladujad, laadijad.

6. Laskemoonalaod

19) Töölised lõhkeainete, keemiliste produktide ja varustamistoodete vastuvõtmisel ja väljaandmisel.

7. Utilisatsioonitehased

20) Töölised, laadijad, rasvakeetjad, mustatöölised.

8. Sõe, elemendi ja tahma tootmine

21) Töölised, kes tegutsevad tootmises.

IV. Tekstiiltööstus

1) Töölised mustadel ja tolmustel huntidel. 2) Värvikeetjad.
3) Värvijad vannidel. 4) Värvijad džigeritel. 5) Värvijad plusseerimise masinatel (väävliliste värvidega värvimisel). 6) Töölised srelnikutel musta aniliinvärviga töötamisel. 7) Kloppijad villase tootmises tolmuses jaoskonnas. 8) Värvihõõrumise töölised vahariide tootmises. 9) Töölised gruntimismasinatel vahariide tootmises.

V. Nahatööstus

Nahatootmine

Leotamise jaoskond. 1) Kõik jaoskonna töölised.

Lubja jaoskond. 2) Kõik jaoskonna töölised.

Pehmendus-jaoskond. 3) Kõik jaoskonna töölised.
Karvapesemise jaoskond. 4) Kõik jaoskonna töölised.
Parkimise jaoskond. 5) Kroomijad.
Värvimise jaoskond. 6) Kõik jaoskonna töölised.
Parkkoorte jahvatamise jaoskond. 7) Parkkoore jahvatamise
töölised.

Karusnaha ja lambakasuka tootmine

8) Toorkarusnaha jaoskonna töölised. 9) Värvijad.

Harjas-harjade tootmine

10) Harjassepad. 11) Ladutöölised juuste ja harjaste vastuvõt-
mise ja sorteerimise alal.

VI. Toidu- ja maitseainete tootmine

Kalandusalal

1) Hülge- ja kalarasva sulatajad.

VII. Kirjutuspaberi tootmine

Kaltsujaoskond

1) Kaltsu sorteerijad. 2) Töölised kaltsulõikamise ja -hakkimise
alal (käsitsi ja masinal). 3) Kaltsukeetmise töölised. 4) Kloppi-
mise töölised.

Kartong-katusepapi tootmine

5) Töölised, kes tegutsevad tõrvakeetmisega katusepapi osa-
konnas.

VIII. Ehitustööd

1) Pottsepad. 2) Asfalteerijad. 3) Killustiku valmistajad. 4) Maal-
rid. 5) Plonnide valmistajad (jalgadega savisõtkujad). 6) Segu-
valmistajad (emaileerijad). 7) Töölised söe- ja tsemendiveskitel.
8) Asfaltpulbri vedajad. 9) Asfaldikeetjad. 10) Asfalditampijad.

IX. Kommunaalmaajandus

Tramm

1) Kõik lukksepad, kes tegutsevad kanalites vagunite remondiga.

Kanalisatsioon ja assenitsatsioon

2) Lukksepad, kes puhastavad flantse, roiskveetorusid ning
vahetult puutuvad kokku kanalisatsioonivedelikuga. 3) Tööli-

sed kanalisatsioonitorude puhastamise alal. 4) Kanalisatsioonipumpade määrijad. 5) Roiskveekaevude ja prügikastide puhastajad, kes kokku puutuvad kanalisatsioonivedeliku ja -jätetega. 6) Kopamehed ja kandjad, kes töötavad roiskveeakude ja solgikastide puhastamise alal. 7) Ühiskondlike käimlate koristajad. 8) Assenisatsiooniparkide ja assenisatsioonivoori remonditöölised.

Gaasitehased

9) Retordijaoskonna töölised.

Mitmesugused ametialad

10) Korstnapühkijad.

X. Raudtee- ja veeteede-transport

1) Reisirongide ning raudteeklosettide, samuti ka sadamate ning aurikute koristajad ja pörandapesijad. 2) Veduritorude puhastajad ja suitsutorude läbipuhujad. 3) Sõemehed. 4) Trimmimadruksed. 5) Süvendajate karavanitöölised. 6) Aurikumasinatete kütjad. 7) Raudtee ja veeteede transpordivahendite õlitajad. 8) Töölised skrubertitel, gaasigeneraatoritel (puhastajad). 9) Töölised kivisõelaadimisel ja väljaandmisel. 10) Vedurite, kaubavagunite ja mustuseakude puhastajad. 11) Jooksva remondi katelsepad. 12) Määrijad rongil ja jaamas. 13) Revisjonilukksepad ja -töölised teel olevate vagunite remondi alal. 14) Mootordresiini juhid. 15) Vedurisatjad. 16) Vintsimehed. 17) Vedurijuhid, nende abid ja kütjad. 18) Aurulaeva masinistid (merelaevade mehhaanikud) ja nende abid.

XI. Suhkru tootmine

1) Kondipõletajad. 2) Gaasitöölised gaasiahjude juures. 3) Lubjapõletajad.

XII. Põllumajandus

1) Karjaravitsejad ja lüpsjad põllumajanduses.

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus tööpäeva pikkuse kohta

(Avaldatud ENSV T 1941, 34, 505)

1. Kehtestada üldreeglina 8-tunnine tööpäev kõikide palgaliste töötajate kohta.

2. Erineva kestvusega tööpäev võib olla neil töötajate kategooriatel, kelle tööaja kohta on kehtestatud erieeskirjad.

3. Avaldada eestikeelses tõlkes teadmiseks ja täitmiseks:

NSVL Rahvakomissaride Nõukogu poolt 1. juulil 1940 nr. 1120 all kinnitatud tervistkahjustavate ametialade loend, millede kohta on kehtiv kuuetunnine tööpäev (LMKK 1940, 18, 436);

NSVL Rahvakomissaride Nõukogu määrus 20. septembrist 1940 nr. 1748 õhukeselehelise elektrotehnilise terase valtsimisega vahetult tegutsevate töolistest võtmisest kahjulikkude töötingimustega ametialade loendisse (LMKK 1940, 25, 612);

NSVL Rahvakomissaride Nõukogu määrus 6. novembrist 1940 nr. 2259 Raadioringhäälingu ja heliüleskirjutamise toonmeistrite (radiofooniijate) võtmisest kahjulikkude töötingimustega ametialade loendisse (LMKK 1940, 30, 731);

NSVL Rahvakomissaride Nõukogu määrus 19. novembrist 1940 nr. 2337 Mustametallurgia Rahvakomissariaadi fenoolitehase naitaliini pressimise ja kristalliseerimise alal töolistest võtmisest kahjulikkude töötingimustega tööalade loendisse (LMKK 1940, 31, 767);

NSVL Rahvakomissaride Nõukogu 27. detsembrist 1940 määruse nr. 2652 klaasitööstuses tegutsevate töötajate võtmisest kahjulikkude töötingimustega ametialade loendisse, millede jaoks määratakse kindlaks 6-tunnine tööpäev (LMKK 1941, 1, 11);

NSVL Rahvakomissaride Nõukogu 31. detsembrist 1940 määruse nr. 2711 kahjulikkude töötingimustega ametialade loendi täiendamisest, millede jaoks määratakse kindlaks 6-tunnine tööpäev (LMKK 1941, 1, 22).

Tallinn, 21. märtsil 1941. Nr. 492.

Lisa nr. 1

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu
21. märtsi 1941 määruse nr. 492 juurde.

Tervistkahjustavate ametialade loend, millede kohta on kehtiv kuuetunnine tööpäev

I. Mäe- ja maagitööstused

I. Allmaatööd püst- ja kallakšahtide tegemise ning süvendamise alal, samuti šahti lähedaste eside ja veestrekide alal söekaevandustes ja maagitööstuses märgade töötingimuste juures rohke vee langemise korral

Kihiläbistajad.

Puurijad.

Tugistajad.
Lõhketöölised.
Kivimite koristajad.

2. Tööd šahtides, kus külmanud maad sulatatakse
kuumendamisega

Kaevurid.
Haarajad.
Kraavitöölised.

3. Tööd raadiumi, elavhõbeda, antimoni ja vismuti maakide
saamise alal

Töölised, kes tegutsevad raadiumi, elavhõbeda, antimoni ja
vismuti maakide saamise alal.

4. Tööd arseen-oksüüdi maakide saamise alal

Kaevurid ja puurijad.
Kihiläbistajad.
Äravedajad.
Tugistajad.

5. Tööd maakide töötlemise alal

Hõõrujad amalgaamtöökodades.
Aurutajad amalgaamtöökodades.
Tsüaansulamite lahustamisel töötajad.
Töötajad kullašlammi töötlemise alal.

6. Allmaa alatised tööd temperatuuri juures üle 30°C

Artema-nimelise „Šahtantratsiit-trusti“ ja Šverniku-nimelise
„Kuibõševugol“ trusti kaevanduste allmaatöölised Donbassis.

Vasepüriidi kaevanduste allmaatöölised maa-aluste kahjutulede
piirkonnas.

II. Must ja värviline metallurgia

1. Must metallurgia

Töölised, kes vahetult tegutsevad katusepleki valtsimisega koos
prügistamisega Uurali tehastes.

Töölised kõrg- ja martinahjude gaasikäikude puhastamise alal.

Töölised ja insener-tehnilised vahetustöötajad, kes tegutsevad
ferrovanaadiumi tootmisega.

2. Värviline metallurgia

a) Alumiiniumi tootmine

Elektrolüüsijad (vannitöölised).

Alumiiniumivalajad.

Töölised vannide anoodide teenindamise alal.

Elektrolüüsi töökodade kraanajuhid.

Alumiiniumi klooritajad.

Lukksepad vanni kontaktide puhastamise alal.

Töölised krioliidi sulatamisahjude teenindamise alal.

b) Fluorsoolade tootmine

Töölised, kes vahetult on tegevuses krioliidi, fluoralumiiniumi, fluornaatriumi ja räni-fluornaatriumi tootmisega järgnevates jaoskondades: ahju-, kolonni-, pumba-, reaktsiooni- ja kuivatusosakondades.

Töölised, kes tootmises vahetult tegutsevad fluorühenduste lisandamise alal.

Aparatuurid, kes vahetult tegutsevad fluorvesinikhape tootmises.

Töölised, kes vahetult tegutsevad uraliidi tootmisel.

c) Magneesiumi tootmine

Vannitöölised ja nende käealused.

Sulatatud toormaterjali valajad.

Töölised, kes vahetult tegutsevad magneesiumsoolade sulatamise, ümbersulatamise ja kloorimise ahjude teenindamisega.

Magneesiumi valajad ja rafineerijad.

Kontaktide puhastustöölised elektrolüüsi-töökodades.

Elektrolüüsi-töökodade katoodide teenindajad.

Klooritorustiku ja kloorikompressori teenindajad.

d) Vase ja nikli tootmine

Töölised, meistrid ja vahetuste ülemad põletamise, aglomeratsiooni, sulatamise, bessemeerimise ja taandamise (nikkelpulbri) töödel vase ja nikli tootmises.

Töölised ja meistrid nikkelkoobalti ja nikkelsulfaadi tootmise alal.

Koobaltitöökoja kraanajuhid.

Töölised ja meistrid ksantogenaadi tootmise alal.

Keemiatöökoja neutraliseerimise ja arseeni seadete töölised ja meistrid Orkla meetodi järgi värvli tootmise alal.

c) Plii tootmine

Töölised ja meistrid täidise tükeldamise, ettevalmistamise ja paatumise ning plii sulatamise, rafineerimise, kupelatsiooni ja elektrolüüsi töökodades.

f) Tsingi tootmine

Töölised, kes otseselt tegutsevad põletamisahjude juures.

Destillatsiooniahjude töölised ja meistrid.

Töölised ja meistrid tsingi elektrolüüsi, ümbersulatamise ja tsingitolmu valmistamise alal.

Töölised ja meistrid kadmiumi ja haruldaste metallide tootmise alal.

Töölised ja meistrid, kes vahetult tegutsevad veltsahjude teenindamisega ja oksüüdide väljavõtmisega ning pakkimisega.

Töölised ja meistrid, kes vahetult tegutsevad tsingi tootmisega sulfatisatsiooni meetodi järgi.

g) Haruldaste metallide tootmine

Töölised ja meistrid, kes vahetult tegutsevad metallilise berülliumi ja berüllium-fluoroksüüdi tootmisega.

Töölised ja meistrid, kes tegutsevad sulatamise, põletamise ning põlemisjäänuste ja räbu koristamise töodel metallilise antimoni väljasulatamise juures.

Sulatajad ja nende abid krudumi väljasulatamise alal.

Metallilise vismuti sulatajad.

Töölised ja insener-tehniline personaal, kes vahetult tegutsevad haruldaste muldade tootmisel.

Töölised kroomi väljasulatamise alal.

Uhmris tampijad ja kondensaatorite puhastajad töölised elavhõbeda tootmisel — 4 tundi.

Töölised ja insener-tehniline personaal elavhõbeda maakide töötlemise ja sulatamise alal.

Pesunaised elavhõbeda tootmise tööliste erirõivastuse pesemisel.

h) Tina tootmine

Töölised kontsentraatide põletamisel.

Töölised tina väljasulatamise ja rafineerimise alal.

Töölised sulamite ja räbu võtmise ja transpordi alal.

Töölised arseenisulamite valmistamisel.

i) Kulla-plaatinatööstus

Töölised elavhõbeda väljaaurutamisel.

Sulatajad elavhõbeda ja kloriidide lisandusega kuldasisaldavate materjalide sulatamisel.

Töölised kloriidide peenendamise ja sõelumise alal.

k) Värviliste metallide töötlemine

Sulatajad ja valajad „Ajax“ ahjudel.

Täitjad, kolde- ja räbutöölised ning meistrid wateržaketitel sekundaarsete värviliste metallide töötlemise alal.

Sulatajad, valtsijad, kantijad, pressijad ja koristajad plii valtsimise ja pressimise alal.

Töölised värvilistest metallidest kuivoperatsioonide teel plii-, tina- ja elavhõbedapulbrite valmistamisel.

Töölised ja teenindav personaal, kes vahetult tegutsevad põrgukivi tootmisel ja vormimisel.

Tsinktolmu destilleerijad ja pressijad.

Töölised ja teenindav personaal, kes vahetult tegutsevad plii-sulamite tootmisel.

Töölised tolmutõrjeseadmetest tolmu kõrvaldamisel ja gaasikäikude puhastamisel värvilises metallurgias.

Alatised sulatajad, valajad (kallajad) ja nende käealused vase, nikli ja nende sulamite übersulatamisel alatises töös.

l) Sekundaarsete värviliste ja väärismetallide tootmine

Töölised ja insener-tehniline personaal, kes vahetult töötavad alumiiniumi ja selle sulamite klooriga rafineerimise juures sulatamise ja valamise alal.

Töölised ja insener-tehniline personaal, kes vahetult töötavad sekundaarsete väärismetallide töötlemisel.

Töölised, kes vahetult töötavad pronksi ja messingi sulatamisel ja valamisel reflekteerivates ahjudes.

Töölised, kes vahetult tegutsevad plii ja plii-sulamite tootmisel.

Töölised tolmutõrjeseadmetest tolmu kõrvaldamisel ja gaasikäikude puhastamisel värvilises metallurgias.

Töölised, kes töötavad pliid, arseeni, antimoni, elavhõbedat ja fluorsoolasid sisaldavast maagist kontsentratsioonide ja ringmaterjalide proovide valmistamisel.

Merepinnast 2300 meetri kõrgusel ja kõrgemal töötajad.

III. Naftatööstus

1. Õlide selektiivne puhastus nitrobensooliga, fenooliga, kresooliga, furfurooliga

Operaatorid ja nende abilised.
Pumpade masinistid.
Möörtjad.
Kütjad.
Valve- ja remontlukksepad.
Valveinsenerid.
Laboratooriumitöötajad, kes vahetult tegutsevad selektiivpuhastamisel.

2. Allmaatöölised, kes tegutsevad ozokeriidi saamise alal

Kaevurid ozokeriidikaevandustes.
Töölised reservuaaride puhastamise alal.

3. Gaasi- ja lambitahma tootmine

Tahmasuitsutajad.
Settimiskambritest tahma väljavõtjad.
Filtritest tahma väljapuistajad.
Filtritest tahma sõelujad.
Tahma pakkijad.
Kottide kinniõmblejad.
Töölised kottide sorteerimise, puhastamise ja parandamise alal.
Rohelise õli kallajad.
Proovivõtjad.
Töölised settimistulekambrite, gaasikäikude ja tigude remondi alal.
Vooderdajad ja pottsepad ahjude remondi alal (tööl kuumades töökodades).
Tahma koristajad, laadijad ja kaalujad.
Meistrid, brigadiirid, abitöölised ja töökodade koristajad.
Valvelukksepad, elektrikud, määrijad (alalise töö korral põhitöökodades).

IV. Rajooni soojus-elektrijaamad

Kütjad ja nende abilised kõva kütteeaine tarvitamisel käsitsi kütmise juures.
Katlapuhastajad.

V. Metallitöötlemine

Gaas- ja elektri keevitajad tööl kinnistes anumates (katlad, reservuaarid, paagid, sisternid jne.).

Töölised liivajoa-aparaatidel, kes töötavad kinnistes ruumides.

Töölised, kes tegutsevad plii ja pliisulamite sulatamisel, valamisel, mehhaanilisel töötlemisel ja puhastamisel.

Töölised, kes tegutsevad pliiakumulaatorite valmistamisel jahvatamise, täitmise, silusegamise, formeerimise, valamise, torutäitmise ja kokkupanemise töökodades.

Töölised elavhõbedaõgvendajate ja teiste elavhõbedat sisaldavate aparaatide monteerimise ja remonteerimise alal.

Soopireerijad-metalliseerijad vasega, pliiga, tsingiga ja kadmiiumiga töötamisel.

Töölised emailitud traadi proovimisel elavhõbeda vannikeses.

Maalrid-lakeerijad, kes töötavad pulverisäatoriga kinnistes kambrites ja masinates ning vagunites bensooli, metanooli ja nende derivaate — toluooli, ksülooli ja liitpiiritusi sisaldavate värvide tarvitamisel.

Motoristid, meistrid, kontrolörid, lukksepad mootorite proovimisjaamades, kes töötavad kinnistes ruumides (boksides) banaa-zeeridel ja stendidel mootori töötamisel aviobensiiniga SB.

Mootorite lahtivõtmisel, ümberkorraldamisel ja pesemisel töötajad, pärast mootori töötamist aviobensiiniga SB.

Aviobensiini SB segu valmistajad.

Eksperimentaatorid barokambrites kõrgustel kuni 16 000 m ja madalate temperatuuride juures alla -60°C .

Töölised tööpinkidel elektrovaakuumriistade valmistamise alal elavhõbedaauru pumpadega.

Töölised elektri isoleermassi valmistamise alal kunstlikest tõrvadest soojendamise teel, tarvitades lahustajaks atsetooni, butanooli, metanooli ja aroomaatseid süsivesinikke, ja töölised kunstlikest tõrvadest abrasiivide käsitsi valmistamise alal.

Katlakütjad kütteaine käsitsi sisseviskamisel (süsi, turvas ja põlevkivi) ning katlapuhastajad rajooni ja tööstuse elektrijaamades TEJ ja SET.

Tööstuslike laboratooriumide röntgenitöölised, liikuvatel aparaatidel töötades ja struktuuri analüüsimisel — 5 tundi.

Stationsaarsetel seadetel röntgenofotograafia alal töötajad.

Korundi täitjad ja sulatajad ning kraanajuhid korundi sulatamisahjude juures.

Töölised, kelle töö vahetult on seotud elavhõbeda, arseeni, valgefosfori ja nende soolade tarvitamise, töötlemise ja puhastamisega.

Maalrid, kes töötavad helendavate värvidega.

Bensooli, metanooli ja nende derivaate, toluooli, ksülooli ja liitpiiritusi sisaldavate värvide koostajad.

Tsüaanvannides karastajad.

VI. Kergetööstus

1. Tekstiilsaaduste tootmine

Värvijad aniliinvärvimisel

2. Kunstkiu tootmine. Keemiatöökoja barat-osakond

Vanemad ksantogenaaturid.

Ksantogenaaturid.

Ksantogenaaturite abilised.

Ksantogenaatosakonna meistrid.

Tsentrofugaalketrus

Vanemad keträjad.

Keträjad.

Kordaseadjad-keträjad.

Bobiinketrus

Komplekti vanemad keträjad.

Keträjad.

Käealused keträjad.

Bobiinide mahavõtjad.

Kordaseadjad-keträjad.

Bobiinketruse pesemisosakond

Vanemad pesijad pumpadel.

Pesijad.

Aurutamine (tsentrofugaalketrus)

Aurutajad.

Etüül-ksantogenaat (katsetöökoda)

Reaktorid.

Kuivatajad.

Sööbekaaliumi jahvatajad.

Pakkijad-kurrutajad.

Butüül-ksantogenaadi laod töölised.

Butüül-ksantogenaadi transporditeerijad.

Atsetaaditöökoda (katsetöökoda)

Atsetüleerijad.

Vanemad väljavõtjad.

Nooremad väljavõtjad.

Vanemad pesijad.

Nooremad pesijad.

Kaseiiniseadis (katsetöökoda)

Lahustajad.

Ketrajad.

Parkalid.

Kuivatajad.

Meistrid lahustamise, ketramise ja parkimise alal.

Bakeliidiseadis

Brigadiirid-liivapritsijad.

Liivapritsijad.

Brigadiirid-bakeliiditöölised.

Bakeliiditöölised.

Vase-ammoniaagivabrik

Töölised-hüpokloorijad.

Töölised filterpresside korrastamise ja kokkupanemise alal.

3. Galaliidi tootmine ja väljatootamine

Formaliinitöölised.

Triikijad.

Kuivatajad.

Galaliitplaatide aurutajad.

4. Klaasitööstus

Fluorvesinikhappega klaasi söövitajad ja söövitatud klaasi pesijad.

Töölised, kes tegutsevad elavhõbeda töötlemisega ja elavhõbeda riistade valmistamisega.

Koristajad elavhõbedatöökodade koristamise alal.

Mikroskoobil töötajad kapillaaride mõõtmete määramise alal elavhõbeda-töökodades.

Töölised fluorvesinikhappe segu valmistamise alal.

Töölised klaaskiudude ja klaasvati tootmisel.

Töölised aniliinvärvide orgaaniliste lahustajatega valmistamisel ja tarvitamisel.

Tselluloidi pealemäärijad ja emulsioonide koostajad.

VII. Paberi-tselluloositööstus

Töölised fiibri värvimise alal aniliinvärvidega ja „Etanol“-lakkidega.

Keedukatelde ja happereservuaaride müürijad tööpäevadel.

VIII. Metsakeemiline tööstus

Atsetoonikatelde kütjad ja nende abid.

IX. Toiduainetetööstus

1. Keemiline toiduainetetööstus

Töölised, kes vahetult tegutsevad vanilliinitöökodades.

2. Tubakatööstus

Tubaka fermentaatorid, kes töötavad fermentitehaste fermentikambrites.

Sigarite vabrikutes tubaka kuumutajad-nõrgendajad kambris.

X. Ehitamine ja ehitusmaterjalide tööstus

1. Hüdrotehnilised tööd

Töölised töödel hüdrotehniliste sõlmede suure veejuurdevooluga niisketes tunnelites.

Töölised kessoonitöödel

Lukksepad maa-aluse gaasivõrgu remontitöödel.

2. Asbesti tootmine

Töölised ja meistrid, kes on vahetult tegevuses asbestirikastumisvabrikute peenpurustamise töökodades ja pakkimisosakondades.

XI. Transport ja side

Lukksepad ja katelsepad, kes tegutsevad jooksva remondiga kuumade vedurite tule- ja suitsukambrites.

Lukksepad ventiilide remondi ja korrastustööde alal sisternide sees ja naftaproduktide ning hapete veoks määratud raudteesisternide ja laevade puhastustöölised.

Kõva kütteenega laevakatlakütjad sõidu ajal.

Tuukrid.

Naistelefonistid linna-, käsi-, linnadevahelistes ja tööstustelefonijaamades abonentide arvuga üle 100.

Suure ulatusega raadioringhäälinguseadete direktorid, kes töötavad täie tööpäevaga nimetatud töö.

XII. Järgmiste meditsiiniliste asutuste meditsiinarstid, keskmised ja nooremad meditsiinilised töötajad ja samuti ka palatite koristajad

Lahtiste tuberkuloosivormidega haigete sanatooriumides, haiglates ja haiglate jaoskondades.

Nakkushaigete haiglates, haiglate jaoskondades ja barakkides. Pühhiatrilistes haiglates vahetul haigete teenindamise tingimusel.

Anatoomilistes instituutides ja kabinettides eranditult prosekto- ja lahkamisruumides töötamise tingimusel — 5 tundi.

Röntgeninstituutides ja röntgenidiagnoosi kabinettides — kogu aeg röntgenikiirte mõjusfääris viibimise tingimusel — 5 tundi.

Röntgen-terapeutilistes kabinettides.

Raadiuminstituutides, -kabinettides ja -laboratooriumides juhitudel, kui töö on seotud kogu aeg raadiumi mõjusfääris viibimisega — 4 tundi.

Nooremad meditsiinilised töötajad

Muda- ja väävelvannidel (vannitajad-lapsehoidjad).

Vannitajad ja lapsehoidjad väävelvesinikvannidel.

Lahtiste vormidega tuberkuloosihaigete haiglate, sanatooriumide ja haigla jaoskondade, samuti ka nakkushaigete haiglate jaoskondade ja barakkide pesu- ja nõudepesijad.

Töötajad anatoomilistes instituutides töötamisel eranditult prosekto- ja lahkamisruumides.

Meditsiinilised töötajad võitluses erilisel ohtlike infektsioonidega

Töötajad katkuvastastes asutustes ja entsefaliitilistes laboratooriumides ning osakondades, kus tegeletakse kahtlase või ette-teada-oleva haigustnakatava materjaliga (katku või entsefaliidi alal), samuti nooremad töötajad, töodel nakkuskambrites katkuvastastes instituutides ja jaamades.

Töötajad brutselloosiasutustes, siberikatku ja kooleravastastes jaoskondades ning laboratooriumides, kus tegeletakse kahtlase või ette-teada-oleva haigustnakatava materjaliga (brutselloosi, tulereemia ja siberikatku alal).

Töötajad desinfektsiooniasutustes (jaamades, punktides, laboratooriumides, instituutides), kus tegeletakse mürgiste keemiliste ainetega.

Vanemad arstid, dispetscherid ja evakuaatorid Moskva, Lenini-
gradi ja Kiievi esmaabijaamades.

Veterinaararstid ja -velskrid

Nõletõve ja siberikatku isolaatorites, utilisatsioonitehastes, süge-
listevastastes gaasikambrites.

Noorem veterinaarpersonaal

Isolaatorid nõletõve ja siberikatku alal.

Sügelistevastastes gaasikambrites.

XIII. Keemiatööstus

Erinimestiku järgi.

Lisa nr. 2

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu
21. märtsi 1941 määruse nr. 492 juurde.

Õhukeselehelise elektrotehnilise terase valtsimisega vahetult tegutsevate tööliste võtmisest kahjulike töötingimustega ameti- alade loendisse

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu otsustab:

Võtta kahjulike töötingimustega ametialade loendisse töölised,
kes vahetult tegutsevad õhukeselehelise elektrotehnilise (trans-
formaatori ja dünamo) terase valtsimisega ja määrata kindlaks
neile kuuetunnine tööpäev.

Lisa nr. 3

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu
21. märtsi 1941 määruse nr. 492 juurde.

Raadioringhäälingu ja heliüleskirjutamise toonmeistrite (raadio- foonijate) võtmisest kahjulike töötingimustega ametialade loendisse

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu otsustab:

NSVL Rahvakomissaride Nõukogu määrusega 1. juulist 1940
nr. 1120 all (LMKK 1940, nr. 18, art. 436) kinnitatud kahjulike töö-
tingimustega ametialade loendisse võtta raadioringhäälingu ja
heliüleskirjutamise toonimeistrid (raadiofoonijad) ja määrata
kindlaks nende jaoks kuuetunnine tööpäev.

Mustametallurgia Rahvakomissariaadi fenoolitehase naftaliini pressimise ja kristalliseerimise ala tööliste võtmisest kahjulike töötingimustega tööalade loendisse

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu otsustab:

NSVL Rahvakomissaride Nõukogu määrusega 1. juulist 1940 nr. 1120 (LMKK 1940, nr. 18, art. 436) kinnitatud kahjulike töötingimustega ametialade loendisse võtta Mustametallurgia Rahvakomissariaadi fenoolitehase naftaliini pressimise ja kristalliseerimise töölised ja määrata kindlaks nende jaoks kuuetunnine tööpäev.

Klaasitööstuses tegutsevate töötajate võtmisest kahjulike töötingimustega ametialade loendisse, kelle jaoks määratakse kindlaks kuuetunnine tööpäev

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu otsustab:

Võtta kahjulike töötingimustega ametialade loendisse, kelle kohta määratakse kindlaks kuuetunnine tööpäev (LMKK 1940, nr. 18, art. 436), klaasitööstuses tegutsevate töötajate järgmised kategooriad:

a) meistrid, töötlejad (sadelstšikud) ja mullitegijad, kes töötavad fotoklaasi haläävi puhumisel käsitsi;

b) meistrid, mullitegijad, kuumutajad ja puhujad käsitsitootmistöökodades ja klaasiandjad mehhaniseeritud tootmistöökodades kuumuskindlate sööginõude valmistamise alal.

Kahjulike töötingimustega ametialade loendi täiendamisest, mille jaoks määratakse kindlaks kuuetunnine tööpäev

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu otsustab:

Võtta kahjulike töötingimustega ametialade loendisse, mille kohta määratakse kindlaks kuuetunnine tööpäev (LMKK 1940, nr. 18, art. 436), dikloordifluormetaani (freooni) tootmise aparaatuurid, nende abid ja vahetuskeemikud.

Klaasitööstuses tegutsevate töötajate võtmisest kahjulike töötingimustega ametialade loendisse, kelle jaoks määratakse kindlaks kuuetunnine tööpäev

(NSVL RKN määrus 4. detsembrist 1945, nr. 3028)

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määrab:

Võtta kahjulike töötingimustega ametialade loendisse, mille kohta NSVL RKN määrusega 1. juulist 1940, nr. 1120 on kindlaks määratud kuuetunnine tööpäev, klaasitööstuses tegutsevate töötajate järgmised kategooriad: meistrid, töötlejad (sadelstšikud) ja mullitegijad, kes töötavad aknaklaasi haläävi puhumisel käsitsi.

IV. TÖÖINSPEKTSIOON

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus tööinspektsiooni kohta

(Avaldatud ENSV T 1941, 45, 694)

§ 1. Järelevalve selle kohta, et eranditult kõik asutused, ettevõtted, majapidamised ja isikud täidaksid töökaitse eeskirju ja korraldusi töötajate töötingimuste, tervise ja elu kaitse kohta käivas osas, pannakse tööinspektsioonile.

§ 2. Paragrahvis 1 näidatud eesmärkide teostamiseks tööinspektsiooni organid:

a) külastavad igal ajal, päeva ja öö ajal, kõiki neile alluvaid ettevõtteid, asutusi ja majapidamisi ning kõiki kohti, kus tehakse tööd, samuti ka kõiki nende juures tööliste tarbeks olevaid asutusi (korterid, haiglad, lastesõimed, saunad jms.);

b) nõuavad ettevõtete, asutuste ja majapidamiste valdajailt ja juhatajailt tarvilikke seletusi kui ka kõigi vajalike raamatute, dokumentide ja andmete esitamist;

c) avaldavad oma seisukoha ettevõtete või nende osade avamise lubatavuse suhtes;

d) teevad riiklikele, ühiskondlikele ja eraasutusile, ettevõtetele, majapidamisile ja isikuile kohustuslikke ettekirjutusi töökaitse alal ilmnunud rikkumiste ja muude puuduste kõrvaldamiseks;

e) võtavad vastutusele administratiiv- ja kohtukorras töötajate töötingimuste, elu ja tervise kaitseks antud eeskirjade, korralduste ja muude nõukogude võimu aktide mittetäitmise eest.

§ 3. Peale eelmises paragrahvis näidatud vahendite on tööinspektsiooni organitel õigus võtta tarvitusele erakorralisi vahendeid otseselt tööliste elu ja tervist ähvardavate tingimuste kõrvaldamiseks, kuigi nende abinõude tarvitusele võtmine pole ette nähtud eriseadustes, määrustes, juhendites või korraldustes.

§ 4. Ühtki ettevõtet ei tohi avada, käiku lasta või teise hoonesse üle viia ilma tööinspektsiooni loata.

§ 5. Tööinspektsiooni teostavad Eesti NSV Ametiühingute

Kesknõukogu Töökaitse Osakonna peainspektor, ametiühingute keskjuhatuste tööinspektorid¹, jaoskonna tööinspektorid ja nende asetäitjad ning tehnilised inspektorid ja sanitaarinspektorid.

Eesti NSV Ametiühingute Kesknõukogu Presiidium määrab käitiste liigid, mis alluvad ametiühingute keskjuhatuste tööinspektoritele, ja tööinspeksiooni jaoskonna piirid.

§ 6. Ametiühingute keskjuhatuste tööinspektorid valitakse keskjuhatuste poolt ja kinnitatakse ENSV Ametiühingute Kesknõukogu poolt. Töökaitse Osakonna ja jaoskonna tööinspektorid valitakse ENSV Ametiühingute Kesknõukogu poolt.

§ 7. Töökaitse Osakonna, ametiühingute keskjuhatuste ja jaoskonna inspektorite ülesandeks on ühiskondlike tööinspektorite töö juhtimine ja instrueerimine.

§ 8. Ametiühingute keskjuhatuste inspektorite korralduste ja trahvi otsuste suhtes võib kaevata ametiühingu keskjuhatusele², jaoskonna inspektorite otsuste suhtes ENSV Ametiühingute Kesknõukogu Töökaitse Osakonna peainspektorile ja Töökaitse Osakonna inspektorite otsuste suhtes ENSV Ametiühingute Kesknõukogu Presiidiumile. Ametiühingute keskjuhatuste ja ENSV Ametiühingute Kesknõukogu Presiidiumi otsused neis asjus on lõplikud ja nende suhtes ei saa edasi kaevata.

§ 9. Administratiivtrahve määravad ENSV Ametiühingute Kesknõukogu Töökaitse Osakonna peainspektor, tehniline inspektor ja sanitaarinspektor suuruses kuni 100 rubla, ametiühingute keskjuhatuste ja jaoskonna inspektorid suuruses kuni 25 rubla³.

§ 10. Administratiivtrahvi määramise otsuseid võib teha hiljemalt kahe kuu jooksul, arvates rikkumise päevast.

Kaebused trahviotsuste suhtes tuleb esitada 14 päeva jooksul, arvates trahvi määramise teadaande kättesaamise päevast määruse rikkuja poolt. Kaebused panevad trahvi sissenõudmise seisma kuni otsuse tegemiseni kaebuse asjas.

Kaebused trahviotsuste suhtes tuleb läbi vaadata viie päeva jooksul, arvates nende saamise päevast.

§ 11. Organil, kes vaatab läbi kaebust trahvi määramise asjus, on õigus trahvimaksmisest vabastada, trahvi vähendada või suurendada § 9 määratud piirides või juhtudel, kui asjas esineb kri-

¹ Praegu ametiühingute vabariiklike komiteede tööinspektorid, jaoskonna tööinspektoreid ei ole.

² Praegu ametiühingute vabariiklike komiteede presiidiumidele.

³ Praegu kuni 100 rubla (vt. lk. 138).

minaalikuriteo tunnuseid, tühistada tehtud otsus ja asi üle anda kohtuliku uurimise organitele.

§ 12. Trahv tuleb tasuda kümne päeva jooksul, arvates trahviotsuse kättesaamise päevast.

Trahviotsuse suhtes edasikaebamise korral tuleb trahv tasuda kümne päeva jooksul, arvates selle organi, kellele edasi kaevati, otsuse kättesaamise päevast.

§ 13. Trahv tasutakse trahvi määranud inspektori poolt näidatud sotsiaalkindlustuse punkti või ametiühingu sotsiaalkindlustuse osakonda või nende jooksvale arvele pangala kohalikus osakonnas. Maal võib trahvi tasuda valla täitevkomiteele, kes saadab selle edasi näidatud kohta.

§ 14. Kui trahvitu keeldub trahvi tasumast, toimetavad selle sundsissenõudmist miilitsaorganid, maal aga valla täitevkomiteed, kes sissenõutud summa saadavad edasi § 13 korras näidatud kohta.

Kui sissenõudmine pööratakse trahvitu töötasule, saadavad trahvi määranud organid oma trahviotsuse vastava ettevõtte või asutuse administratsioonile¹, kes peab trahvitu töötasust trahvi kinni ja saadab selle edasi § 13 korras näidatud kohta. Sissenõudmistele pööramisel töötasule tuleb kinni pidada maksude sissenõudmiseks määratud korrast.

§ 15. Eeskirjade rikkumiste puhul sotsialistliku sektori ettevõtteis, asutuses ja majapidamises võetakse vastutusele ametiisik, kes oma vahetu tegevuse või tegevusetusega sooritas rikkumise.

Määratud trahvi kandmine ettevõtte või asutuse arvele on keelatud.

Tallinn, 4. aprillil 1941. Nr. 605.

Määrus töökaitsekomisjoni kohta käitiskomiteede juures

(Kinnitatud ÜAÜKN Presiidiumi poolt 21. oktoobril 1937)

I. Komisjoni ülesanded

1. Ametiühingu liikmete laialdaste hulkade kaasatõmbamiseks kontrolliks töökaitseeadustest (ohutustehnika, tööaeg, puhkepäevad, erirõivastise ja erijalatsite normid) kinnipidamise üle organiseeritakse ametiühingute käitiskomiteede juures töökaitsekomisjonid.

¹ Peaaramatupidajale.

II. Töökaitsekomisjonide organiseerimine

2. Töökaitsekomisjonid organiseeritakse kõigi, vähimalt 50 töötajaga käitiste ja asutuste käitiskomiteede juures ning suurtes jaoskondades ka jaoskonnakomiteede juures 7- kuni 21-inimeselises koosseisus, vastavalt töötajate arvule käitises, asutuses ja jaoskonnas.

3. Töökaitsekomisjon valitakse käitiskomitee poolt ühiskondlike tööinspektorite, stahhaanovlaste, lööktöölise ja inseneritehniliste töötajate hulgast ning kinnitatakse käitiskomitee (jaoskondades — jaoskonnakomitee) poolt koosseisus: komisjoni esimees, kes on käitiskomitee (jaoskonnakomitee) liige, ja komisjoni liikmed.

Töökaitsekomisjoni esimees käitiskomitee juures on samal ajal käitise või asutuse vanem ühiskondlik tööinspektor, kuna jaoskonnakomisjonide esimehed on oma jaoskondade ühiskondlikud tööinspektorid.

III. Töökaitsekomisjoni kohustused

4. Töökaitsekomisjon:

a) võtab osa kavade ja üksikute abinõude väljatöötamisest ohutustehnika ja töökaitse alal käitistes (asutustes) ja kontrollib selleks määratud summade kasutamist;

b) kontrollib töökaitseadustest (töötaja, puhkepäevade, puhkuste, rasedate naiste õigeaegse üleviimise kergematele töödele, alaealiste töökaitse jne. alal) kinnipidamist majandusmeeste poolt;

c) peab võitlust ventilatsiooniseadmete pideva töötamise eest, kaitseadmete, valgustuse, veevärgi korrasoleku eest, puhtuse eest käitises ja töökohal, hoolitseb duširuumide, käimlate ja teiste jaoskonnaruumide sanitaarse seisukorra parandamise eest, keedetud vee paakide ja kuumades jaoskondades gaseeritud vee paakide ülesseadmise eest;

d) hoolitseb tööliste õigeaegse varustamise eest heakvaliteediliste erirõivastega, erijalatsitega, prillidega, respiraatoritega, gaasimaskidega ja valvab nende ilmtingimatu kasutamise ja hoolsa hoidmise järele tööliste poolt, samuti teostab kontrolli töölistele eripiima, eriseebi ja käterätikute väljaandmise üle;

e) uurib töövigastuste ja kutsahaiguste põhjusi ning võtab tarvitusele abinõusid nende vältimiseks;

f) kontrollib tööliste instrueerimist ja õpetamist ohutute töövõtete alal.

IV. Töökaitsekomisjoni töö kord

5. Töökaitsekomisjoni teostab oma tööd ühiskondlike tööinspektorite ja aktivistide, ametiühingu liikmete kaudu, pannes neile kavakohaste ja eriülesannete täitmise ja organiseerides selleks vajaduse korral brigaade.

6. Töökaitsekomisjoni istungid toimuvad mitte harvemini kui kaks korda kuus. Komisjoni otsused antakse administratsioonile täitmiseks.

7. Töökaitsekomisjoni annab oma tööst perioodiliselt aru kaitsekomitee ees.

8. Ametiühingute tööinspektorid on kohustatud töökaitsekomisjoni abistama kõigis tema ettevõtteis. („ÜAÜKN bulletään“ nr. 11 — 1937. a.)

Määrus ühiskondliku tööinspektori kohta

(Kinnitatud ÜAÜKN Presiidiumi poolt 21. jaanuaril 1944)

1. Ühiskondlik tööinspektor teostab kontrolli tööseadusandluse täitmise üle, ohutustehnika ja tööstustervishoiu eeskirjade ja juhendite täitmise üle, tööõnnetuste vältimiseks abinõude tarvituselevõtmise üle ja haigestumiste vähendamise üle tööstuses.

2. Ühiskondlik tööinspektor on ametiühingu-rühma piires kohustatud:

a) kontrollima, kas meistrid teostavad uute tööliste ja ühelt töölt teisele üleviidavate tööliste õigeaegset instrueerimist ohutute töömeetodite suhtes otse töökohal, ja kas neid tutvustatakse ohutustehnika ja tööstustervishoiu eeskirjade ja juhenditega;

b) selgitama töökohtadel sisseseade, tööpinkide, tööriistade, kaitseadmete ja elektriseadmete korrasolekut, ventilatsiooniseadmete töötamist ja valgustuse olukorda, ning rikete ja puuduste avastamisel teatama nendest meistrile ja tema kaudu tarvitusele võtma abinõusid nende kõrvaldamiseks;

c) kontrollima, kas allmaakäikude tugistused on tunnistatud vastupidavaiks, kas peetakse kinni tolmu-gaasi režiimist, jälgima, et liiklemiseks määratud käigud, ventilatsiooniseadmed, elektrimajandus ja kaevandustransport oleksid korras, et lõhketöid teostataks õigesti ning et tõsteabinõud oleksid korras;

d) nõuda tootmisjäätmete ja valmistoodete õigeaegset äraviimist töökohalt, tööpinkide ja seadmete vahel olevate läbikäikude korrashoidmist, valvama puhtuse ja korra järele töökohtadel;

e) valvama tööliste õigeaegse varustamise järele kehtivate ees-

kirjade põhjal erirõivastisega, erijalatsitega, respiraatoritega, gaasimaskidega, kaitseprillidega, automaatsete päästeabinõudega jne., samuti selle järele, et neid õigesti kasutataks; kontrollima tööliste ja teenistujate õigeaegset varustamist seaduses ettenähtud juhtumel eritoidu, eripiima ja eriseebiga;

f) teostama igapäevast kontrolli, et töölised oleksid töökohtadel varustatud keeva veega, joogiveega ning kuumades jaoskondades — gaseeritud veega;

g) viivitamata teatama jaoskonna vanemale ühiskondlikule tööinspektorile igast käitises asetleidnud õnnetusjuhtumist, valvama õigeaegse ja eeskirjade-kohase akti koostamise järele iga käitises asetleidnud õnnetusjuhtumi puhul; nõudma meistrilt vahendite tarvituselevõtmist põhjuste kõrvaldamiseks, mis esile kutsusid õnnetusjuhtumi;

h) kontrollima, kuidas järgitakse seaduse eeskirju tööpäeva kestuse, puhkepäevade, lõunavahealgade ja naiste ning alaealiste töö suhtes.

3. Ühiskondlik tööinspektor peab nõudma meistrilt (brigadiirilt) töökaitseaduste, ohutustehnika ja tööstustervishoiu eeskirjade rikkumisest tingitud väärnähtuste kõrvaldamist. Juhul, kui meister (brigadiir) ei täida ühiskondliku tööinspektori töökaitsealaseid korraldusi, teatab viimane sellest jaoskonna vanemale ühiskondlikule tööinspektorile vajalike abinõude tarvituselevõtmiseks.

4. Ühiskondlik tööinspektor valitakse ametiühingu-rühma üldkoosolekul lahtisel hääletamisel ametiühingu rühmaorganisaatori volituste kestuse ajaks. Iga ametiühingurühm valib ühe ühiskondliku tööinspektori.

5. Ei võida valida ühiskondlikeks tööinspektoreiks: isikuid, kes töötavad administratiiv-majanduslikul alal, samuti administratiivtehnilise personali hulka kuuluvaid töötajaid, kes administratsiooni korraldusel teostavad töökaitse ja ohutustehnika eeskirjade täitmist.

6. Ühiskondlik tööinspektor annab oma tööst aru ametiühingurühma üldkoosolekul.

7. Ühiskondlik tööinspektor töötab töökaitse ja ohutustehnika alal käsikäes sotsiaalkindlustus-delegaadiga.

8. Ühiskondlik tööinspektor täidab oma kohustusi töökaitse alal ühiskondliku töö korras tööst vabal ajal.

9. Ettevõtte või jaoskonna vanemale ühiskondlikule tööinspektorile annab käitiskomitee erilise ametitunnistuse.

Trahvide määramisest töökaitse ja ohutustehnika eeskirjade rikkumise pärast

(NSVL RKN määrus 30. juunist 1944. Nr. 808)

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määrab:

1. Anda ametiühingute keskkomiteede tehnilistele peainspektoritele õigus karistada töökaitse ja ohutustehnika eeskirjade rikkujaid rahatrahviga, mis võetakse vastuvaidlematus korras töötasust, kuni 500 rubla suuruses.

2. Määrata, et trahvi määramise õigus vastavalt käesoleva määruse p. 1-le antakse tehnilistele peainspektoritele ametiühingute keskkomiteede nimestiku järgi, mis on kinnitatud NSVL RKN poolt ÜAÜKN ettepanekul.

Ametiühingute keskkomiteede nimestiku kinnitamisest, kelle tehnilistele peainspektoritele on antud õigus määrata trahvi kuni 500 rubla suuruses

(NSVL RKN määrus 8. oktoobrist 1944. Nr. 1368)

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määrab:

Kinnitada ÜAÜKN poolt esitatud ametiühingute keskkomiteede nimestik¹, kelle tehnilistele peainspektoritele, vastavalt NSVL RKN määrusele 30. juunist 1944, nr. 808, on antud õigus karistada töökaitse ja ohutustehnika eeskirjade rikkujaid rahatrahviga, mis võetakse vastuvaidlematus korras töötasust kuni 500 rubla suuruses.

Ametiühingute keskkomiteedes tehniliste peainspektorite kinnitamisest, kellele on antud õigus määrata trahvi kuni 500 rubla suuruses

(ÜAÜKN Sekretariaadi määrus 23. oktoobrist 1944)

ÜAÜKN Sekretariaat määrab:

1. Kooskõlas NSVL RKN määrusega 8. oktoobrist 1944, nr. 1368 kohustada ametiühingute keskkomiteesid (vastavalt lisale)² kinni-

¹ Nimestikku ei tooda.

² Akti vormi ei tooda.

tada kuuaja jooksul ametiühingute KK presiidiumidel tehnilised peainspektorid, kellele, vastavalt NSVL RKN määrusele 30. juunist 1944 nr. 808, on antud õigus karistada süüdlasi töökaitse ja ohutustehnika eeskirjade rikkumises rahatrahviga, mis võetakse vastuvaidlematus korras töötasust kuni 500 rubla suuruses.

Ametiühingute KK muudel tööinspektoritel on õigus karistada süüdlasi töökaitse ja ohutustehnika eeskirjade rikkumises rahatrahviga kuni 100 rubla suuruses, vastavalt KTK ja NSVL RKN määrusele 2. jaanuarist 1929. „Abinõude kohta võitluses tööseadusandluse rikkumistega“.

2. Määrata, et ametiühingute KK tehnilisteks peainspektoriteks võivad olla isikud kõrgema või keskmise tehnilise haridusega.

3. Kinnitada akti vorm ametiühingute KK tehniliste peainspektorite poolt trahvi määramiseks töökaitse ja ohutustehnika eeskirjade rikkumise pärast (akti vorm lisatakse)¹.

Väljavõtted VNFSV Kriminaalkodeksist

§ 133. Töö korraldamist, töökaitset ja sotsiaalkindlustust käsitlevate seaduste rikkumine tööandja, nii eraisikute kui ka riiklike või ühiskondlike asutuste ja ettevõtete vastavate ametiisikute poolt —

paranduslikud tööd kuni kuue kuuni või rahatrahv kuni kolmesaja rublani.

Kui see rikkumine puudutab vähimalt kolmeisikulist tööliste gruppi ja on sellesse gruppi kuuluvate isikute suhtes koosseisult samaliigiline ning kõigi nende suhtes üheaegselt toime pandud — vabaduskaotus või paranduslikud tööd kuni ühe aastani või rahatrahv kuni kümne tuhande rublani.

Töötaja asetamine töökaitse-eeskirju rikkudes seesugustesse töötingimustesse, milles ta kaotas või võis kaotada oma töövõime, —

vabaduskaotus kuni kahe aastani, või paranduslikud tööd kuni ühe aastani, või rahatrahv kuni viiesaja rublani.

Kohalikkude võimuorganite sundmäärustega, samuti Töö Rahvakomissariaadi määrustega, käskkirjadega ja instruksioonidega kehtestatud töökaitse, julgeoleku-tehnika, tööstusliku tervishoiu ja hügieeni kohta käivate eeskirjade rikkumine —

¹ Akti vormi ei tooda.

paranduslikud tööd kuni ühe kuuni või rahatrahv kuni ühesaja rublani, mis määratakse administratiivkorras.

§ 135. Vabrikute ja kohalike komiteede, ametiühingute ja nende volinike seadusliku tegevuse takistamine —

vabaduskaotus või paranduslikud tööd kuni ühe aastani või rahatrahv kuni ühe tuhande rublani.

SISUKORD

I. Üldosa

Väljavõtted VNFSV Töökoodeksist	5
Töötingimuste sanitaar-tehnilise tervendamise abinõude kohta käivate Töö RK organite ja majandusorganite vaheliste kokkulepete (lepingute) teostamise korrast	6
Töökaitsealaste plaanikohaste assigneeringute määramise korra- rast tööstuses	7
Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus aruandmise korra kohta tegevates ettevõtetes töötingimuste parandamisel nomen- klatuuris märgitud abinõudeks kulutatud summade üle	9
NSVL Riikliku Plaani Rahvamajandusliku Arvestuse Kesksvalitsuse käskkiri 25. märtsist 1939 nr. 10—197	9
Juhendid aruande täitmiseks tegevais ettevõtteis töötingimuste parandamise alal nomenklatuuris märgitud abinõudeks kulutatud summade üle	11
Tööstus-rahandusplaanide eriossa lülitamiseks kuuluvate töökaitse- abinõude nomenklatuur	13
Dokumentide vormid töökaitse-abinõude teostamiseks sõlmitavate kokkulepete alal	23
Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus tööõnnetuste regist- reerimise juhendi kinnitamisest ja tootmisega seotud õnnetusjuhtu- mite registreerimise ja arvele võtmise määruse teadmiseks ja täitmiseks avaldamise kohta	26
Eesti NSV töö rahvakomissari juhend tööõnnetuste registreerimise kohta	26
Tootmisega seotud õnnetusjuhtumite registreerimise ja arvele võt- mise määrus	27

II. Ohutustehnika

Transmissioonide ehitamise ja kasutamise ohutuse eeskirjad . . .	37
Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus surutud, vedeldatud ja lahustatud gaaside balloone ehituse, korrashoiu ja järele- valve juhendi kinnitamise kohta	41
Surutud, vedeldatud ja lahustatud gaaside balloone ehituse, kor- rashoiu ja järelevalve juhend	42
Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus auruseadiste ehituse, korraspidamise ja järelevalve kohta	56

III. Tööstustervishoid

Üldkohustuslikud eeskirjad tööstuslike ettevõtete ehitamise ja kor- rashoiu kohta	85
Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus ehitus- ja hooaja- töödel töötajate majutamise ja varustamise kohta	94

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus külmal aastaajal välisõhus töötajate tervise kaitseks	99
Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus töötajale antava piima, gaseeritud soolavee ja eriseebi kohta	102
Tööliste ja teenijate kategooriate nimekiri, kellele erilise kahjustavuse pärast antakse tööpäevadel 0,5 liitrit piima ööpäeva kohta	103
Kuumades töökodades töötavate tööliste varustamisest gaseeritud soolaveega	109
Instruktsioon ratsionaalse joogirežiimi rakendamiseks kuumades töökodades	110
Tööliste kategooriate nimekiri, kellele lisaks käitise pesemiskohtadel olevale seebile peab antama eriseepi kodus tarvitamiseks 400 g kuus	111
Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus tööpäeva pikkuse kohta	115
Tervistkahjustavate ametalade loend, millele kohta on kehtiv kuuetunnine tööpäev	116
Õhukeselehelise elektrotehnilise terase valtsimisega vahetult tegutsevate tööliste võtmisest kahjulike töötingimustega ametalade loendisse	127
Raadioringhäälingu ja heliüleskirjutamise toonimeistrite (radiofoonijate) võtmisest kahjulike töötingimustega ametalade loendisse	127
Mustametallurgia Rahvakomissariaadi tenoolitehase naftaliini pressimise ja kristalliseerimise ala tööliste võtmisest kahjulike töötingimustega tööalade loendisse	128
Klaasitööstuses tegutsevate töötajate võtmisest kahjulike töötingimustega ametalade loendisse, kelle jaoks määratakse kindlaks kuuetunnine tööpäev	128
Kahjulike töötingimustega ametalade loendi täiendamisest, mille jaoks määratakse kindlaks kuuetunnine tööpäev	128
Klaasitööstuses tegutsevate töötajate võtmisest kahjulike töötingimustega ametalade loendisse, kelle jaoks määratakse kindlaks kuuetunnine tööpäev	129

IV. Tööinspeksioon

Eesti NSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus tööinspeksiooni kohta	131
Määrus töökaitsekomisjoni kohta käitiskomiteede juures	133
Määrus ühiskondliku tööinspektori kohta	135
Trahvide määramisest töökaitse ja ohutustehnika eeskirjade rikumise pärast	137
Ametiühingute keskkomiteede nimestiku kinnitamisest, kelle tehnilistele peainspektoritele on antud õigus määrata trahvi kuni 500 rubla suuruses	137
Ametiühingute keskkomiteedes tehniliste peainspektorite kinnitamisest, kellele on antud õigus määrata trahvi kuni 500 rubla suuruses	137
Väljavõtted VNFSV Kriminaalkoodeksist	138

Vastutav toimetaja N. Paluver.

Техника безопасности и промышленной санитарии. Сборник постановлений.

На эстонском языке.

Ladumisele antud 1. VII 1946. Trükkimisele antud 26. VII 1946. Paber 56:79 cm ¹/₁₆.
Trükiarv 4400. Trükipoognaid 9. MB-04767. Tellimise nr. 1076. Trükikoda „Ühis-
elu“, Tallinn, Pikk 40/42.

Rbl. 5.50

A-16040

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00498333 6